

Treball de fi de grau

Títol

Autor/a

Tutor/a

Grau

Data

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Autor/a:

Tutor/a:

Any:

Titulació:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i la signatura:

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar una còpia en mà al tutor abans la presentació oral**

El canvi editorial de La Vanguardia respecte al sobiranisme (2010-2014)

Resum

L'evolució ideològica del diari La Vanguardia respecte al sobiranisme i al moviment independentista ha estat marcada per alts i baixos entre els anys 2010 i 2014. Després de seguir i observar una evolució creixent en favor del moviment per part del diari, tenint en compte el volum i el tractament d'articles d'informació i opinió, la seva línia editorial fa un tomb en sentit contrari coincidint amb una reunió filtrada per la premsa entre Mariano Rajoy, president del Govern espanyol, Isidre Fainé, president de La Caixa, i Javier Godó, propietari del diari. La reunió coincideix, a més, amb un canvi en la direcció del mitjà poc després.

Aquest treball es centra en l'estudi evolutiu del diari del Grupo Godó durant aquets quatre anys prenent com a mètode d'anàlisi, per una banda, les diferents dimensions d'anàlisi del discurs mediàtic proposades pel sociòleg Van Dijk, que s'apliquen a les cròniques referents a les grans dates sociopolítiques de Catalunya durant el període establert i, per l'altra, el comentari descriptiu i l'observació personal d'articles, maquetació del diari, portades, etc., que queda exposada durant el transcurs de tot el treball a mode d'anàlisi general.

A través d'aquestes dues metodologies, aquest estudi pretén demostrar el canvi en la línia editorial de La Vanguardia respecte al sobiranisme. Un canvi que queda palès, sobretot, per les diferències que es donen en el volum d'informacions al respecte abans i després de la reunió entre els mandataris esmentats i pel tractament cada vegada més descriptiu i que defuig de la interpretació o visió personal de l'autor en les cròniques polítiques més rellevants, també coincidint amb aquest fet.

L'estudi pretén també mostrar la línia editorial empresa pel diari conservador, contrària al corrent i l'opinió social majoritària a Catalunya, una postura poc corrent en la tradició del mitjà des de la recuperació de la democràcia, on tradicionalment La Vanguardia ha estat caracteritzada per la seva adaptació als corrents socials hegemònics.

ÍNDIX

1. Justificació del tema.....	3
2. Mètode d'anàlisi.....	4
3. L'adaptació històrica de La Vanguardia.....	8
4. Anàlisi ideològic (2010 - 2014)	11
4.1 BLOC 1: ETAPA DEL TRIPARTIT	11
4.1.1. Manifestació per l'Estatut. "Som una Nació, nosaltres decidim"	11
4.1.2. 11 de setembre, 2010	20
4.1.3. Eleccions 28 de novembre, 2010	24
4.2. BLOC 2: AUGA SOBIRANISTA	31
4.2.1. 11 de setembre, 2011	31
4.2.2. 11 de setembre, 2012	36
4.2.3. NO de Rajoy al pacte fiscal.....	42
4.2.4. Convocatòria d'eleccions anticipades.....	46
4.2.5. Eleccions 25 de novembre, 2012	50
4.2.6. Declaració de sobirania	54
4.3. BLOC 3: MARXA ENRERE	57
4.3.1. Reunió secreta Rajoy-Fainé-Godó	57
4.3.2. 11 de setembre, 2013	58
4.3.3. Acord de data i pregunta	61
4.3.4. Canvi de direcció a La Vanguardia.....	64
4.3.5. Negativa del Congrés al referèndum.....	67
5. Conclusions.....	71
5.1. Valoració evolutiva de les cròniques principals	71
5.2. Valoració evolutiva de l'anàlisi general	75
6. Bibliografia	80

"La Vanguardia ho ha sigut tot sempre, per això ha durat 132 anys. Ha anat per la centralitat de Catalunya i ho fa ara"

Lluís Foix, 6 d'abril del 2013

1. Justificació del tema

L'elecció del tema "Evolució ideològica del diari La Vanguardia durant l'auge sobiranista (2010-2014)" ha estat fruit de l'interès d'entendre i conèixer, no només el mateix procés i creixement del desig independentista en la societat catalana sinó també quines plataformes i mitjans hi han estat a favor o reticents.

En el cas de diari de La Vanguardia, aquest estudi en el temps és adient per poder entendre si el mitjà, com tradicionalment ha realitzat, s'ha adaptat als temps de canvi social, o ha estat ell mateix qui ha pres la iniciativa i ha adoptat una línia editorial concreta pròpiament. Així, es tracta d'entendre el paper que juga La Vanguardia dins el propi procés en un període concret (2010-2014). Per què aquesta acotació temporal? L'independentisme sempre ha estat present a Catalunya, però fins ara, com indiquen els darrers estudis, no havia tingut el caràcter de força social majoritària o hegemònica. Infinitat i un cúmul de factors podrien explicar el perquè d'aquesta escalada de desig secessionista. No obstant, i no resultarà nou per al lector, segurament es pot marcar com a determinant i com a punt d'inflexió la sentència de l'any 2010 relativa a l'Estatut del 2006 per part del Tribunal Constitucional després de 4 anys sense posicionar-se amb les conseqüents retallades del text. L'alt tribunal, integrat per uns magistrats qüestionats degut a la caducitat del seu mandat i que van emetre condicions i interpretacions en l'aplicació de les sentències quan la seva tasca tan sols és declarar com a constitucionals, o no, els diferents articles dels textos que se li fan arribar, va anul·lar alguns dels articles més significatius del text després que el poble de Catalunya hagués votat i aprovat l'Estatut en referèndum.

La retallada va provocar un seguit de reaccions per part de les forces polítiques catalanes que van desembocar en la gran manifestació del 10 de juliol de 2010 amb el lema "Som una Nació: nosaltres decidim", encapçalada pels presidents de la Generalitat i del Parlament de l'època recent.

Es podria considerar aquell com el punt d'inflexió en la societat catalana, que es va mobilitzar al carrer amb proclames, no només ratificant el sentiment de Nació, sinó amb el crit d'"independència" com a clam més escoltat de la marxa. Les banderes estelades van ser-hi molt presents.

Per aquest motiu, el 10-J marca l'inici d'aquest anàlisi. Des d'aquesta data, l'estudi es remetrà a un observatori temporal en el temps que culminarà en les dates recents.

L'objectiu de la cerca és mostrar el canvi ideològic i progressiu de La Vanguardia cap al sobiranisme des del 2010 i, posteriorment, la seva relativament ràpida marxa enrere coincidint amb la reunió del seu propietari amb algunes de les elits polítiques i econòmiques de l'Estat.

2. Mètode d'anàlisi

Demostrar un canvi ideològic no és fàcil. En el cas de La Vanguardia, fins i tot podria semblar, a priori, més difícil degut al seu caràcter conservador i històricament, de no posicionament clar en els afers de país. No obstant, aquest estudi es guiarà a través de dos mètodes per estudiar aquest fet.

Per una banda, es seguiran unes pautes. Òbviament 4 anys de seguiment sense pausa podrien resultar feixucs, confosos i poc clarividents. És per això que, a l'estudi, es divideix el període d'anàlisi (2010-2014) en diferents blocs temporals. Aquests han estat acotats seguint un criteri purament personal, tant vàlid com podrien ser-ho d'altres, però que s'ha considerat el més adient per representar diferents etapes dins d'aquesta acotada etapa un cop observada l'evolució del diari: l'etapa del tripartit, la de l'auge sobiranista i la de la marxa enrere respecte aquest.

El mètode utilitzat és la divisió dels diferents blocs segons els grans moments polítics i/o socials que han marcat la història recent del país i la seva política.

Dins de cada bloc temporal s'hi encabeixen diferents moments o dates clau que marquen la personalitat pròpia del l'etapa que el bloc representa. Per exemple, al "bloc 1: 'l'etapa del tripartit'", s'hi encabeixen fets com són el 10 de juliol de l'any 2010, marcat per la manifestació per l'Estatut, l'11 de setembre del 2010, marcat per la Diada Nacional d'aquell any, i el 28 de novembre del 2010, data en que es van celebrar eleccions al Parlament de Catalunya amb victòria de CiU.

Al segon bloc: "auge del sobiranisme", s'hi inclou l'11 de setembre del 2011, l'11 de setembre del 2012, marcat per la manifestació històrica en favor de la independència de Catalunya, la Reunió Mas-Rajoy pel pacte fiscal del 20 de setembre del 2012, la convocatòria per part de Mas d'eleccions anticipades el 25 de setembre del 2012, les pròpies eleccions del 25 de novembre del 2012 i la declaració de sobirania del Parlament el 24 de gener del 2013.

Finalment, al bloc 3: "Marxa enrere", hi trobem moments clau com són la reunió secreta que es va filtrar a la premsa entre Rajoy, Fainé i Godó el 16 d'abril del 2013, l'11 de setembre del 2013, marcat per la Via Catalana cap a la Independència, el 12 de desembre del 2013, amb l'acord de data i pregunta per realitzar la consulta, el 19 de desembre del 2013, amb el canvi de direcció a La Vanguardia, i el 8 d'abril del 2014, amb la negativa del Congrés espanyol a permetre el referèndum.

A partir de les dates considerades com a clau, es farà un seguiment previ i posterior. És a dir, s'analitzaran i descriuran els dies situats normalment abans i després de la data assenyalada. El nombre de dies previs i posteriors analitzats, però, variarà en funció de la data clau en qüestió degut a la conjuntura i evolució dels fets en cada cas concret.

Si deixem a una banda la divisió esquemàtica de l'estudi i els seus motius, toca centrar-nos en la forma d'anàlisi o quins mètodes utilitzarem per treure l'entrellat dels articles i cròniques de La Vanguardia.

Com pretén aquest estudi demostrar el canvi ideològic? Aquesta transició s'intentarà demostrar mitjançant un seguiment de la trajectòria del diari, tot fent menció d'articles, titulars d'aquest, portades, missatges amb interpretacions que poden resultar confoses o connotatives i l'exposició d'articles d'opinió a favor i/o en contra del sobiranisme. Aquesta observació i anàlisi es farà seguint un criteri propi a partir del qual s'exposarà l'evolució del diari i s'analitzaran articles concrets.

Alhora, les cròniques principals corresponents als dies posteriors a les dates assenyalades com a clau, les més importants i destacades, seran examinades de forma més concreta. Com a mètode d'anàlisi s'utilitzaran les dimensions d'anàlisi que Van Dijk anomena a l'hora d'analitzar el discurs mediàtic.

Aquest mètode d'anàlisi només s'aplicarà a les cròniques principals degut al volum d'informació. S'ha considerat oportú extreure l'entrellat dels textos polítics més importants i, alhora, amb més difusió social i que més criden l'atenció a ulls del lector. L'interès del lector ha estat el criteri utilitzat a l'hora d'escollir els textos a analitzar, ja que de no ser així, s'haurien pogut prendre les editorials com a referència, de vegades més clares i desxifrables. S'ha pres en consideració, però, que es tracta de textos sense tanta transcendència social ni difusió com la que les cròniques poden arribar a aconseguir (el fet de no tenir una data específica que identifiqui des de les pàgines de La Vanguardia la reunió entre Rajoy, Fainé i Godó i el canvi de direcció al diari, moments clau de l'anàlisi corresponents al bloc 3, comportarà no se'ls dediqui l'anàlisi concret de cap crònica).

Independentment, també s'ha fet menció i analitzat la majoria d'editorials de les dates clau, però no mitjançant les dimensions de Van Dijk, sinó dins l'anàlisi general.

Segons *Manual de buenas prácticas para el tratamiento de los jóvenes en los medios de comunicación*¹, s'assumeix que les notícies són una representació de la realitat interpretada pel periodista que les ha elaborat i, per tant, impliquen un enfocament determinat. Dit d'una altra manera, "la notícia és una selecció d'esdeveniments i personatges entre els que ha intervingut la mediació d'un professional i d'un mitjà de comunicació com a institució". Per tant, més enllà de l'objectivitat pretesa, sempre hi ha possibles "petjades" en la redacció el rastre de les quals és possible seguir i que fan evident "el lloc" des del que s'ha produït l'enunciat.

En definitiva, es tracta de plantejar-se la xarxa de discursos socials com "un joc d'estratègies a través del qual els que produeixen missatges i els que els reben construeixen el sentit de les coses (la majoria de cops de forma inconscient) tot configurant una visió del món" (Castellani, D. 1997).

Per fer l'anàlisi del discurs aplicat a les notícies de La Vanguardia doncs, ens fixarem en els elements que es basen en el treball de Van Dijk², on explica "com les estructures dels discurs (en particular les notícies periodístiques) es relacionen amb processos cognitius que intervenen tant en la producció com en la comprensió de textos. En aquest sentit, ens referim al "discurs dels mitjans" aplicat a les pàgines de La Vanguardia.

¹ Alcoceba, Jose Antonio, i Gradys Mathieu. *Manual De Buenas Prácticas Para El Tratamiento De Los Jóvenes En Los Medios De Comunicación. Guía elaborada a partir de un análisis de noticias de prensa, radio y TV*. 2007.

² Teun Van Dijk és un lingüista nascut el 1943 a Naaldwijk, Països Baixos. Va ser creador de la ciència del text catedràtic d'Estudis del Discurs a la Universitat d'Amsterdam fins al 2004 i actualment és professor de la Universitat Pompeu Fabra (UPF). És un dels fundadors de l'Anàlisi crític del discurs.

Per Van Dijk, a l'hora d'analitzar un text s'han de tenir en compte una sèrie de paràmetres. Uns fan referència a la macro-estructura del text, que mostra el significat general del discurs i apunta a l'essència o nucli del mateix. D'altres es centren en la micro-estructura, que fa referència als marcadors lingüístics que controlen els lectors: l'èmfasi, la presentació positiva o negativa d'uns i altres, l'ordre de les paraules, les objeccions, omissions, etc.; característiques que per Van Dijk, “moltes vegades reflecteixen prejudicis sota la negació aparent. Finalment trobem característiques de la súper-estructura, que fa referència al gènere periodístic editorial, que forma part del gènere d'opinió i és la veu de l'empresa periodística.

El plantejament de Van Dijk proposa els següents nivells³ per analitzar un text verbal o escrit a mode general i que s'utilitzaran per analitzar les cròniques principals situades en les dates clau de l'anàlisi de La Vanguardia:

- **Dimensió lèxica:** correspon a l'ús de les paraules en una situació concreta per parlar de quelcom. El significat no s'entén com una propietat de signe aïllat, sinó com una funció de l'enunciat: “no només perquè les paraules situades l'una al costat de l'altra es contagien en quelcom, sinó perquè els discursos socials formen una xarxa dins de la qual es configura i s'explica tot sentit”. (Castellani, D.1997).
- **Dimensió enunciativa:** permet identificar el text com un enunciat concret. Fa referència a fets exteriors al text, és a dir, als que li donen origen i les petjades del qual queden a l'enunciat (per exemple, qui parla, en quina situació, amb quina intenció, per a qui, en quin context socio-històric). En algunes ocasions, aquestes petjades són difícils de recuperar degut a la seva subtilesa, però sempre són marques materials que es deixen per part de l'autor del text.
- **Dimensió pragmàtica:** considera l'enunciat com un una “acció” que té un propòsit i que produeix conseqüències. Amb intencions.
- **Dimensió estructural:** es tracta d'observar l'estructura semàntica i sintàctica d'un text. Quins elements uneixen les diferents parts d'un text, com es manifesta la coherència. Seguir les línies de coherència permet identificar significats que no estan explicats a simple vista, al mateix temps que s'observa la jerarquia atorgada als continguts.
- **Dimensió estilística:** fa referència a la manera amb què el text es relaciona amb les circumstàncies i amb les pautes socialment fixades per a cada una d'elles. Al mateix temps és possible observar les veus d'altres que, aparentment absents en aquell moment, apareixen a través de la veu que està parlant. La apropiació de paraules alienes, les repeticions, la posició de domini o servilisme en el discurs, serveixen per anar desxifrant l'entorn i les intencions de l'autor del discurs.
- **Dimensió retòrica:** tot text, oral o escrit, a més de voler comunicar, té una altra intenció (per exemple, en el cas de les notícies que es prenen com a veraces i objectives). Per aconseguir el seu objectiu, qui parla fa us de recursos, formes de dir les coses, que no tenen res a veure amb la informació en sí, però que el fan entrar en el camp de la persuasió.

³ Si bé els nivells corresponen a una proposta de Van Dijk, les dimensions que aquí es consideren corresponen a una sistematització de Donatella Castellani.

Altres elements a considerar:

- **Nivell connotatiu:** la connotació fa referència als sentits agregats, secundaris, que poden relacionar-se, o no, a un signe en funció del context, l'experiència d'una comunitat o individu, o les circumstàncies específiques. S'ha de tenir en compte que la connotació sempre va lligada a l'ús i al context. Hi ha elements que poden atorgar més valor al discurs. Per exemple, característiques gràfiques, que poden tenir capacitat per afegir més sentit a l'enunciat. En aquest sentit, en el cas de la premsa, objecte d'estudi actual, podem fixar-nos en la tipografia, fotografia, secció, espai
- **Construcció de paradigmes⁴:** fa referència, per exemple, a l'ordre jeràrquic en què es disposen els fets, la relació que estableix amb altres fets interns o externs al text i, sobretot, en quina cadena associativa situa els objectes del seu discurs (Castellani, D. 1997).

Tots aquests nivells es tindran en compte a l'hora d'analitzar aquestes cròniques de moments clau, l'anàlisi gràfic dels quals es constituirà a través de quadres de text⁵ que prendran com a referència els que exposa el *Manual de buenas prácticas para el tratamiento de los jóvenes en los medios de comunicación* on, per una banda s'identificarà el tema d'anàlisi, el titular, els subtítols, el *lead* de la notícia, la foto i el peu de foto i finalment les observacions, on s'analitzaran les diferents dimensions descrites per Van Dijk que ens serviran per identificar signes distintius o “petjades” que trobem a la crònica. Així, s'anirà definint la ideologia del diari seguint una evolució cronològica. En aquesta darrera part d'observacions, es podrà comprovar la variació en el mètode d'anàlisi respecte al model que ens proposa el *Manual de buenas prácticas para el tratamiento de los jóvenes en los medios de comunicación*, ja que en aquest cas, s'analitzaran les dimensions de Van Dijk una per una en comptes de buscar elements en positiu i en negatiu pel que fa al correcte ús periodístic, tal com desenvolupa al manual.

⁴ La construcció de paradigmes no s'analitzarà al considerar que es tracta de quelcom força similar a la dimensió estructural i, per tant, podria causar confusió.

⁵ Herramientas para el análisis del discurso mediático. Manual de buenas prácticas para el tratamiento de los jóvenes en los medios de comunicación”, pàgina 20.

3. L'adaptació històrica de La Vanguardia

La Vanguardia ha estat al llarg de la seva història un diari conservador que s'ha adaptat als temps que li ha tocat viure, ja fossin repúbliques, guerres, dictadures, transicions de règim o democràcies. Lluny de descriure la història del diari de dalt a baix, ens interessa saber com el aquest ha sabut adaptar-se als temps i al poder polític de cada moment històric. Diversos llibres que fan referència a la seva trajectòria com a mitjà ens aporten una idea de la forma de fer del diari.

Diari d'una postguerra. La Vanguardia Española (1939-1946) parla en la seva introducció, dedicada a l'obra *Una historia de La Vanguardia* del periodista Josep Maria Huertas, dels canvis en la línia editorial que ha viscut el diari. El febrer de 2011, La Vanguardia va complir 130 anys. *Diari d'una postguerra* defineix la publicació com un símbol de continuïtat, referència i poder a la societat catalana.

Tot mencionant a Huertas, el llibre explica com el 22 de març de l'any 2000, deu dies després que el PP guanyés les eleccions generals amb majoria absoluta, l'editor, Javier Godó, oferia el cap del director del diari, Juan Tapia, al guanyador dels comicis, José Maria Aznar, tot nomenant una persona del seu grat com José Antich.

Els canvis del diari han estat sovint molt significatius i constants. Huertas explica a *Una historia de La Vanguardia* com el mateix dia de l'ocupació militar de Barcelona, el 26 de gener del 1939, dos cotxes van sortir de Sant Sebastià cap a Barcelona. En un hi anava el nou ministre de Governació de Franco, Ramón Serrano Suñer, a qui acompanyaven Manuel Aznar i Josep Pla, persona a qui s'havia encarregat la responsabilitat de fer-se càrrec de La Vanguardia. A l'altre cotxe hi viatjava Carlos Godó. Volien evitar que el diari caigués en mans de la Falange, cosa que a la pràctica no es va aconseguir, ja que La Vanguardia va acabar esdevenint més aviat un pamflet publicitari. No obstant, com diu Huertas, "Godó havia fet mans i mànigues per evitar que se li'n escapés el control".

El primer nou número després de la ocupació i domini del bàndol nacional de Barcelona portava com a subtítol "Diario al servicio de España y del Generalísimo Franco", al que es va afegir el dia següent l'adjectiu "Española" a la capçalera del diari de mans de Manuel Aznar, avi de l'expresident del PP. Així, el diari esdevindria "La Vanguardia Española" durant els següents 39 anys. Alhora, també es van esborrar i confiscar els números de la publicació de la Guerra Civil i es van posar molts dels periodistes de l'època a la presó.

Carlos Godó, editor del mitjà durant l'època de Guerra Civil i durant tota la dictadura franquista, va ser militant maurista, va aplaudir la dictadura de Primo de Rivera, va fer costat a José Calvo Sotelo, líder del partit Renovación Española durant la II República, i a la postguerra, es va afiliar a Falange Española amb el carnet 2.807. Franco el va nomenar dues vegades procurador de a Corts. L'estima personal de Godó envers el dictador era un fet. L'editor va dedicar-li a Franco, a través del diari, un reguitzell de mostres d'efecte el dia després de la seva mort .

Com explica *Diari d'una postguerra. La Vanguardia Española (1939-1946)*, el 19 d'abril de 1939, Ramón Serrano Suñer, en funció de les seves atribucions com a màxim responsable de premsa del nou regim, nomenava Luís Martínez Galinsoga com a nou director de La Vanguardia. Galinsoga havia estat cap de l'ABC de Madrid durant la República i havia passat a l'ABC de Sevilla un cop traspassat a la zona nacional. A més, tenia la confiança de la dona de Franco, Carmen Polo. Ell va ser l'autor de la famosa frase “todos los catalanes son una mierda”, un fet que li va costar el càrrec. El tarannà pamfletari de La Vanguardia amb Galinsoga quedava palès amb titulars com “Franco, Franco, Franco”, publicitat del règim que es va repetir durant força temps.

Rafael Aracil, Antoni Segura i Joan Villarroja, autors de *Diari d'una postguerra*, fan servir la informació del diari durant la dictadura com a informació històrica de l'època per fer adonar de com La Vanguardia es dedicava a “anestesià els lectors”.

Per altra banda, el llibre de Carlos Barrera *Sin mordaza. Veinte años de prensa en democracia* destaca el valor hegemònic de La Vanguardia, fortament lligada a la societat catalana, “encara que durant 30 anys figurés com -la española-“. L'obra destaca la capacitat d'adaptació del rotatiu a l'inici de la democràcia a Espanya i Catalunya. Segons explica, el diari dels Godó, “sàviament dirigit pel veterà Horazio Sáez Guerrero”, va saber interpretar el sentit del canvi polític, que a Catalunya afegia, a més, l'ingredient nacionalista. Es va augmentar l'atenció informativa a les qüestions autonòmiques (la famosa tornada de Tarradellas amb el seu "Ja sóc aquí"), es van prodigar les firmes catalanes a les pàgines d'opinió i, en definitiva, es va connectar amb el públic majoritàriament catalanista i inclinat a les posicions de Convergència i Unió. “Amb la restauració de la Generalitat - deia La Vanguardia el 25 d'octubre de 1977 - s'ha satisfet quelcom més que un lloable desig d'administració ràpida i eficaç: s'ha eliminat un agreujament històric”.

Connectar amb la majoria social, però sobretot amb les classes mitjanes i benestants, ha estat un dels objectius principals del diari. El 1980, Javier Godó declarava a la revista *Dinero*: “La Vanguardia és un diari lliberal-conservador i un dels seus ideals és defensar els interessos de la burgesia catalana”.

Com explica Carlos Barrera, el 1981, amb *El Periódico*, tocant-li els talons en xifres de difusió, La Vanguardia va rellevar Guerrero com a director per adaptar el diari als nous temps. Lluís Foix, periodista ara ja jubilat però que segueix essent col·laborador del diari va ser nomenat director, “però la seva visió oberta no agradava a la direcció ni a CiU i, per tant, va ser destituït”, explica Barrera.

En substitució de Foix es va contractar a Francesc Noy, un intel·lectual, i posteriorment, Juan Tàpia, de coneguda afinitat socialista, però que Godó va col·locar com a director amb la intenció d'aconseguir del Govern la concessió d'un canal de televisió.

La línia editorial de La Vanguardia mai ha volgut entrar de ple a posicionar-se sobre els temes, ha estat més aviat ambigua. Segons Barrera, si s'hagués de definir la línia editorial, es podria fer com a pujolista, maragallista i felipista, o el que és el mateix, “en bones relacions amb els poders més

decisius de la vida catalana, com son la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i el Govern de Madrid”.

Com podem comprovar a través de la investigació i coneixença d'aquest col·lectiu d'autors, doncs, la història de La Vanguardia està marcada per l'adaptació als temps, a les majories socials i a les elits catalanes i Estatals. Un joc d'influències que des de la família Godó sempre s'ha volgut mantenir en equilibri tot assegurant, abans que res, els interessos del grup. Aquesta característiques serà quelcom a tenir en compte a l'hora d'interpretar l'evolució del diari en un període de canvis en les majories socials i de convulsió tant evident com és el 2010-2014.

4. Anàlisi ideològic (2010 - 2014)

4.1 BLOC 1: ETAPA DEL TRIPARTIT

4. 1. 1. Manifestació per l'Estatut. "Som una Nació, nosaltres decidim".

Ens situem en la darrera etapa del tripartit d'esquerres encapçalat pel president socialista José Montilla. En plena crisi econòmica per l'esclat de la bombolla immobiliària i financera, la valoració del Govern català ha baixat molt. A més, a Catalunya, el panorama és encara més peculiar. L'Estatut que el Parlament de Catalunya havia aprovat el 2006, que posteriorment havia estat aprovat pel Congrés espanyol i finalment va ser sotmès a referèndum al principat, va ser enviat al Tribunal Constitucional (TC) de les mans del Partit Popular, que considerava molts dels seus articles com a inconstitucionals. El 26 de novembre del 2009, fins a dotze diaris editats a Catalunya, La Vanguardia inclosa, publicaven una editorial conjunta titulada "La dignitat de Catalunya" on defensaven el text i es mostraven preocupats pel "retrocés democràtic" que la seva retallada a càrrec d'un TC que actuava "com a quarta cambra" podia suposar. Finalment, i després de 4 anys d'espera, la sentència sobre l'Estatut arriba, tot retallant molts dels seus articles i alguns dels més significatius. Així doncs, l'entitat Òmnium, juntament amb els partits catalanistes, convoca una manifestació a Barcelona el dia 10 de juliol.

Aquell dia, La Vanguardia titllava de "Provocación" (imatge 1) la sentència del Tribunal Constitucional a portada. Hi afegia una fotografia amb una gran senyera davant el Palau de la Generalitat amb un peu de fotografia titulat "La senyera de la unidad". A la carta del director d'aquell dia⁶, José Antich titllava l'alt tribunal de menyspreable i provocador per haver fet pública la sentència hores abans de la gran manifestació convocada per partits i entitats. A més, instava la societat del principat a aixecar-se "per molt que a alguns els pesi".

Ja en les pàgines interiors, el cap de la secció de política de La Vanguardia, Jordi Barbeta, declarava a la crònica principal⁷ que la sentència suposava un atac a l'autogovern i presagiava l'èxit de la manifestació d'aquell dia anunciant que seria un punt d'inflexió que marcaria el futur del país. A

⁶ Una provocación. José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, página 2.

⁷ Catalunya afronta el mayor desafío. Jordi Barbeta. Política. La vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgines 14-15.

través de l'espai d'il·lustracions *Ninots*, Toni Batllori ironitzava respecte l'actitud autoritària dels magistrats. El diari dedicava més de mitja pàgina a oferir una guia per desplaçar-se i accedir a la manifestació.

També l'article de Pilar Rahola⁸ posava èmfasi en la dignitat de la nació catalana i en la voluntat que la manifestació sigues un èxit. En aquest sentit, Rahola demanava acció política i social després de la marxa perquè no es convertís un acte "de diumenge i prou".

Juan José López Burniol amb "Que Dios reparta suerte"⁹ abocava a Catalunya a tan sols 2 possibles sortides: la independència pura i dura o dissimulada, entesa com una relació bilateral a mode de Confederació.

Però s'hi poden trobar molts més articles lamentant la decisió dels magistrats. Remei Margarit n'escrivia un titulat "El desamor"¹⁰, en referència a Espanya. I tot fent ús de la subtileza i al·ludint la manifestació i el cas català de forma directa, el mateix dia 10 es podien trobar articles com el de "Personalidad e identidad"¹¹ de Georgio Morán, que parlava sobre la personalitat nacional del Quebec tot comparant-la amb la catalana o el "Qui dia passa, any empeny"¹², de Josep Piqué, que tot i ser un conegut conservador i membre del PP, feia crítica de la gestió del Govern espanyol envers Catalunya en temes econòmics.

A destacar i per a l'anàlisi hi trobem l'article de Fernando Ónega¹³ (imatge 2). El periodista també creia que el tribunal no havia donat a conèixer la sentència el dia adequat, tot i que opinava que "és l'últim òrgan legal en poder prendre una decisió sobre l'assumpte" i que els partits catalans "ja tenien presa la decisió" de protestar al carrer abans que se sàpigues la decisió dels magistrats. Ónega explica que la marxa, que "pot marcar un nou temps", serviria, no per defensar l'Estatut, sinó per mesurar la força del sobiranisme "per molt que el PSC vagi darrere el cartell". Això, segons Ónega, podria suposar un enfrontament entre els polítics espanyols que només volen veure-hi una manifestació normal i corrent utilitzant-la per fer-ne un ús electoral, i la creixent massa de societat catalana en favor de la independència que "pot reclamar un mandat de separació". Ónega parla d'una nova generació que no té memòria històrica i a qui els crits de "Llibertat, amnistia, estatut d'autonomia" queden com quelcom llunyà.

⁸ Hoy, manifestación. Pilar Rahola. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 25.

⁹ Que Dios reparta suerte. Juan José López Burniol. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 29.

¹⁰ El desamor. Remei Margarit. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 25.

¹¹ Personalidad e identidad. Georgio Morán. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 28.

¹² Qui dia passa, any empeny. Josep Piqué. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 29.

¹³ El mandato de hoy. Fernando Ónega. La Vanguardia, 10 de juliol 2010, pàgina 22.

Imatge 1 i 2: La Vanguardia, 10 de juliol 2010

Finalment, la manifestació del 10-J va ser massiva. La Vanguardia ho reflectia amb una portada contundent: “Catalunya sentència”¹⁴, titulava el diari, juntament amb una gran fotografia de la capçalera de la manifestació. En la carta del director¹⁵, José Antich recordava que la manifestació era plena de classes mitjanes, de gent de totes menes. Pel que fa a l’independentisme, un dels clams de la marxa, Antich el titllava de minoritari i explicava que els mitjans de Madrid eren els que realment l’exaltaven i li donaven més força i presència de la que realment tenia. Una visió que, no obstant, queda en contradicció amb la resta d’articles d’informació i opinió del diari durant el mateix dia i els posteriors, que afirmaven sense vacil·lacions el caràcter majoritari del clam independentista.

Jordi Barbeta, cap de política, obria les pàgines de la seva secció amb un “Catalunya no se rinde”. Precisament, als destacats de la crònica, a més de ressaltar fets com el caràcter massiu i divers de la manifestació, es destacaven les consignes en favor de la independència com a majoritàries a més d’un clar missatge a diferents partits polítics: “El auge soberanista obligarà a CiU a assumir la evolució ideològica de sus bases” y “El PSC se enfrenta al dilema de apoyar en el Congreso una posición distinta del PSOE”. Interpretacions, no dels fets, sinó de Barbeta i, en extensió, del mateix diari.

¹⁴ La Vanguardia, 11 de juliol 2010, portada.

¹⁵ Catalunya. José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 11 de juliol 2010, pàgina 2.

Anàlisi de la crònica principal¹⁶

Entrada	La cuestión catalana
Titular	Catalunya no se rinde
Subtítols	Un millón largo de manifestantes en la mayor manifestación en defensa del autogobierno / La respuesta catalana hace historia y reabre el debate sobre la relación Catalunya-España.
Lead	Catalunya no se rinde y los líderes políticos catalanes han adquirido una responsabilidad enorme, en términos históricos, porque serán los encargados de gestionar una situación política inédita, Porque nada será igual después que un sábado del mes de julio, con los termómetros acariciando los 30 grados, un millón de catalanes protagonizara la mayor manifestación en defensa de la primacía de la voluntad de los catalanes democráticamente expresada. Ante tal multitud hubo quien recordo los versos cantados por Raimón: “Som molts més dels que ells volen i diuen”. El 10 de julio será recordado por la mayor demostración de fuerza de la voluntad de ser de Catalunya.
Foto i peu	Una multitud recorre els carrers de Barcelona precedits per una gran senyera que encapçalen els presidents de la Generalitat i els del Parlament de l'època recent. Peu: <i>La gran senyera: una gigantesca bandera catalana presidió la manifestación</i>
Observacions	Dimensió lèxica: sempre s'usa la paraula Catalunya com quelcom diferenciat d'Espanya. Es dibuixa un esquema on les relacions són entre Catalunya i Espanya, i el conflicte no resideix dins el principat sinó dins l'Estat. Alhora, en referència al debat general de les Corts espanyoles, el diari en parla com “el denominado debate sobre el estado de la nación”, deixant entreveure que per a ell, aquesta no és una definició correcta. Tanmateix, es culpa els partits espanyols de la decisió del tribunal en la frase “La sentencia, el tribunal y sus patrocinadores, los dos principales partidos espanyoles...”. Dimensió enunciativa: els discurs de Barbeta és de caire totalment nacionalista. Barbeta escriu un text de total rebuig a la sentència del Tribunal Constitucional, dirigit a la societat i la classe política catalanes, en un moment d'ebullició social per la sentència de l'Estatut. Dimensió pragmàtica: “porque nada será igual después que un sábado...”, és un enunciat amb uns propòsits de reacció per part dels polítics, fet que es referma quan s'expressa que “los líderes políticos catalanes han adquirido una enorme responsabilidad, porque la gestión de lo que se desprende de la manifestación de ayer empieza esta misma

¹⁶ Catalunya no se rinde. Política. Jordi Barbeta. La Vanguardia. 11 de juliol 2010, pàgines 18-19.

	semana”. Finalment també es destaca que “El auge soberanista obligarà a CiU a assumir la evolució ideològica de sus bases”. La necessitat d’acció política es repeteix diversos cops dins la crònica. Dimensió estructural: en la crònica de Jordi Barbeta és difícil observar el posicionament i estructuració dels continguts, bàsicament perquè el text és una oda a la manifestació. La crítica al tribunal Constitucional és, en general, constant i es critiquen les forces polítiques espanyoles en un punt mol concret situat entre l’inici i la meitat del text. Dimensió estilística: A més de ressaltar la condició nacional catalana com a element principal del text, es ressalten frases de destacades personalitats amb caràcter triomfalista i no es defuig d’assenyalar els culpables de la negativa a l’Estatut (partits espanyols) en una posició destacada de la crònica. No es pren com a pròpia la veu de cap personalitat en concret, sinó del conjunt de forces polítiques amb estil polític tradicionalment catalanista. Dimensió retòrica: començar la crònica amb un “Catalunya no se rinde” és una declaració d’intencions del què el text aportarà. El text s’estructura des d’un principi des d’una vessant triomfalista. Es remarca durant tot el relat el caràcter festiu, transversal, reivindicatiu, d’explosió social, etc., de la marxa. També es citen a destacades personalitats del món cultural català amb gran pes social com Raimón, Llach o Muriel Casals, una frase de la qual conclou la crònica amb caràcter, de nou, triomfalista: “Si estamos juntos seremos invulnerables, no habrá tribunal que nos tumbe”. Tot plegat construeix un relat que comença i clou ple de simbolisme i emotivitat. Més exemples d’expressions encarades a la persuasió: “Porque nada será igual...”, “superó todas las previsiones”, “La manifestación marcará un antes y un después”, “pretendían cerrar el mapa y el desarrollo autonómico” o “la más numerosa, la estelada”. Nivell connotatiu: els elements externs al text donen un caràcter més gran a la informació. A més d’un titular amb una tipografia més gran de la que és habitual, les fotografies emprades ressalten el caràcter massiu, catalanista i europeista de la manifestació, amb banderes europees, estelades i senyeres.
--	---

Posteriorment a la crònica principal i a mode d’anàlisi, el periodista Enric Juliana també destacava l’entrega de la gent “al mite de la independència” i Quim Monzó obviava en el seu article que “només un sord podria negar que el crit d’independència va ser el més corejat”.

Els articles del dia 11 segueixen destacant la mala gestió del Constitucional, a qui, des d’alguns articles, s’acusa d’aprofitar la conjuntura actual de l’Estat i Catalunya per obrir la porta a recentralitzar competències.

L'editorial¹⁷ també destacava clarament que la manifestació havia mobilitzat el corrent principal de la societat catalana i que això s'havia degut, principalment, a la sentència sobre l'Estatut, però també a un reguitzell de fets que havien provocat el cansament de la gent i que havien culminat amb que aquesta sortís al carrer, tot i la poca credibilitat amb els polítics, que encapçalaven la marxa. El diari aprofitava per demanar comprensió a les autoritats i institucions estatals envers Catalunya: "Escuchenla", exclamava.

Curiosament si fem una ullada als dos dies posteriors a la gran manifestació, La Vanguardia només ofería una notícia a la seva portada. Una foto a tota pàgina dedicada a l'esdeveniment del dia: Andrés Iniesta amb la copa del món que la selecció havia obtingut a Sud-Àfrica. No hi havia lloc per a la qüestió catalana. Dintre les pàgines de política, cròniques amb titulars com "El catalanismo, en la encrucijada", de Jordi Barbeta,¹⁸ feien referència a la possibilitat que els partits catalanistes fessin una declaració conjunta al Congrés dels Diputats de Madrid en favor de l'Estatut, cosa que, en aquesta ocasió, podria fer votar el PSC de forma diferent al PSOE tot trencant la disciplina de vot al Congrés espanyol. Es repassaven declaracions de dirigents socialistes que defensaven el text original com Montserrat Tura o el propi president Montilla que, en una carta, havia estat molt crític amb la sentència del Tribunal Constitucional. Enric Juliana¹⁹, explicava la difícil situació en que es trobava el PSC i Montilla, "acorralat fins i tot pels seus al haver-se situat al capdavant de la manifestació tot i la negativa de Ferraz". En clau espanyola, la següent pàgina titulava "El Govern exige a Zapatero que defienda el Estatut y rehaga puentes rotos". A més de repassar els atacs entre PP i PSOE en referència a Catalunya en una notícia, un escrit de Francesc-Marc Álvaro²⁰ ja parlava de transició entre votants i militants socialistes i federalistes cap al sobiranisme i, ahora, de la transició de CiU "per adaptar-se als temps".

Aprofitant la ben entesa futbolera, Màrius Serra aprofitava també per explicar que l'Espanya de *La Roja*, tant representada per jugadors catalans, "és impossible d'aplicar a l'Estat". El lingüista afirma a "¿Visca (qué) España?"²¹ que si fos realment una possibilitat, 10 dels 17 ministeris estarien situats a Barcelona i no a Madrid.

També Xavier Antich, en un extens article, parlava de nova etapa i enterrava la possibilitat de desplegament federal. "La porta està tancada", afirmava. L'article, titulat "Obviedades y falacias"²², aprofitava per fer una dura crítica a socialistes catalans i espanyols com Iceta (per posar en qüestió l'adjectiu plural de la manifestació) o Zapatero i Chacón (per al·legar que era el millor Estatut de la història).

"Montilla pone condiciones a la declaración unitaria de los catalanistas en el Congreso", titulava a portada el 13 de juliol La Vanguardia. Un titular que el diari rebatejava a les pàgines de política com a "Montilla rebaja la euforia y pone condiciones a la unidad catalanista"²³, La línia del diari des de feia dies, setmanes i fins i tot mesos, era clara: desgastar el PSC aprofitant el seu handicap intern condicionat per si el vot s'efectuava a Barcelona o a Madrid.

¹⁷ La correinte principal. Editorial. La Vanguardia, 11 de juliol 2010, pàgina 32.

¹⁸ El catalanismo en la encrucijada. Política. Jordi Barbeta. La Vanguardia, 12 de juliol 2010, pàgina 12.

¹⁹ Un viaje en tren. Enric Juliana. La Vanguardia, 12 de juliol 2010, pàgina 13.

²⁰ Energía y estrategia. Francesc-Marc Álvaro. La Vanguardia, 12 de juliol 2010, pàgina 16.

²¹ ¿Visca (qué) España? Màrius Serra. La Vanguardia, 12 de juliol 2010, pàgina 23.

²² Obviedades y falacias. Xavier Antich. La Vanguardia, 12 de juliol 2010, pàgina 24.

²³ Montilla rebaja la euforia y pone condiciones a la unidad catalanista. Cristina Sen. Política. La Vanguardia, 13 de juliol 2010, pàgina 11.

Missatge entre línies d'allò més amable amb CiU el de la següent pàgina del diari: "CiU, dispuesta a sumarse a una resolución unitaria del tripartito". Paral·lelament, La Vanguardia seguia informant sobre les reaccions des de Madrid per part de PP i el PSOE. Una picabaralla constant amb clar signe electoralista. I més llenya per al PSC. Pilar Rahola publicava una columna, "El día después", advertint que si els socialistes feien la mateixa acció "partidista" de sempre al Congrés, la força de la protesta de la manifestació del 10-J quedaria en res. També la carta del director José Antich volia fer reflexionar sobre si "¿Se ha equivocado Chacón?"²⁴ per no participar a la manifestació. Antich posa Chacón com a exemple de l'altra ànima del PSC, "aquella més fidel a Zapatero i a Ferraz que a Montilla i al PSC més catalanista".

No obstant, i tot aprofitant el moment excepcional, La Vanguardia aprofitava els dies post mundial de futbol, per posar com a exemple a *La Roja*, la selecció espanyola, plena de catalans i jugadors del Barça. Un exemple que articles²⁵ de Kepa Aulestia o de Lluís Foix s'encarregaven de matisar tot fent entendre que aquesta comunió, a nivell de funcionament institucional entre administracions catalanes i espanyoles era impossible i que potser ja era tard per tot plegat.

El tema polític central del diari, però, és aleshores l'ofensiva contra el PSC i el tripartit. Una línia editorial que és contínua els dies següents a la gran manifestació. "El tripartito renuncia a liderar la unidad catalanista y cede la iniciativa a los partidos"²⁶, Es segueix furgant en la necessitat que els socialistes catalans al Congrés votin diferent als seus companys espanyols. Articlistes com Rahola carreguen especialment contra el tripartit. A "El bolero de Guillot", titlla el PSC d'arrugat, a ERC de marejar la seva cançó independentista d'estiu i a ICV d'estar a Mart.

Després de tanta duresa i fermesa clares contra la sentència del Constitucional, trobem, no obstant, un text d'opinió de Víctor Farreres, professor de Dret Constitucional de la UPF, titulat "Leamos la sentencia"²⁷. Aquest acusa als assessors del Govern de no haver informat bé als polítics sobre les possibilitats del nou Estatut, així com minimitzar alguns dels punts retallats i que tanta polseguera van aixecar, com ara, el tema lingüístic. "El Constitucional insisteix en que és legítim que el català ocupi a l'escola el centre de gravetat", afirma Farreres.

Encara que semblin fets més propers a anys com el 2012 i posteriors, trobem ja aleshores dos referències a la consulta o referèndum sobiranista que avui és a l'ordre del dia. En primer lloc, Oriol Pi de Cabanyes en parla a "Una pregunta concordada"²⁸ (imatge 3), tot fent referència a l'estudi de Jordi Amat sobre els col·loquis Catalunya-Castella en la clandestinitat, on descriu la trobada entre intel·lectuals catalans i espanyols el 1971, en que Dionisio Ridruejo, un "patriota espanyol de gran ètica" proposava en plena dictadura franquista, la necessitat del dret a la secessió dels pobles d'Espanya si un d'aquests així ho desitjava. Per ell, era l'única manera de solucionar el problema territorial de l'Estat.

²⁴ ¿Se ha equivocado Chacón? José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 13 de juliol 2010, pàgina 2.

²⁵ Falsa metàfora. Kepa Aulestia. La Vanguardia, 13 de juliol 2010, pàgina 19.

Gestionar con intel·ligència. Lluís Foix. La Vanguardia, 13 de juliol 2010, pàgina 19.

²⁶ La Vanguardia, 14 de juliol de 2010, pàgina 13

²⁷ La Vanguardia, 14 de juliol de 2010, pàgina 17

²⁸ Una pregunta concordada. Oriol Pi de Cabanyes. La Vanguardia, 14 de juliol 2010, pàgina 20.

Oriol Pi de Cabanyes

Una pregunta concordada

En el interesante estudio de Jordi Amat sobre los “coloquios Cataluña-Castilla” en la clandestinidad, Dionisio Ridruejo aparece como el más lúcido analista de la España invertebrada que ni la dictadura consiguió vertebrar a la fuerza y como el intelectual y político español que con más esperanzado realismo contempló la necesidad de que lo consiguiera la democracia.

En aquellos encuentros en casa del jurista Vilaseca Marcat dialogaron intelectuales y políticos catalanes y castellanos (para entendernos), “un grupo de personas –en palabras, hasta hoy no publicadas, de Ridruejo en el año 1971– que se preguntan a sí mismas para ver si pueden encontrar fórmulas para proponer una pregunta concordada”.

“¿A qué problema queremos dar solu-

ción?”, se interroga. “Al hambre de posesión de una nacionalidad cumplida y realizada políticamente” –sintetiza–. Y es que “el asunto nos importa a los que no somos catalanes (...), nos importa (...) en cuanto el problema forma parte del nuestro. El nuestro es, a priori, el de la convivencia general de lo que llamamos españoles en una estructura política que se ajuste en la medida de lo posible a su verdadera realidad y a sus verdaderas aspiraciones”.

“Pero yo no sería del todo sincero si dijera que esta es la única forma de adhesión que podemos ofrecer. Hay otra más extrema. Incluso frente al separatista más extremo (tengo interés en decirlo), yo me considero comprometido siempre con los resultados de la decisión colectiva y, por lo tanto, por su derecho a requerir esta decisión. Como miembro, súbdito o víctima

del estado opresor que nos domina a todos, no me puedo sentir no implicado respecto a ninguna reivindicación que se presente frente a esta situación. En cuanto habitante de una cosa que se llama España (...) yo no tengo más remedio que admitir la posibilidad y el derecho de que algunos de los que hoy considero mis compatriotas dejen de serlo. En nombre de la libertad humana en la que creo fundamentalmente, tengo que aceptar la posibilidad de que una decisión mayoritaria convirtiese en estados independientes a cada una de las comunidades españolas, ibéricas si ustedes quieren, que integran el Estado español”.

Ridruejo fue un patriota español de una gran exigencia ética. Fue este componente moral lo que marcó su abandono del fascismo y su conversión a la democracia.●

Imatge 3: La Vanguardia, 14 de juliol 2010

Tanmateix, com a apunt de política, podem fixar-nos en un text que notificava l'embrió del que seria el partit polític Solidaritat Catalana per la Independència. “El Parlament da marcha atrás y rechaza el referéndum sobre la independencia”²⁹ (imatge 4) descriu la marxa enrere de la Mesa del Parlament a la iniciativa popular per convocar un referèndum al principat. Si CiU, ERC, i ICV hi havien donat inicialment suport, finalment només els republicans, en nom del seu representant a la mesa de la cambra catalana, el president Ernest Benach, van fer-ho. La proposta havia estat presentada per la Coordinadora Nacional per la Consulta sobre la Independència, els promotors de la qual eren el vocal Alfons López Tena i Urien Bertran, militants de CiU i ERC respectivament i que davant la negativa del Parlament van deixar els seus respectius càrrecs als partits.

²⁹ El Parlament da marcha atrás y rechaza el referéndum sobre la independencia. Josep Gisbert. Política. La Vanguardia, 14 de juliol 2010, pàgina 14

El Parlament da marcha atrás y rechaza el referéndum sobre la independencia

JOSEP GISBERT
Barcelona

La Mesa del Parlament dio ayer marcha atrás y rechazó tramitar la iniciativa popular para convocar un referéndum sobre la independencia de Catalunya que el día 8 de junio sí había admitido en primera instancia. El cambio de postura se produce después de que el Consell de Garanties Estatutàries emitiera la pasada semana un dictamen, solicitado por PSC y PP, en el que por unanimidad estimaba que la propuesta –formulada en virtud de la ley de consultas populares por la vía de referéndum aprobada recientemente por el Parlament– “no tiene cobertura en el ámbito competencial de la Generalitat”.

En la primera ocasión, CiU,

ERC e ICV-EUiA votaron a favor de la iniciativa y PSC y PP en contra. Ayer, y a pesar de que el dictamen del Consell de Garanties Estatutàries no tiene carácter vinculante, CiU e ICV-EUiA reconsideraron su posición y unieron sus votos a los de PSC y PP, y sólo ERC –representada en la mesa por el propio presidente del Parlament, Ernest Benach– se mantuvo en su idea inicial de que la propuesta debía prosperar. La iniciativa había sido presentada por la Coordinadora Nacional per la Consulta sobre la Independència, entre cuyos promotores se encuentran Alfons López Tena y Uriel Bertran, militantes de CDC y ERC respectivamente, que

reaccionaron al cambio de postura acordado con un portazo.

El ex vocal del Consejo General del Poder Judicial, en desacuerdo con la actitud de su parti-

do, decidió dimitir como consejero nacional de CDC, aunque se mantiene como militante. Y el actual diputado en el Parlament también optó por dejar el consejo nacional de ERC, aunque no la militancia, en su caso porque, además de la reconsideración sobre esta propuesta, la Mesa rechazó otra iniciativa legislativa popular, en esta ocasión por unanimidad, que pedía igualmente la celebración de una consulta popular sobre la independencia de Catalunya.

La marcha atrás del Parlament ha llegado apenas setenta y dos horas después de la multitudinaria manifestación de Barcelona, y ERC considera que la rectificación “podría ser claramente un fraude de ley”, en palabras de Anna Simó. Joan Puigcercós, mientras, anunciaba que presentará en los ayuntamientos una moción para instar al Parlament a avanzar hacia la independencia de Catalunya.●

MANÉ ESPINOSA / ARCHIVO

López Tena y Bertran, frente al Parlament

Imatge 4: La Vanguardia, 14 de juliol 2010

L'interès del diari, per volum d'articles i notícies, és evidentment el desgast que la sentència de l'Estatut i la crisi econòmica ha provocat al socialisme. No només el PSC, també el PSOE és l'ase dels cops, aquest cop davant el debat de política general. “Zapatero usa el Estatut para salir vivo del debate”, titulava a portada el dia 15 de juliol. “El presidente minimiza los efectos de la sentencia del TC y la esgrime contra el PP” és el subtítol. Ja dins de política el títol era “Zapatero se refugia en Catalunya”³⁰ i un dels subtítols descrivia que “Duran adverteix que s'estén a Catalunya la independència com a única solució”. Amb certa ironia, un dels destacats entre el text diu: “Otra promesa: evaluar la posibilidad de tener en cuenta el criterio catalán en las leyes básicas”. A més, l'anàlisi d'Enric Juliana³¹ destaca que “tàctic fins a l'infinit, el president usa l'Estatut per frenar Rajoy i ventilar a un PSC col·lapsat”. En definitiva, un munt d'informació negativa del PSOE i Zapatero. Aquest focus informatiu queda plasmat si prenem distància i perspectiva visual: 7 pàgines de política, d'entre les quals 2 amb grans fotografies i titulars estan dedicades a Zapatero, dues a Duran, una a Rajoy i una a Montilla. De 7 pàgines, 3 dedicades als problemes socialistes. Amb tot, també s'hi inclou un petit text titulat “Malestar amb Benach” pel seu vot favorable al referèndum independentista des del seu càrrec institucional.

A més, José Antic dona per acabada l'etapa de la transició i el consens que la va caracteritzar. Considera tancada la mà estesa d'aleshores, “que s'ha convertit en un puny tancat”. També destaca la distància abismal per, ara com ara, trobar una solució al problema “si és que n'hi ha”. Una visió molt negativa d'Antich. També l'editorial dona l'esquena al president del Govern central, destacant la soledat de Zapatero.

³⁰ Zapatero se refugia en Catalunya . Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 15 de juliol de 2010, pàgines 10-11

³¹ “Cueste lo que cueste”. Enric Juliana. La Vanguardia. 15 de juliol 2010, pàgina 11.

Com a contrapunt, Francesc de Carreras, catedràtic de Dret Constitucional de la UAB, en un escrit d'opinió titulat "Viaje a ninguna parte"³², justifica les retallades a l'Estatut com a garant d'una constitució democràtica. Aprofita per destacar "la irresponsabilitat" dels que van impulsar el nou text i que han provocat que l'actual sigui pitjor que el de 1979. També destaca que han estat "tres anys perduts que han ocasionat tensions institucionals greus, tensions en la societat i un fort deteriorament dels polítics".

4.1.2. 11 de setembre, 2010

Després de la sentència i posterior manifestació per l'estatut, l'inici de curs escolar i acadèmic venia precedit, com cada any, per la Diada. A més del actes institucionals, centrats en l'ofrena floral a Rafel de Casanova i l'acte al parc de la Ciutadella, aquest cop l'11-S s'apropava considerablement a les eleccions catalanes del 28 de novembre. La Vanguardia, com es pot comprovar si se'n observen les seves pàgines en aquestes dates, seguia amb una línia editorial centrada en desgastar el socialisme tant català com espanyol i al tripartit a mode general.

La Diada Nacional de l'any 2010 va transcórrer sense esdeveniments destacables i tan sols va comptar amb els actes protocolaris de cada any: missatge del president de la Generalitat, José Montilla seguit, el dia següent, pels actes institucionals del parc de la Ciutadella. La Diada transcorria aquella any en un clima d'agitació tant nacional, per la recent sentència sobre l'Estatut, com social, amb els sindicats plantejant i cridant a la vaga.

El "tema català" ja es començava a coure aleshores. El dia 11 de setembre, La Vanguardia publicava una crònica prèvia a la Diada on Montilla reclamava diàleg davant les pulsions separadores. Mentrestant Mas i Puigercós es reunien amb independentistes quebequesos i amb empresaris per advertir-los que el progrés econòmic i el nacional anaven lligats.

El diari destacava que a l'acte institucional es llegiria l'Oda a Espanya de Joan Maragall, que el Grup62 acabava de reeditar en un opuscle amb textos del poeta encapçalat per l'article *La independència de Catalunya*.

La Vanguardia, a més, atorgava pràcticament una pàgina a un text d'Ernest Benach que encapçalava un gran títol amb el nom de *Llibertat* i que volia fer entendre a la ciutadania del principat que era hora d'emprendre un futur col·lectiu com a poble després de la sentència de l'Estatut. "Tard o d'hora a la ciutadania catalana li correspondrà decidir el seu marc estatal", deia literalment Benach.

I més. Les pàgines d'opinió encabien diversos textos centrats en la situació de Catalunya. El primer d'ells, el de Manuel Castells "Celebrar la derrota"³³, un text de caire emotiu. S'apel·la al sentiment de nació d'una forma subtil i sense atacar a ningú, sinó tot el contrari. Es parla d'incomprensió per part d'Espanya i de la celebració de la derrota com una "bonica forma d'escenificar la vida que portem dins en lloc de suplicar el dret a existir". Per la seva banda, Rahola ironitzava a la seva

³² Viaje a ninguna parte. Francesc de Carreras. La Vanguardia, 15 de juliol 2010, pàgina 19.

³³ Celebrar la derrota. Manuel Castells. La Vanguardia, 11 de setembre 2010, pàgina 23.

columna³⁴ sobre el fet que alguns encara qüestionaven l'autoafirmació i voluntat dels catalans de voler ser considerats com una nació.

“Montilla desafía a CiU agitando el debate sobre la independencia” és el titular del día post-Diada, en el que La Vanguardia s'encarrega de recordar la decadència de lideratge de Montilla. No només es limita a descriure el discurs del president, sinó que dins la crònica de Jordi Barbeta sobre els actes institucionals s'hi poden trobar connectors o expressions que donen a entendre l'equivocació d'aquest. Montilla s'erigia en aquells moments com l'únic garant de la unitat de Catalunya amb Espanya i de l'autogovern. Ahora, titllava CiU d'independentista.

Anàlisi de la crònica principal³⁵

Entrada	Fiesta nacional de Catalunya
Titular	Montilla desafía a CiU agitando el debate sobre la independencia
Subtítols	La controversia preelectoral marca la celebración de la Diada más tranquila
Lead	Hace dos meses, centenares de miles de personas tomaron las calles de Barcelona para rechazar la sentencia contra el Estatut y defender la primacía de la voluntad popular, pero está claro que Catalunya no es un país obsesionado con la política. Después de la tormenta vuelve la calma, y la celebración ayer de la Diada nacional resultó más plácida y tranquila que nunca. Alguna excepció protagonitzada por grupúsculos irrelevantes solo sirvió para confirmar la regla. El debate ha vuelto a la normalidad del ámbito de las fuerzas políticas. Y serena, civilizadamente, pero sobretodo de manera interesada, la discusión política se ha centrado en un asunto tan poco trivial como la independencia de Catalunya.
Foto i peu	Montilla observant els actes de la Diada al parc de la Ciutadella, precedit per una filera de Mossos d'esquadra amb vestimenta de gala. Peu: <i>Oda a Espanya: Montilla presidió el acto de la Ciudadella donde se leyó la Oda a España.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: l'ús de l'expressió “parajójico aliado del presidente”, en referència a Puigcercós i ERC denota un aspecte negatiu en aquest suport que el líder independentista dóna a Montilla i al PSC. També s'hi encabeixen expressions com ara “Hasta Josep Antoni Duran i Lleida tuvo que recordar al presidente que los separatistas también son catalanes”. Hasta-Fins i tot. El diari fa ús d'aquesta expressió per donar a entendre que no és que uns tinguin una opinió diferent, sinó que la gran majoria

³⁴ La Diada nacional. Pilar Rahola. La Vanguardia, 11 de setembre 2010, página 23.

³⁵ Montilla desafía a CiU agitando el debate sobre la independencia. La Vanguardia, 12 de setembre 2010, pàgines 18-19.

	s'oposa al discurs. És Duran una veu autoritzada per representar la voluntat majoritària catalana? Només així podria entendre's l'ús d'aquest "hasta". Dimensió enunciativa: Barbeta no pren la veu de ningú en la seva crònica. Es limita a explicar els fets dels actes de la Ciutadella. Una crònica sense simbolisme en un moment social amb absència de lideratges polítics al principat. Dimensió pragmàtica: text sense clares finalitats de reacció o intencions. Possiblement, a través de l'entramat de la crònica s'hi pot desxifrar un cert desprestigi envers els partits que volen fer perdre legitimitat a CiU, com el PSC, acusant-la d'independentista, o el PP, aprofitant qualsevol declaració d'un membre convergent, en aquest cas, Felip Puig. Dimensió estructural: crònica estructurada a partir de les crítiques mútues entre partits, atorgant major dimensió a la del PSC contra CiU. Dimensió estilística: adopció de cert servilisme polític en favor de CiU tot mostrant l'acusació "d'independentistes" per part del PSC als nacionalistes com a pràctica bruta de partit a través d'expressions com "sobretudo de manera intencionada, la discusión política se ha centrado en algo tan poco trivial como la independencia". Del PSC, diu que apel·la a la por a la independència "presentant als líders nacionalistes com a radicals i disposats a trencar Espanya". Dimensió retòrica: expressions com les ja mencionades "Hasta Duran i Lleida..." o "Artur Mas adoptó un tono presidencial", desprestigien a uns i tracten de forma més solemne a d'altres. Nivell connotatiu: tot i la fotografia de caire institucional on es mostra Montilla darrere una filera de Mossos d'esquadra amb equipatge de gala, les il·lustracions de Ton Batllori a <i>Ninots</i>, donen a entendre l'estratègia electoralista del president en les seves crítiques a CiU. No obstant, la paraula independència ja centra el fil conductor del text, ocupant-ne el titular i destacant les paraules del convergent Felip Puig: "independència o decadència".
--	--

13 de setembre. "Mas aboga a la nación antes que reclamar un estado", titulava La Vanguardia. El diari informava de les intencions de Mas pel concert econòmic. En aquest sentit, l'aleshores líder de la oposició recriminava que PSC i PP no es sumessin a un objectiu, el concert econòmic, que els seus companys de partit sí que defensaven a Euskadi i Navarra. "Fa set anys que en aquest país no existeix política nacional", afegia Duran a una crònica sobre l'aprovació del programa electoral de CiU³⁶. També es recriminava que si CiU entrava al futur Govern, es trobaria amb "les arques

³⁶ Mas aboga por fortalecer la nación catalana antes que pedir un Estado. Pau Echaz. Política. La Vanguardia, 13 de setembre 2010, pàgina 13.

buides”, quelcom que La Vanguardia s’encarregava de ressaltar en un destacat a meitat de la primera pàgina de la secció de política. Una secció que, per cert, estava encapçalada per l’avantítol “Un nuevo ciclo electoral”, quan encara no s’havien celebrat eleccions.

També publicava articles com “Montilla matiza su discurso de la Diada ante la crítica nacionalista”³⁷, al que acompanyava una breu notícia al peu de pàgina dedicada a un ràpid balanç sobre l’any de consultes independentistes arreu del territori.

I curiós, si més no, és el titular publicat a portada el día 14 de setembre: “Maragall apuesta por la victoria de Mas “porque toca””.

En les pàgines de política es segueix furgant en el PSC. Aquest cop, mostrant la soledat de Montilla i el PSC a Madrid. “Montilla avisa Zapatero que el 28-N se juega el futuro de la España plural”, titulava La Vanguardia³⁸. Es destaca la plantada del Govern de l’Estat al president català en la celebració de la Diada a la capital espanyola, mentre es segueixen destacant les advertències d’aquest respecte la desafecció. Alhora, també es ressalten les declaracions de Maragall a una revista de Convergència³⁹. Segons exposa, l’ex president no només apostaria per Mas “perquè toca” sinó que també en destaquen paraules on deixa enterrat el projecte de l’Espanya plurinacional i la confiança en l’Estat. En referència a això, Maragall publicaria un article recriminant el “joc brut” de CiU⁴⁰. L’ex president exposava que ell tan sols havia reflectit la realitat que apuntaven les enquestes i no s’estava de criticar la retallada a l’Estatut pactada per CiU i el Govern de Zapatero. Sobre el tema, també en parlava Rahola, que no només elogiava Maragall per la seva independència partidista, sinó que també destacava la fuga de la branca catalanista del PSC. “Les declaracions de Maragall són importants. No pel que sumen a Mas, sinó pel que resten a Montilla”, deia Rahola.

Durant aquelles dates, Rahola segueix carregant contra el Govern⁴¹, aquest cop centrant-se en ERC, a qui acusa de vendre la independència a l’antiga i de forma etèria, “aixecant la bandera” i sense pensar el país del dia següent a la proclamació. Per la seva banda, Lluís Foix enumera⁴² les possibilitats de cara a les eleccions: la independència gairebé immediata proposada per ERC, el concert econòmic d’Artur Mas i el federalisme de Montilla, “que a Espanya ningú empeny”. Finalment, Miquel Roca i Junyent, també demana més autogovern per recuperar “el temps perdut” en matèria econòmica⁴³.

El dia 14, el diari també dedicava l’espai més important d’opinió a l’article de Salvador Cardús (imatge 5). El sociòleg mostra el seu rebuig als adjectius i connotacions negatives que s’han anat carregant al nacionalisme per una pura guerra partidista. Cardús vol treure ferro a aquestes connotacions i tractar el tema de la identitat. Segons explica, tothom en té i “per respecte a la veritat, que no es pretengui distingir entre debats identitaris i tota la resta”, en referència als continus atacs i al no reconeixement a la identitat catalana. També afegeix, tot ironitzant, que “la

³⁷ Montilla matiza su discurso de la Diada ante la crítica nacionalista. Iñaki Ellakuría. La Vanguardia, 13 de setembre 2010, pàgina 14.

³⁸ Montilla avisa Zapatero que el 28-N se juega el futuro de la España plural. Luís Izquierdo. Política. La Vanguardia, 14 de setembre 2010, pàgina 13.

³⁹ Del 11 de septiembre al 28 de noviembre. Pasqual Maregall. La Vanguardia, 14 de setembre 2010, pàgina 15.

⁴⁰ Del 11 de septiembre al 28 de noviembre. La Vanguardia, 15 de setembre 2010, pàgina 13.

⁴¹ Pompas de jabón. Pilar Rahola. La Vanguardia, 14 de setembre 2010, pàgina 19.

⁴² Tres opciones. Lluís Foix. La Vanguardia, 14 de setembre 2010, pàgina 19.

⁴³ Sí trascendental. Miquel Roca i Junyent. La Vanguardia, 14 de setembre 2010, pàgina 22.

identitat espanyola, en la mesura que té el suport de l'Estat, no ha de vèncer a cap resistència i apareix com quelcom natural, contràriament a l'obsessió identitària catalana”.

Salvador Cardús i Ros

Ansias y ascos identitarios

No confío para nada en la posibilidad de que la clarificación conceptual académica de un término del que se abusa en política pueda deshacer los entuertos que provoca su aplicación inadecuada. La política no está para perder el tiempo en precisiones terminológicas, sino para usar las palabras como dardos contra los adversarios, y por esa razón les saca punta para que la herida sea más profunda. Ha ocurrido en la última década con la palabra nacionalismo, a la cual se ha conseguido pegarle todo tipo de sospechas: agresividad, exacerbación, desprecio al otro, victimismo, exclusión, xenofobia... Da igual que un historiador de las ideas tan extraordinario como Isaiah Berlin escribiera magníficos textos demostrando hasta qué punto era imposible comprender el mundo actual sin la fuerza del nacionalismo. Ni sirve que se demuestre el nacionalismo de los supuestamente *no* nacionalistas, como hizo quince años atrás Michael Billig en *Banal nationalism*. Ahora, en este país ya no se reconocen como nacionalistas ni los propios defensores de esta gran nación aun en construcción, Catalunya, y que en su día lo fueron con orgullo. Por no hablar de esa rara teorización de un cierto independentismo que también hace ascos del nacionalismo.

Pero que no confíe en las posibilidades de un triunfo de la razón en el campo de batalla político no significa que renuncie a señalar el abuso. Y es que en los últimos años, ganada la batalla conceptual contra el nacionalismo, ahora los cañones apuntan a la idea de *identidad* y lo *identitario*. Desde el principio de su mandato, el presidente José Montilla se mostró especialmente sensible a no quedar atrapado en las cuestiones *identitarias*, sugiriendo que estas se podían separar de las políticas sociales y progresistas en general. No se trata de una manía particular de nuestro presidente, sino que supongo que este bebe de esa agua abundante y tan bien distribuida por cierta prensa y sus ideólogos. Ni que decir tiene que esta alergia hacia lo *identitario* tiene un radio de acción muy localizado: se trata de una prevención a todo lo *identitario* catalán que pueda marcar un ámbito de reconocimiento que lo distinga de lo *identitario* es-

pañol. Mientras, la identidad española, en la medida en que tiene el apoyo del Estado, no tiene que vencer ninguna resistencia y aparece como algo *natural*, contrariamente a la *obsesión* *identitaria* catalana.

Como suele decirse, viajar cura los localismos. Precisamente, la semana pasada estuve en Madrid y pasé por delante de la sede del Instituto Cervantes en la calle Al-

blico español son las cinco delegaciones extranjeras de la Generalitat.

Identidad es un concepto de fácil manipulación porque a la gran complejidad epistemológica de un uso riguroso le corresponde una fácil simplificación ideológica. Para empezar, la identidad, como proceso de reconocimiento social, no es algo esencial e inamovible que se posea en lo más profundo de un individuo o una colectividad, sino un proceso siempre abierto y cambiante. Y, por esa razón, no se escapan de la lógica *identitaria* ni los que reniegan de ella. Ven el último debate sobre la prohibición de las corridas de toros. Algunos aseguraban que no se trataba de nada *identitario* (querían decir *antiespañol*), sino de la mera defensa de los animales. ¿Es que el compromiso con los derechos de los animales no tiene muchísimo de proceso *identitario* en la medida en que busca ser reconocido en oposición a unas prácticas salvajes? Si el debate entre *salvajes* y *civilizados* es también *identitario*. Y son debates *identitarios* los que propone el feminismo, las escuelas artísticas y filosóficas, las reivindicaciones juveniles, los gustos musicales, por no decir las oposiciones entre *culturas* sindicales, políticas o empresariales. Todos somos *identitarios*, ya que nuestras ansias por existir se traducen en luchas sociales por el reconocimiento.

En un discurso del pasado Once de Setiembre, un alcalde socialista distinguía entre el patriotismo *identitario* y el patriotismo de la buena gestión, ejemplarizada por una inversión en servicios sanitarios. Esta disociación conceptual forma parte del combate político contra lo *identitario* -reclamado por el PSC a sus alcaldes- cuando las reivindicaciones independentistas crecen. Pero lo cierto es que la defensa de unos servicios públicos de calidad también tiene que ver con la identidad política de quien los prioriza, y por tanto, no es menos *identitaria* que cualquier otra voluntad de reconocimiento público. Si el problema es que unas identidades molestan más que otras, que se diga claro y se señalen. Pero, por respeto a la verdad, que no se pretenda distinguir entre debates *identitarios* y todos los demás. ■

salvador.cardus@uab.cat

Imatge 5: La Vanguardia, 14 de setembre 2010

4.1.3. Eleccions 28 de novembre, 2010

Les eleccions catalanes del 28-N van ser el punt i final d'una etapa, la del tripartit, que com hem comprovat, va ser valorada repetidament com a negativa des dels articles d'informació i opinió de La Vanguardia durant els mesos previs als comicis. La independència no ha estat doncs, el fil conductor de la política catalana ni de la línia editorial del diari, que si ve la menciona i exposa en alguns articles, tracta l'afer com quelcom “tradicionalista”, com una quimera o tòpic habitual, sempre plantejada però mai de forma seriosa.

7 dies abans als comicis electorals, la dinàmica editorial és força semblant. Es segueix carregant contra el tripartit, tot i que la independència és un dels factors a tenir en compte de cara a l'estimació i a les valoracions dels resultats.

Situem-nos uns dies abans del 28-N, data de les eleccions, per observar aquest procés. El 22 de novembre es produïa el debat electoral de TV3, que La Vanguardia reproduïa i valorava en les seves pàgines de política. A banda de fer un recull de les intervencions, el diari publicava els resultats d'un sondeig (imatge 6) encarregat a l'Institut Noxa, en que, entre altres qüestions destacava que el suport a la independència descendia fins al 38%. L'estudi destacava que un 50% hi votaria en contra en cas que es celebrés un referèndum i que per identitats, "la secessió patiria una clara derrota entre els que se senten tant catalans com espanyols". Recordem que Artur Mas havia assegurat al debat electoral que no estava disposat a "fer un referèndum per perdre'l", i que les fotografies dels diferents mítings de la campanya electoral publicades per La Vanguardia estan encapçalades de forma majoritària per Mas i Duran i Lleida envoltats de senyeres i algunes estelades.

Imatge 6: La Vanguardia, 22 de novembre 2010

La picabaralla política durant la campanya electoral va ser especialment intensa entre Montilla i Mas després que el debat a dos que el president socialista havia proposat en ple directe al final del debat entre candidats a Tv3, no fos aprovat pel Comitè Electoral Central⁴⁴.

La campanya electoral va tenir com a element estrella el concert econòmic que Mas prometia. També podem, però, trobar algunes anotacions que fan referència a la independència.

Antoni Puigverd, durant els dies previs a les eleccions, es va dedicar a escriure una columna sobre els candidats anomenada "No se esconda, candidato". Un dels electes a analitzar va ser Joan Puigcercós, d'ERC. Puigverd preveu i destaca el seu "fiasco" estratègic al haver fet presidents a Montilla i Maragall. "Ha aconseguit els seus objectius? Han prosperat sí, i també les seves idees, l'independentisme creix. Paradoxalment, els seu partit i els seus competidors Carretero i Laporta flauegen". El periodista vol donar a entendre a l'article⁴⁵ que per molt que el sentiment independentista creixi, les picabaralles entre els partits que comparteixen aquests ideals, els impedeixen enfrontar-se a les institucions d'Espanya per dur a terme l'objectiu de secessió.

La Vanguardia segueix durant els dies 25, 26 i 27 informant sobre la campanya electoral, amb el seguiment dels diferents partits i els seu actes. Hi ha portades per a Mas, per a Montilla i fins i tot

⁴⁴ La intervenció final de Montilla va anar encarada a Mas, a qui va reptar a fer un cara a cara. Mas va acceptar-ho i va mostrar-se disposat a fer-lo tot seguit, cosa que Montilla no va acceptar. Finalment, el cara a cara no es va produir, al ser prohibit pel Comitè Electoral Central.

⁴⁵ Plantas carnívoras y el dinosaurio. La Vanguardia, 24 de novembre de 2010, pàgina 13.

per a Camacho, en motiu del suport de Rajoy en campanya, totes elles acompanyades de notícies de caràcter econòmic, tant present aleshores amb les exigències europees de reformes cap a Espanya.

No obstant, la portada del diari publicada en dia de jornada de reflexió i, per tant amb contingut informatiu sobre l'últim dia de campanya, va ser per a Mas: "Mas promete devolver el orgullo a Catalunya". El titular va acompanyat d'una gran fotografia de Mas i la seva dona, Elena Rakosnik, al costat d'una senyera en l'acte final de campanya de CiU al Palau Sant Jordi. Els subtítols són per Montilla i Camacho: "Montilla apela al voto de los trabajadores para impedir los recortes sociales de la derecha / El PP llama al voto útil para frenar las ambiciones soberanistas de Mas". Cap referència a la resta de partits, dos d'ells del tripartit, ERC i ICV, a qui José Antich, director, pronostica modestes ambicions de cara als comicis. "No perdre massa votants i resistir el desgast", diu Antich⁴⁶.

També les pàgines de política són un recital d'informació sobre CiU (imatge 7). La primera pàgina dedica el titular a Mas, la segona i la quarta contenen fotografies de l'acte de CiU al Sant Jordi. Només la tercera pàgina és per a Montilla, a qui es retracta en una fotografia de caràcter totalment oposada a les que hi surt Mas. Si les fotografies i cròniques dedicades a aquest darrer estan dotades de caràcter victoriós, triomfant i multitudinari, a la fotografia on surt Montilla se'l mostra sobre un palet de fusta envoltat d'un ambient trist i envoltat de poca gent, corresponent a la fàbrica SEAT. Camacho també disposa de pàgina pròpia mentre Puigcercós i Herrera la comparteixen.

Imatge 7: La Vanguardia, 27 de novembre 2010

Finalment arriba el 28 de novembre, dia de les eleccions catalanes. Com és costum, la portada la presideix una foto dels candidats amb representació parlamentària. "L'hora de Catalunya", destaca La Vanguardia amb un gran rellotge i tots els candidats a sota mirant l'hora del seu respectiu rellotge de polsera.

En aquesta edició pre-comicis, el diari fa un recull d'opinions dels seus articulistes habituals sobre com veuen el futur. Dos dels vuit que hi escriuen, Màrius Carol i Francesc de Carreras són

⁴⁶ Fin de campaña. José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 27 de noviembre 2010, pàgina 2.

obertament crítics amb el PSC i el tripartit d'esquerres i, de forma més subtil, també ho fa José Antonio Zarzalejos. La resta no es mullen i opten per fer una crítica general a la classe política i a la gestió de les campanyes electorals. Només Juan-José López Burniol sembla trobar punts positius en la gestió de Montilla⁴⁷. Com veiem, doncs, molt poc equilibri.

A més, si ens fixem en la pàgina següent, el titular és clar: “L’hora dels adéus”, article que indica que “en aquest precís instant tancaran varis cicles polítics que al llarg de l’última dècada han alterat els equilibris que havies dominat la política catalana entre el 1984 i el 1995”. El diari dona per fet el retorn de CiU al Govern i pronostica un trist futur per als socialistes, no només a nivell autonòmic, sinó també Estatal i municipal.

Finalment, una editorial plena d'intencions: “El que Catalunya necessita”⁴⁸ (imatge 8). Si n’agafem l’últim paràgraf, podem prendre una idea general del que el text vol donar a entendre: “fa falta una Catalunya políticament forta perquè els canvis que venen no es realitzin, una vegada més, en contra dels interessos d’una societat que contribueix amb el seu esforç al bé comú espanyol i que a canvi, ha rebut massa vegades crítiques arbitràries i esquivaments injustos.” Pràcticament el discurs que Artur Mas havia pronunciat una vegada rere l’altra durant la campanya electoral: Govern fort i que la ciutadania catalana sigui tractada com es mereix per part dels òrgans estatals. Per altra banda, l’ús de la expressió “una vegada més”, fa referència clara a la forma amb que el tripartit ha actuat durant els últims anys, unes pràctiques que l’editorial desaconsella de forma rotunda.

Lo que Catalunya necesita

HOY se celebran las novenas elecciones al Parlamento de Catalunya desde la restauración de la democracia. Son unas elecciones que tienen lugar en un momento especialmente delicado para el país. La crisis no amaina. Las turbulencias financieras siguen cruzando el continente europeo como una borrasca enloquecida. En un corto periodo de seis meses, la Unión Europea ha tenido que acudir en ayuda de dos de sus estados miembros, Grecia e Irlanda, incapaces de soportar la quiebra de sus cuentas públicas. En mayo la tormenta azotó España y el Gobierno de José Luis Rodríguez Zapatero –por mandato de Bruselas y de las dos principales potencias del mundo, Estados Unidos y China– tuvo que efectuar una drástica corrección de rumbo. El colapso español, se dijo entonces, podía significar el fin de la moneda única, puesto que España representa más del 11% del PIB europeo. Esos riesgos no han desaparecido. Los catalanes acuden a las urnas en un momento en que España vuelve a estar en el ojo del huracán. Lo que está ocurriendo es muy serio y no hay margen para frivolidades.

Estamos en un momento difícil e incierto. Esta es la coordenada principal. Catalunya no es una insula en la que los desarreglos del mundo pasan de largo, para dejar a los ciudadanos catalanes a solas con sus apasionadas discusiones internas. El mundo nos concierne. Europa nos concierne y España nos concierne. La jornada de hoy es tan trascendente como la del 20 de marzo de 1980, fecha de las primeras elecciones en la recuperada autonomía. Como entonces, el futuro no está escrito y todo dependerá de la voluntad de los catalanes y del talento de los dirigentes elegidos.

Catalunya representa el 18,6% del PIB español, el

25% de la producción industrial y más del 25% de las exportaciones. Catalunya sigue siendo la nación hispánica con un mayor tejido industrial y un mayor dinamismo creativo. A más de seiscientos kilómetros de los despachos ministeriales y de sus redes protectoras, las antenas de la sociedad catalana, sustentadas en muy buena medida en la pequeña y mediana empresa y en el trabajo autónomo, son las primeras en captar las nuevas contradicciones sociales y los nuevos desasosigos. Catalunya es laboratorio de la complejidad española. El momento es difícil y las elecciones darán la medida de un timbre social, también ante Europa, que estos días ha recibido un exceso de imágenes caricaturescas de Catalunya. De la existencia de una mayoría sólida, estable y coherente durante los próximos cuatro años en el Parlamento dependerán asuntos verdaderamente trascendentales para todos, en un momento histórico en el que España entera se halla abocada a revisar todas sus estructuras y modos de funcionamiento. Dicho en pocas palabras, hace falta una Catalunya políticamente fuerte para que los cambios que se avecinan no se realicen, una vez más, en contra de los intereses de una sociedad que contribuye con su esfuerzo al bien común español y que, a cambio, ha recibido demasiadas veces arbitrarios reproches e injustos regateos.

Hace falta una Catalunya políticamente fuerte y coherente para afrontar seriamente los graves retos a los que nos enfrentamos. Fortaleza y coherencia para enderezar la economía, para velar por la cohesión social, para garantizar la protección de los más débiles y para reforzar el orgullo cívico de los catalanes. No hay margen para la desesperanza, para la abstención, y, muchos menos, para la frivolidad.

Imatge 8: La Vanguardia, 28 de novembre 2010

També Pilar Rahola, en la seva darrera columna d’opinió abans dels comicis, no dubta en criticar la gestió de la Conselleria d’Interior i assenyalar Joan Saura com a “incompetent”, tot esquivant-ne el nom. L’assenyala, a més, com una de les causes de la caiguda del que fins aleshores havia estat el president Montilla. Poca jornada de reflexió, doncs, la que va efectuar el diari del Grupo Godó.

⁴⁷ Mirar al futuro. Política. La Vanguardia, 28 de noviembre 2010, pàgines 24-25.

⁴⁸ Lo que Catalunya necesita. Editorial. La Vanguardia, 28 de noviembre 2010, página 36.

Imatge 9: La Vanguardia, 29 de novembre 2010

Els resultats d'aquesta investidida partidista i totalment parcial van donar els seus fruits. Artur Mas guanya les eleccions catalanes de nou, però aquest cop sembla que ell és, indubtablement, qui presidirà el Govern (imatge 9), ja que el tripartit no suma. L'editorial⁴⁹ del dia 29 de novembre, destacada a portada, el que segons La Vanguardia els catalans esperen del Govern de Mas. Sobre la promesa del concert econòmic o pacte fiscal, el diari diu que "hi ha la proposta de la consecució del pacte fiscal per Catalunya, sense oblidar la necessitat de recuperar la relació i el respecte de totes les forces polítiques espanyoles." Una aposta de La Vanguardia per mantenir el clima social i polític estable indistintivament de les ambicions polítiques.

Anàlisi de la crònica principal⁵⁰

Entrada	La cuestión catalana
Titular	Artur Mas será el president
Subtítols	CiU obtiene una amplia mayoría y Mas pide "la ayuda de todos para levantar el país" / Montilla cederá el mando en el PSC. El congreso podría adelantarse a las municipales / El PP supera su mejor resultado, ERC se hunde e irrumpe el partido de Laporta
Lead	Artur Mas i Gavarró será investido con toda seguridad 129º presidente de la Generalitat. Lo asegura la contundente victoria que obtuvo ayer la federación nacionalista de Convergència i Unió en las novenas elecciones

⁴⁹ Incontestable victoria de Mas. Editorial. La Vanguardia, 29 de novembre 2010, pàgina 40.

⁵⁰ Artur Mas será el president. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 29 de novembre 2010, pàgines 12-13.

	en el Parlament de Catalunya desde el restablecimiento de la democracia. El candidato de CiU abanderó una propuesta de cambio político que los ciudadanos han avalado en unas elecciones con una participación considerable: el 60%.
Foto i peu	Sense foto. Gràfica dels resultats electorals.
Observacions	Dimensió lèxica: el més destacable pel que fa a la dimensió lèxica són les frases o paraules que fan referència a l'equivocació en formar el segon tripartit. Principalment van dirigides al PSC i a ERC: "El resultado refleja un claro rechazo de la ciudadanía a la experiencia del tripartito"; "La crisis y la insatisfacción generada por el tripartito ha infligido al PSC el castigo más severo"; "La apuesta de Esquerra Republicana por el segundo tripartito presidido por Montilla le ha pasado factura al partido que lidera Joan Puigcercós". Rebuig, insatisfacció, càstig, ha passat factura..., i altres mots que centren la crítica i la línia editorial encara en la crítica al tripartit. Contradiuen amb expressions com "contudent victòria", en referència a CiU. Dimensió enunciativa: crònica sense "petjades" clares si deixem de banda la crítica al tripartit i que es referma la clara victòria de Mas. De la mà de Barbeta s'escriu el text que recull els fruits de tota la campanya de desprestigi dels mesos anteriors als comicis electorals contra el tripartit. Dimensió pragmàtica: l'únic enunciat encaminat a l'acció política podria considerar-se la "mà estesa" de Mas respecte la resta de forces de l'oposició. D'altra banda, s'afirma que el fracàs electoral d'ERC és degut al pacte amb Montilla. No es demana explícitament acció als republicans, sinó que bàsicament se'n fa crítica. Dimensió estructural: crònica estructurada a partir de la victòria de CiU que impossibilita la formació d'un nou tripartit. A partir d'aquí, es destaquen els resultats de la resta de partits, posant èmfasi especial en les baixades de PSC i ERC. Dimensió estilística: crònica molt neutral estilísticament. No es prenen les paraules de ningú com a pròpies. Text estructurat a partir del moment i l'opinió social establerta, a mode general. Bàsicament, descriptiu dels resultats electorals. Dimensió retòrica: text que, en la seva cloenda, deixa sobreentendre les conseqüències que els resultats electorals a Catalunya poden tenir a nivell Estatal. Nivell connotatiu: les il·lustracions de Toni Batllori a <i>Ninots</i> just a sota del titular principal són la millor descripció del text que les precedeixen. Il·lustren els resultats electorals pràcticament a la perfecció. A més d'això, l'ús de gràfiques electorals corroboren els resultats i la informació sobre la qual s'informa al text.

Un cop passades les eleccions, la informació política principal que tractarà La Vanguardia és la caiguda del PSC i els motius d'aquesta. El dia 30, encara amb la ressaca post-electoral, s'explica que els socialistes ja plantegen un nou congrés després de la pèrdua d'escons i la renúncia de Montilla a liderar l'oposició i el partit. També es destaquen les ofertes de Mas al diàleg amb la resta de forces polítiques, un "nou estil" que, entre altres, lloa Miquel Roca en un dels seus escrits⁵¹.

Lluís Foix⁵² també demana recuperar la serietat "perduda amb el tripartit" (imatge 10). Diu que ERC pot seguir insistint amb la independència, encara que "s'hauria d'analitzar si aquesta proposta no ha estat rebutjada per haver traçat un viatge sense rumb ni mapes. Penso que la recuperació requereix serietat al marge de quimeres", escriu Foix. Un cop més, la independència es titlla de quimera i es desacredita políticament com a opció realista pel diari, aquest cop, a través de Lluís Foix.

Lluís Foix

Recuperar la seriedad

Una vez más se ha comprobado que los votos son propiedad de los que los emiten y los entregan a quienes consideran oportuno. Los militantes o fieles de un partido pueden aguantar las columnas que vertebran una formación, pero una importante mayoría emigra hacia otros espacios cuando no se identifica con los mensajes o las actitudes de quienes obtuvieron su confianza hace cuatro años.

Artur Mas ha ganado claramente las elecciones porque una mayoría de catalanes ha decidido echar al tripartito. Las razones de la derrota de José Montilla son

muchas y diversas. Se me antoja que una de ellas es la falta de seriedad de un gobierno que en temas de fondo no ha tenido una sola voz ni una idea coherente y cohesionada sobre su gestión.

El tripartito presidido por Montilla ha sufrido un descalabro, como viene ocurriendo en prácticamente todos los países europeos donde la izquierda ha perdido el discurso y las ideas para ser desplazada finalmente del poder. Europa está perdiendo los contrapesos inventados por la Alemania de Adenauer y de Schmidt, por la Francia de Mitterrand y de Chirac, por el equilibrio de tres mayorías absolutas

de Thatcher y otras tantas de Blair.

Artur Mas ha obtenido el respaldo suficiente para afrontar la crisis económica y social que ha hecho que la participación aumentara más de cinco puntos a pesar de la falsa teoría de que la política y los políticos están desprestigiados. La salida de la crisis tiene que venir de los políticos, que no pueden perder de vista que el objetivo principal es garantizar en lo posible la situación de los más desfavorecidos, que empiezan a ser multitud. Catalunya no los puede abandonar a su suerte.

Artur Mas conoce las dificultades que le esperan y que son ajenas a su programa y a

su liderazgo. Los socialistas tendrán que cambiar de líder y de mensajes si pretenden ocupar en el futuro una centralidad que les permita ser alternancia. Esquerra puede insistir en la independencia, pero debe analizar si esta propuesta no ha sido rechazada por haber esbozado un viaje sin rumbo y sin mapas. Pienso que su recuperación requiere seriedad al margen de las quimeras.

Los excelentes resultados del Partido Popular indican hasta qué punto un sector importante de los catalanes no está para aventuras. El ruido y las fantasías ya los ejercerá el ex presidente del Barça. ●

Imatge 10: La Vanguardia, 30 de novembre 2010

La imatge que La Vanguardia dóna a la figura de Mas en aquestes dates no pot ser més positiva. Es publica un seguiment fotogràfic corresponent al dia de la seva victòria electoral, se'l cita i és el protagonista de la columna d'opinió de Pilar Rahola el dia 1 de desembre en motiu del seguiment dels darrers dies de campanya electoral, que la periodista havia seguit de ben aprop. També se'l mostra com algú dialogant, que busca el pacte i l'entesa amb les diferents forces. També amb el PSC que, fins a dues vegades, li havia llevat la presidència de la Generalitat. En definitiva, La Vanguardia idealitza la imatge personal i política de Mas.

Els primers dies del mes de desembre de 2010, La Vanguardia destaca principalment la caiguda socialista, així com també exposa les diferents ànimes del PSC i la trajectòria empresa per aquest durant els darrers anys. Molts dels retrets es centren en el fet d'haver governat Catalunya sense haver vençut en les eleccions, fins i tot després d'haver perdut vots en les eleccions de 2003 i 2006. Es comença a debatre sobre el futur del partit, sobretot encarat en les imminents eleccions municipals, amb la fins aleshores alcaldia de Barcelona com a principal temor a perdre.

⁵¹ Nueva etapa y estilo. Miquel Roca Junyent. La Vanguardia, 30 de novembre 2010, pàgina 51.

⁵² Recuperar la seriedad. Lluís Foix. La Vanguardia, 30 de novembre 2010, pàgina 51.

4.2. BLOC 2: AUGESOBIRANISTA

4.2.1. 11 de setembre, 2011

Ens situem a la Diada Nacional del 2011. No és una Diada recordada per grans manifestacions o mobilitzacions, però també ve marcada per un important dilema: la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) per implementat el castellà com a llengua vehicular a les aules catalanes. La sentència es produïa poc abans de l'aprovació dels pressupostos de la Generalitat, que CiU necessitava aprovar amb el PP. Les cartes d'opinió en defensa de la llengua i el model d'immersió lingüística es multipliquen aquests dies. Barbeta, Rahola, etc., son alguns dels autors que més referència hi fan.

Més càrrega emocional. La medalla d'honor del Parlament de Catalunya s'atorgava a l'entrenador del Barça, Pep Guardiola, que ocupa la portada del dia 9 de setembre d'aquell any, juntament amb textos d'opinió (carta del director Antich inclosa) ressalten els valors de la societat catalana.

El dia 10, el titular de política va dedicat a Rubalcaba, possible candidat del PSOE a les eleccions Estatals d'aquell any per al 20-N. “Rubalcaba retoma ahora el discurso de la homogeneización autonómica”. Dues paraules: ara i homogeneització, amb connotacions negatives, si més no a Catalunya. Per una banda, aquest “ara” exemplifica la rectificació per part de Rubalcaba d'una idea que abans havia expressat contrària: la de la descentralització de l'Estat. Per altra banda, “homogeneització”, un terme que, en la majoria de les interpretacions, no qualla bé a Catalunya, precisament per la voluntat de distinció respecte la resta de l'Estat com a comunitat històrica i la voluntat de Nació per part de molts catalans.

La mateixa fórmula segueix el diari a la segona pàgina de política, aquest cop dedicada a Chacón, l'altra candidata socialista. “Chacón reclama ara que el PSC tingui veu pròpia a Madrid”, una posició que anteriorment la ministra de defensa havia rebutjat fins i tot per temes “d'especial interès per Catalunya i l'autogovern”.

La guerra electoral és encara present per la imminència de les eleccions municipals i, a mig termini, les estatals. Així, comprovem com hi ha llenya pels dos possibles candidats socialistes a Espanya, amb una pàgina pràcticament per a cada un d'ells

11 de setembre de 2011. Finalment arriba la Diada. La Vanguardia, com és habitual, resalta el discurs institucional del president. “Diada con las espadas en alto”, titula, alhora que remarca en els subtítols que “La festa nacional coincideix amb el moment més crític de la relació Catalunya-Espanya”, “Mas: afrontem anys de transcendència que marcaran el nostre futur com a país” i “El president considera trencades definitivament les regles de joc de la Transició espanyola”.

Alhora, la crònica de Jordi Barbeta ve precedida, per primera vegada, per una imatge que difon en una sola la senyera catalana i la bandera de la Unió Europea, un fet que es succeirà durant els següents anys en dates tant simbòliques com la Diada. El diari destaca que el missatge d'agreuament fiscal “ha calat” en la societat catalana amb un 70% de partidaris de la sobirania fiscal al mateix temps que el suport a la independència ronda al 50%. Curiosament, també es destaca “encara que pugui semblar una banalitat” en paraules de Barbeta, “els episodis de provocació bel·ligerància amb que s'han administrat des de Madrid la rivalitat futbolística”. També

es destaquen paraules del discurs de Mas, en que repassa el conjunt de perjudicis que, a parer seu, conflueixen en aquest moment concret en contra de Catalunya. La crònica conclou amb la següent frase: “I mentre a Badalona l’alcalde del PP, Xavier Garcia-Albiol, cancel·lava els actes oficials, al municipi de Vic, l’alcalde Vila d’Abadal, democristià com Duran i Lleida, col·locava al pal municipal, una enorme bandera estelada”. Missatge d’enorme força emocional i nacional, sens dubte.

Al mateix temps, comença a dibuixar-se el concepte del pacte fiscal. La Vanguardia dedica el mateix dia de la Diada, una pàgina on diferents experts en dret constitucional exposen si el projecte té cabuda a la carta magna espanyola. Dels 10 experts que exposen les seves tesis, tan sols un, Francesc de Carreras, nega totalment la possibilitat del concert econòmic per al principat. La resta, s’hi mostren o bé partidaris i confiats, o bé optimistes juntament amb un canvi constitucional que empari la idea.

Aquell dia, també es torna fer aflorar el debat lingüístic, no de forma purament informativa, sinó a través d’un article el protagonista del qual és el jove actor de Vic Francesc Colomer, guardonat amb el premi Goya a millor actor revelació amb 14 anys per la pel·lícula *Pa negre*. A l’escrit d’Enric Juliana titulat “El sumario de Francesc Colomer”, el periodista exposa el fort accent català que el jove va mostrar quan va parlar al rebre el premi. Juliana destaca com a naturals, alguns errors de Colomer en la utilització dels pronoms castellans i la pronunciació en català de noms d’amics i familiars de l’actor. Juliana escriu aquest text per ironitzar sobre la falta de sensibilitat del Tribunal Suprem. “Sin haber visto la película, el Inquisitor abrió expediente al niño Colomer, el vídeo de los Goya fue visionado por los magistrados del Supremo ¡Se van a enterar! Así se ha contruido la última acometida contra el delicado equilibrio interno catalán”, sentencia.

En referència a la llengua, la secció *Sociedad*, també dedica 3 pàgines al debat, tot destacant-ne l’èxit per al model d’escola cohesionadora, així com per la llengua catalana. També es destaca amb dades, el correcte aprenentatge del castellà per part dels nens i la no marginació de la llengua de Cervantes.

Finalment l’editorial del dia de la Diada reclama a l’Estat i les elits espanyoles el no-tancament en banda de la Constitució. Expressa que no s’ha de percebre a Catalunya com quelcom aliè sinó participatiu i immers en una “constitució integradora” la lectura diferenciada de la qual “Catalunya no vol renunciar”. Coincidint amb la unió de banderes catalana i europea que encapçalava la crònica política, l’editorial apel·la a enfortir la Unió Europea amb una Catalunya forta i ambiciosa dins aquesta. Cap referència, reticència o menció directa respecte el recent episodi de l’Estatut. En aquest sentit, molta calma institucional, la del diari.

El número de La Vanguardia corresponent al 12 de setembre aporta les informacions dels actes institucionals de la Diada. A la gran foto de portada, l’acte en memòria als atemptats de l’11-S de Nova York. Com a segon titular: “Mas proclama que ja ha començat la transició cap a una major sobirania”. Dins el número, una cita del president conforma el titular de política: “Mas: “la transició està en marxa””. Com a subtítols, “El president afirma que està quallant un sentiment de major sobirania i llibertat” i “Reacció generalitzada contra la sentència que qüestiona el model d’immersió lingüística”.

Anàlisi de la crònica principal⁵³

Entrada	La conmemoración del Onze de Setembre
Titular	Mas: "La transición está en marcha"
Subtítols	El president afirma que está cuajando un "sentimiento de mayor soberanía y libertad" / Reacción generalizada contra la sentencia que cuestiona el modelo de inmersión lingüística / Garcia Albiol (PP) se arriesga hoy a una moción de censura en Badalona
Lead	Màrius Serra, presentado por la periodista Ariadna Oltra como un "prestidigitador de las palabras" es un enamorado de los capicúas y ayer resumió la Diada con un capicúa que hizo fortuna: "Sólo si vehiculamos del derecho y del revés el nombre de nuestra lengua daremos con la respuesta: català a l'atac! Visca la llengua viva!". El clega enigmista conectó con el sentimiento más extendido y muy mayoritariamente expresado en todos los actos de conmemoración o de protesta que se celebraron ayer. Destacó la advertencia del president de la Generalitat, Artur Mas: "La transición catalana está en marca".
Foto i peu	El rostre de fons d'Artur Mas, presenciant els actes de la Diada darrere una filera de Mossos d'esquadra amb vestit de gala (calcada a la de l'any anterior amb Montilla). <i>Peu: Primera Diada. La primera Diada del president tuvo un elevado tono reivindicativo.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: “un capicua que hizo fortuna”; “Destacó la advertència del president de la Generalitat: “la transición està en marcha””. “No se puede negar la existencia de una cierta indignación específicamente catalana”. Fortuna, advertència, indignació..., i tot un seguit de mots que fan que el diari evidenciï la tensió institucional. Dimensió enunciativa: multitud de declaracions preses del president Mas amb connotacions clarament sobiranistes. Barbeta escriu aquest text en un moment de crispació social per la sentència del Tribunal Suprem que posa en qüestió el model d'escola catalana. Vol deixar en evidència la indignació del principat amb la sentència. Dimensió pragmàtica: L’afirmació per part de La Vanguardia d’una indignació “específicament catalana” legítima, en part, les declaracions de Mas que es destaquen a continuació amb clara connotació sobiranista. A més, la crònica comença destacant el capicua ple d’intencions de Màrius Serra: “català a l’atac”. Dimensió estructural: crònica que comença amb el capicua “català a

⁵³ Mas: “La transición está en marcha”. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 12 de setembre 2011, pàgines 12-13.

	l'atac" de Màrius Serra, que li dóna un estil definit al text que el precedirà. Seguidament es citen moltes declaracions del president i a continuació, es segueix amb declaracions de la presidenta del Parlament, del mateix grup polític que Mas, i amb paraules d'altres forces com el PSOE de la mà de Carme Chacón, que també defensa la immersió amb "contundents" paraules. Finalment es cita a Camacho, del PP i el rebuig frontal de Ciutadans i de Rivera a la immersió i als actes institucionals, per donar pas, a mode de cloenda, a la picabaralla política entre Chacón i Duran i Lleida. Dimensió estilística: s'afirma i es referma el malestar català i en general, el text és totalment favorable a la immersió pel que fa a volum de declaracions a favor i la contundència i coherència d'aquestes respecte les que hi són contraries. Dimensió retòrica: crònica oberta amb l'anàlisi i les paraules de Màrius Serra, personalitat destacada dins l'àmbit de les lletres catalanes. Seguidament, l'èmfasi en i ratificació de les declaracions de Mas, precedides per paraules d'altres personalitats polítiques fan del text una oda a la immersió i a la necessitat de reacció social catalana. Finalment, s'aprofita per destacar i carregar contra el PSOE de la mà de Duran i Lleida en un destacat. La connexió entre la frase de Mas destacant que "la transició està en marxa" amb la polèmica sobre la immersió lingüística crea un relat emotiu i ple de simbolisme. Un simbolisme que es plasma en la crònica de Barbeta: "Aplaudidos hasta en los bastidores, los malabarismos de Màrius Serra enamoraron a las autoridades. Bueno, no a todas. Alícia Sánchez Camacho no aplaudió". Un frè en sec per subrrallar la minoria que representava la líder popular. Nivell connotatiu: El titular és una declaració d'intencions. La cita de Mas: "la transició està en marxa", és la idea que reflectirà la crònica principal. La fotografia del president en els actes institucionals atorga un caràcter solemne al text. A més, s'inclou una bandera catalana fusionada amb una d'europea a l'inici de la crònica i les il·lustracions del <i>Ninots</i> de Toni Batllori refirmen les tesis del text, negant-se al canvi de model d'escola.
--	--

Després de la informació sobre la Diada, contrarèplica espanyola. "Zapatero cede ante Rubalcaba para reactivar la tasa de patrimonio", que duia com a subtítol "El programa del PSOE abogará por "derrivar las barreras territoriales"". La notícia, evidentment, fa referència a l'impost del patrimoni, però sens dubte, el subtítol, on es parla d'enderrocar barreres territorials fiscalment, xoca de ple amb l'òptica catalana que s'ha exposat a les pàgines anteriors. La opció de més sobirania contra la de menys, amb els textos que exposen l'òptica catalana dotats d'anàlisi i reflexió, cosa que no passa amb els de l'òptica espanyola, en aquest cas, la del PSOE.

La informació donada els dies següents a la Diada es centra bàsicament en dos temes. Per una banda, segueix la defensa a la immersió lingüística, i per l'altra, la crisi del PSC i el PSOE. Ambdós temàtiques omplen les pàgines de política i opinió de forma majoritària. Com a informació destacable, el dia 14 de setembre s'informa que "Mas rompe en Madrid la leyenda del doble lenguaje catalán" (imatge 11). En una crònica d'Enric Juliana s'explica que per primer cop el president "parla a Madrid igual que ho hauria fet a Mollerussa" o es destaca que "el consens del 78 s'ha trencat". Es destaca que el president parla a la capital de l'Estat de sobirania catalana i que el conseller Mas-Colell destaca la viabilitat d'una Catalunya independent. Es segueixen destacant doncs les tesis i la ruta de Mas, a qui no es fa crítica directa o indirecta des dels articles d'informació.

Política

Un curso político que empieza y acaba

Artur Mas rompe en Madrid la leyenda del 'doble lenguaje' catalán

Orze de Setembre madrileño sin bizantinismos: "El consenso del 78 se ha roto"

LA CRÓNICA

Enric Juliana
Madrid

En medio de una semana económica sin precedentes con la victoria grana de José Luis Rodríguez Zapatero despidiéndose del Senado con el jugador de parches que ha conseguido cobrar todas sus fichas en el puñado protector; con una semana marcada que ya empieza en los desayunos políticos con la posibilidad de que el Partido Popular alcance o sobre-

EL DISCURSO
El presidente habla en la Residencia de Estudiantes de la soberanía catalana

EL REPACHE
"Hicimos la Constitución, evitamos males mayores, y ahora se nos margina"

que los doce mil diputados, con los miles de congresos de capitalismo en fase de excitación aguda con el PSOE, volando por los techos que no alcanza los cien diputados, con un calor raro que no quiere marcharse y con España entera en vela, el presidente de la Generalitat presidió ayer en la capital de España un singular exterior. En los jardines de la Residencia de Estudiantes, bajo los árboles de L'Emigrant, recibió a los líderes de la leyenda del doble lenguaje político catalán.

Desde los tiempos del voluntarismo de Pauqual Maragall en favor de un federalismo leonista y asimétrico que el Madrid político apenas quisiera escuchar, la Residencia de Estudiantes alberga ca-

EL CLIMA
Excitación mediática y gestos apocígrafos del PP, con el aval de Rajoy

EL CONTRARIO
El conseller Mas-Colell declara que la independencia catalana es viable

fue al grano la neta de la sentencia del TC sobre el Estatut y la reciente reforma expresa de la Constitución, con la marginación deliberada de los catalanistas, supuso "la ruptura del consenso de 1978". Fue claro tres puntos serían inasequibles para la Generalitat: pasar lo que pase el día 20 de noviembre, la identidad catalana (la tradición cultural y el idioma), el autogobierno y la reclamación de una mayor equidad en el reparto de los recursos sólidos. Mas evitó ayer las consideraciones marciales de sus predecesores (a Jordi Pujol, siempre en bus-

referendum; después de haber contribuido positivamente a los grandes retos españoles de los últimos veinte años (ingreso en la Comunidad Económica Europea y en el euro), y después de haber salvado al Gobierno socialista de un derroche parlamentario (27 de mayo del 2010) que podía haber supuesto la inmediata intervención de España, los catalanistas hemos sido expulsados del consenso", dijo en medio de un silencio sepulcral. La leyenda del doble lenguaje catalán acababa de recibir cristiana sepultura. Retrospectos entre la concurrencia y la sensación generalizada de que Ripoll se adentra, sí, en una nueva época, por la extrema gravedad de la crisis por la posibilidad de una apabullante victoria del Partido Popular por la pos-

LA LENGUA
Cruce de reproches con el PSC

Colaborador. Mas, con su acompañante en Madrid por el programa Jordi Cuadrado y David

Imatge 11: La Vanguardia, 14 de setembre, 2010

4.2.2. 11 de setembre, 2012

6 de setembre de 2012. A 6 dies la celebració d'una nova Diada Nacional, el debat polític es centra sobretot en l'economia. Rajoy es reuneix amb Merkel per negociar les condicions del deute alhora que es negocia la possible injecció de capital per part del BCE a l'economia espanyola.

Si ens fixem però, en la qüestió catalana, la situació és semblant a la d'altres Diades. L'Assemblea Nacional Catalana, recent constituïda el 10 de març del 2012, i l'Associació de Municipis per la Independència havien organitzat una manifestació en favor d'un nou Estat a Europa. La marxa, que es preveia multitudinària, era el centre del debat informatiu al país des de feia dies.

El dia 6 de setembre, la primera notícia sobre política catalana, situada per darrere de les pàgines dedicades a les converses entre Rajoy i Merkel, titula "El Govern espera que la Diada muestre al mundo qué es Catalunya". L'article repassava els actes que es durien a terme el dia 11 i destacava que el Govern donava suport a la marxa que impulsava l'ANC i l'AMI.

L'escrit d'opinió més destacat és de Francesc-Marc Álvaro i titula "Manifestarse el día 11". Álvaro destaca la més que probable diversitat i pluralitat de gent que es manifestarà durant la Diada, aquest cop sense segons missatges ni segones lectures, ja que el lema de la manifestació és clar: Catalunya, nou Estat d'Europa. El periodista destaca l'habilitat de Mas per haver trobat un gran consens al voltant de la idea del pacte fiscal que encara estava pendent de negociar amb Rajoy. Una cita, la del pacte fiscal, que per Álvaro és "el dic de contenció de l'independentisme i alhora, una palanca per accelerar l'hipotètic procés d'independència".

El mateix dia, però, el diari dona el mateix espai a un article de Francesc de Carreras titulat "1936: Catalunya independiente". En aquest, Carreras parla sobre el "cas Rebertés", que segons explica, pretenia entre d'altres coses, la independència de Catalunya en un episodi poc conegut que sembla que podria haver implicat l'assassinat de Rebertés, personalitat propera a Companys pel fet de tenir informació sobre la voluntat per part de seccions d'Estat Català, que Carreras vincula amb el feixisme, de destituir el president i proclamar la independència de Catalunya juntament amb una pau pactada amb Franco. L'escrit de Carreras acaba amb un "¿Qué hay de verdad en todo esto? Sin duda algo y probablemente mucho, aunque es muy posible que nunca se llegue a saber la verdad completa. Setenta y seis años después se sigue insistiendo en separar a Catalunya de España. Es el cuarto intento. Dicen que, a veces, a la cuarta va la vencida". Òbviament és un text carregat d'intencions. D'una banda, pretén vincular, com es pot veure en aquesta darrera cita, l'independentisme amb males pràctiques com les del suposat cas Rebertés. Ve a donar a entendre que si es torna a intentar la independència, comportarà casos similars al citat. A més, aprofita per posar en entredit part de la història de Catalunya (independentment de si el que diu o no és veritat) pocs dies abans de la Diada.

El dia 7, la informació segueix centrada en l'economia. No obstant, l'editorial de La Vanguardia dedica part del seu espai a la victòria dels independentistes al Quebec. La pregunta que s'hauria de fer és si aquesta informació hauria estat motiu d'editorial en unes altres condicions a Catalunya. A més, tots els articles d'opinió referents a política parlen de la manifestació. El periodista Rafael Nadal i Pilar Rahola publiquen dos textos en referència a aquesta encara que, en el cas de Nadal, tan sols es vulguin sintetitzar idees sobre els efectes que acompanyaran la manifestació. A "Los huérfanos del 11 de septiembre" Nadal mostra el seu pessimisme sobre la gestió que l'independentisme acollirà a nivell polític el dia després a la marxa. Rahola, en canvi, confecciona un text més emotiu, parlant de la tossudesca dels catalans i la seva no-rendició.

Titular del dia 8: “Mas assume el mandat de no rebajar el pacto fiscal ante Rajoy”. Alhora, es mostren les crítiques dels partits espanyols PP i PSOE. També es destaca que Duran assistirà a la Diada i que pronostica una “jornada històrica”. A partir d’aquest moment, la Diada es converteix en el centre de la informació política catalana fins el dia en que arriba aquest dia..

“La Diada marcarà el pulso del nuevo curso político” és el titular a portada del dia 9. Ja en pàgines interiors, les tres primeres pàgines de política son dedicades a la Diada i els seus possibles efectes. Mitjançant les fotografies s’aconsegueix donar a la informació un punt d’èpica i personalisme centrat en Mas, tot destacant el “moment decisiu al que Mas s’enfronta” en una crònica encapçalada pel títol “Catalunya torna a començar” (imatge 12). Dins aquesta, Jordi Barbeta destaca el moment clau per Catalunya que marcarà “un abans i un després” tant si s’aconsegueix el pacte fiscal com si no és així. Aquesta comença amb una significativa cita d’Artur Mas en la que el president destaca que “no hi ha possibilitat de tornar enrere...bé, sí que n’hi ha una...que ens abaixem els pantalons, i jo no estic disposat a fer-ho”. També s’il·lustra mitjançant gràfiques l’evolució ideològica de la societat catalana des de la restauració de l’autonomia fins aleshores, on la tendència independentistes és cada vegada més majoritària fins a superar, en l’última gràfica il·lustrada el 50% de suport dels enquestats (imatge 13). Missatge en positiu doncs, el del Grupo Godó envers l’independentisme.

Imatge 12 i 13: La Vanguardia, 11 de setembre, 2012

L'editorial del dia, titulada “La Diada y el día después” fa un repàs al que ha estat Catalunya i als motius que l’han dut a un “sentiment de fatiga i cansament” respecte els “perjudicis” que rep per part de l’Estat. Tot i explicar que la manifestació està organitzada per independentistes, exposa el caràcter aglutinador que tindrà la marxa, amb sensibilitats tant diferents com les de PSC, Unió,

CDC o ICV, “que no son independentistes”, diu La Vanguardia. Ahora destaca l’encert de Mas en no acudir-hi pel fet de representar a tots els catalans i pel seu compromís principal del pacte fiscal. Finalment, també apel·la a la responsabilitat dels catalans, perquè el dia següent a la Diada “s’haurà de seguir gestionant la crisi, evitar el col·lapse de les administracions i buscar solucions a partir del consens. Catalunya només avança quan va unida”, destaca el diari.

Contràriament, l’article “La independència no es una opció” de José Antonio Zarzalejos, considera una molt mala opció la secessió de Catalunya respecte Espanya tot i admetre que la situació actual tampoc és sostenible. Demana una reconstrucció de l’Estat en el marc constitucional.

Titular més que contundent per il·lustrar el que ha estat la Diada: "Catalunya dice basta". Aquesta és la portada de La Vanguardia el dia després de la manifestació més gran de la història de Catalunya o, si més no, la més multitudinària en estricte favor de la independència del principat i per un nou Estat a Europa. Una gran fotografia amb una riuada d'estelades ocupa la totalitat de la portada del diari.

En la seva carta, el director titula "Nueva época". Antich destaca que es tanca de forma abrupta el període de la transició a la democràcia i a l'autonomia iniciat el 1977. Entre altres frases destacables, Antich també constata, aquest any sí, que el crit d'independència era "reiterat" tot i que no s'oblida de destacar que "cal esperar una resposta sobre el pacte fiscal a Artur Mas (per part de Rajoy)".

Anàlisi de la crònica principal⁵⁴

Entrada	Onze de setembre
Titular	Catalunya se moviliza más que nunca por la independencia
Subtítols	Un millón y medio de personas claman en Barcelona por un nuevo Estado europeo
Lead	Nunca antes ninguna causa mobilizó a tanta gente. Catalunya vivió ayer la mayor manifestación política de su historia. un millón y medio de personas colapsaron el centro de Barcelona y el clamor fue inequívoco: "Independencia". La convocatoria de la Asamblea Nacional Catalana (ANC) desbordó todas las previsiones, las de participación y las propias previsiones políticas, porque ni los gobiernos ni los partidos políticos podrán ignorar un fenómeno que ha surgido de la sociedad civil y que en apenas unos meses ha crecido como una bola de nieve. A partir de ahora nada será igual y los dirigentes políticos y hasta los comentaristas tendrán que revisar estrategias y análisis sobre la realidad catalana.
Foto i peu	Un castell s'eleva entre una multitud de gent i banderes estelades que col·lapsen els carrers de Barcelona.

⁵⁴ Catalunya se moviliza más que nunca por la independencia. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 12 de setembre 2012, pàgines 10-11.

	Peu: <i>Els castellers de Vilafranca dejaron constancia de su presencia en la mayor manifestación de la historia de Catalunya.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: expressions com “Nunca antes”; “el clamor fue inequívoco”; “desbordó todas las previsiones”; “vocación europeista del independentismo catalán”; “las banderas esteladas superaron en una dimensión enorme a la cuatribarrada oficial”, són només un tast de les moltes paraules en positiu que La Vanguardia dedica a la manifestació. Dimensió enunciativa: el missatge principal de l'autor, Barbeta, es centra en la independència. No només es destaca el clam inequívoc d'aquest mot, sinó també s'insta als govern i a Mas a actuar per aconseguir-la. També s'obre el debat sobre el futur d'una Catalunya independent a la Unió Europea en un moment social on, com mostren les propies enquestes publicades pel diari, la independència és més present que mai. Dimensió pragmàtica: el missatge d'acció per assolir la secessió és inequívoc o, si més no, en cap moment s'hi fan matisos. “Ni los gobiernos ni los propios partidos políticos podran ignorar un fenómeno que ha surgido de la sociedad civil”; “A partir de ahora nada será igual y los dirigentes políticos y hasta los comentaristas tendrán que revisar estrategias y análisis sobre la realidad catalana. Y más que ningún otro será el presidente de la Generalitat, Artur Mas, a quien le corresponderá administrar el pronunciamiento independentista multitudinario de ayer”. Aquests son alguns dels missatges que ho exposen. Dimensió estructural: crònica estructurada a partir del clam per la independència, les crides d'acció als governs per dur a terme aquest objectiu, el debat sobre el futur del principat a la Unió Europea i, seguidament, inclusió de les declaracions dels membres destacats de la cita, com ara Carme Forcadell, Núria de Gispert o els membres del PSC que hi van assistir. Dimensió estilística: es pren el clam del poble com a propi. Exteriorment, si més no, sembla que La Vanguardia dóna total suport al moviment i a la seva vocació europeista. Dimensió retòrica: text construït a partir de l'èpica del moviment, el volum de la manifestació i de les reaccions polítiques que aquesta pot crear. Constituït sense pràcticament veus contraries. Només al final es cita a Camacho, del PP, però fins i tot es destaquen veus d'autoritats socialistes expressant el seu suport al moviment. Això, fa que el text atorgui un caràcter hegemònic al moviment. Alhora, el simbolisme hi és molt present. Nivell connotatiu: el titular destaca la paraula “independència” i el subtítol la d'“Estat”. La fotografia, que mostra el caràcter massiu de la manifestació, inclou una bandera europea i una colla castellera entre la multitud que dóna gran simbolisme a la imatge. Alhora, es destaquen

	declaracions dels diferents líders polítics amb una fotografia de cada un d'ells, on la imatge de Mas és la més gran i destacada.
--	---

De les 12 pàgines de política, 11 estan destinades a la Diada, a la seva manifestació i, en menor grau, als actes institucionals. Les estelades, les consignes en favor de la independència i els colors de Catalunya són presents en totes elles. Titulars com "Homenaje a Catalunya", "Una Castellana, casi dos" o "Rajoy insta a Mas a pensar en lo importante" formen un resum del missatge que el diari mostra: un crida majoritària catalana que Madrid rebutja. Ja en pàgines d'opinió, es segueix fent una picada d'ullet al pacte fiscal des de l'Editorial i des dels articles d'articulistes i homes forts del diari com Màrius Carol. Excepte el text de Carol, aquesta secció també és unànime en suport del moviment sobiranista català⁵⁵.

Si ens fixem en l'editorial, titulada "El tsunami de Barcelona" en podem analitzar molts aspectes. Es divideix en 5 parts diferenciades en paràgrafs. Comença destacant el caràcter històric de la marxa per la independència, una consigna que, no obstant, es matisa en el segon paràgraf, on s'insisteix en que no tots els que van participar-hi eren estrictament independentistes sinó que també n'hi havia que reclamaven més autogovern i poders com el pacte fiscal. Seguidament, al tercer paràgraf es destaca l'efecte de la crisi global i fiscal que pateix Catalunya sobre l'auge de l'independentisme. El quart és un homenatge als ciutadans de Catalunya, que "no estan adormits, sinó tot el contrari" i que criden a "fer política" tant als partits catalans com espanyols. Finalment, insta els partits i el Govern català i espanyol a trobar un marc de diàleg i d'acord al voltant de la idea del pacte fiscal. En definitiva, es tracta d'un text amb un fil retòric, on es pretén enganxar als lectors cantant les virtuts de la manifestació i el moviment independentista, però alhora, se'n renega pel que fa als objectius finals. L'objectiu és destacar el diàleg entre administracions com a necessari.

Pel que fa a les reaccions polítiques respecte a la Diada, s'exposen el dia posterior. Es destaca que el "PSC proposa recuperar la plenitud de l'Estatut retallat", el Govern espanyol vol "combatre la imatge d'Espanya com enemiga de Catalunya", etc., i es fa un repàs al llegat que la manifestació ha deixat a la premsa internacional. No obstant, el missatge principal segueix essent l'exposat el dia posterior a la marxa per la independència: "Mas recoge el testigo de la marcha de la Diada", titula a portada el dia 13, on es destaca la voluntat del president de crear estructures d'Estat en el seu discurs televisat al final de la manifestació. Una voluntat que La Vanguardia no aplaudeix o rebutja explícitament, però que, si més no, ressalta, i molt. No només es detalla el pla de Mas per construir un Estat de forma gradual, sinó que es preveu un canvi d'actitud des de Madrid. També, respecte al pacte fiscal, sobre el qual s'espera que Rajoy "s'avingui a obrir diàleg per explorar les possibilitats d'acord". Els bitllets d'opinió situats entre les cròniques els dies posteriors a la Diada també són un impuls del diari a la opció sobiranista del president, les declaracions del qual es destaquen i que ja parlen de "separació amistosa" el dia 14, data en que la crònica principal narra la compareixença de Mas al *Fórum Europa* de Madrid. En aquest esdeveniment el president de la Generalitat repeteix en essència el missatge institucional post-Diada i reclama, de nou, un Estat per a Catalunya "davant la impossibilitat que aquest sigui Espanya".

⁵⁵ La digestión. Pilar Rahola. La Vanguardia. 12 de novembre 2012, pàgina 23
Carteras y banderas. Francesc Marc-Álvaro. La Vanguardia 12 de novembre 2012, pàgina 26

Passem doncs de l'anàlisi social de la manifestació, al polític que aquesta conferència de Mas a la capital de l'Estat va obrir.

A diferència d'altres vegades, La Vanguardia allarga el debat i la cobertura sobre la independència a l'espera de la reunió Rajoy-Mas pel pacte fiscal, però també després de la negativa d'aquest. Així es pot comprovar amb els titulars a portada del diari des del dia 12 de setembre fins al 2 d'octubre.

DIES	TITULARS PRINCIPALS A PORTADA
12 de setembre	Catalunya dice basta
13 de setembre	Mas recoge el testigo de la marcha de la Diada
14 de setembre	El Gobierno del PP hace el vacío a Mas en Madrid
15 de setembre	El Gobierno esgrime la Constitución frente a Mas
16 de setembre	El empresariado pide agotar la vía del pacto fiscal
17 de setembre	Rubalcaba propone a Mas revisar lo que haga falta sin rupturas
18 de setembre	Aguirre se retira y abre otro frente a Rajoy
19 de setembre	El Rey llama a no dividir ni "perseguir quimeras"
20 de setembre	Rajoy y Mas, ante una responsabilidad histórica
21 de setembre	Nueva etapa
22 de setembre	La CEOE urge una solución para la financiación catalana
23 de setembre	El Parlament prepara una declaración soberanista
24 de setembre	El PSC intenta no quedarse aislado junto al PP
25 de setembre	Mas fijará hoy su hoja de ruta para Catalunya
26 de setembre	Habla, Catalunya
27 de setembre	Mas logra el aval de ERC e ICV para una consulta
28 de setembre	Amplio respaldo del Parlament a la consulta
29 de setembre	Los partidos que salieron a la calle en la Diada

	ganan votos
30 de setembre	CiU se acerca a la mayoría absoluta y el PSC se hunde
1 d'octubre	La mayoría de votantes del PSC pide más acuerdos con CiU
2 d'octubre	El Gobierno se cuestiona revalorizar las pensiones

Com podem observar d'una forma visual, dels 21 dies que trobem entre el 12 de setembre i el 2 d'octubre, tots excepte dos, els dels dies 18 de setembre i 2 d'octubre tracten directa o indirectament la qüestió sobiranista ja sigui de forma purament descriptiva, relacionant-la amb el tacticisme polític o de forma gràfica a través de sondejos electorals. El llistat de titulars exposat es podria haver allargat molt més, però a partir del 2 d'octubre, la tendència del diari fa un gir que passa a donar prioritat a l'economia sense, en cap cas, arraconar la qüestió catalana. Tot i així, el debat sobiranista ja no ocuparà, en la majoria de casos, el titular principal i els temes més rellevants del dia fins més endavant.

Aquesta llista també inclou 3 dates clau. Aquestes són el 12 de setembre (ja analitzada), el 21 de setembre i el 26 de setembre. Fixem-nos doncs en aquestes per fer-ne un anàlisi més profund en les seves cròniques principals i per conèixer millor el context sociopolític del moment.

4.2.3. NO de Rajoy al pacte fiscal

20 de setembre del 2012. Després de la manifestació del dia 11 i de l'allau de declaracions i insinuacions per part de les diferents institucions, partits i associacions, va arribar el dia de la reunió Rajoy-Mas per parlar del pacte fiscal. Un pacte que va morir abans de néixer, ja que el meló del diàleg no es va obrir.

Anàlisi de la crònica principal⁵⁶

Entrada	La cuestión catalana
Titular	“Se ha perdido una oportunidad histórica”
Subtítols	La estrategia de Mas se dirige ahora a europeizar el conflicto

⁵⁶ “Se ha perdido una oportunidad histórica”. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 21 de setembre 2012, pàgines 14-15.

Lead	Se ha perdido una oportunidad histórica de entendimiento entre Catalunya y el conjunto del Estado español. El president de la Generalitat aseguró que salía “triste y decepcionado” tras dos horas de reunión con el presidente español, Mariano Rajoy, que no sirvieron para obtener ni una brinza de esperanza sobre el pacto fiscal. Sin embargo, inmediatamente añadió que la “inflexión” que se acababa de producir abría una nueva etapa política que Catalunya “no puede renunciar a su futuro” ni tampoco “permanecer subyugada”, así que “todas las posibilidades están abiertas”.
Foto i peu	Rajoy i Mas encaixant les mans a les portes de la Moncloa, a Madrid. Al costat d'aquesta, una fotografia del mateix tamany amb Mas sortint a rebre els ciutadans que l'aclamaven a la plaça Sant Jaume. Peu: <i>El encuentro de Mas y Rajoy en la Moncloa fue ayer más frío que el que ambos presidentes mantuvieron en febrero pasado.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: la crònica usa paraules i frases plenes de simbolisme i que deixen entendre la manca de possibilitats d'entesa amb Madrid: “Se ha perdido una oportunidad histórica de entendimiento entre Catalunya y el conjunto del Estado español”; “(dos horas de reunión) no sirvieron para obtener ni una brinza de esperanza sobre el pacto fiscal”; “(la multitud en la plaza Sant Jaume) recibieron al presidente como si regresara victorioso de una batalla”; “recibió una alud de felicitaciones por el coraje con que había defendido sus posiciones”; “para ese nuevo marco de relaciones entre Catalunya y España Mas tampoco se pone límite alguno, o sea, que cabe todo, también la independencia”; “el Gobierno español está cerrado a cal y tanto”; “consistirá en cargarse de razones democráticas”, entre d'altres expressions que deixen clara la posició del diari. Dimensió enunciativa: la nova via del president Mas i si aquesta serà la independència és l'eix de la crònica de Barbeta. Els missatges de tancament en banda per part del Govern espanyol són clars i es produeixen en un moment social on l'independentisme sembla ser hegemònic. Dimensió pragmàtica: al contrari que a la manifestació de l'11 de setembre, no s'insta a Mas o Rajoy a fer cap gest, però al titllar de "coratge" les accions del president, s'entén que el diari subscriu amb els passos empresos per aquest i els dóna impuls. També es lamenta la situació de no entesa: “s'ha perdut una oportunitat històrica”. Dimensió estructural: crònica estructurada a partir de la “decepció” pel NO de Rajoy al pacte fiscal. A partir d'aquí, es passen a analitzar els possibles camins que pot prendre Mas en el futur i, finalment, les rèpliques dels dirigents de Madrid després de la reunió. Com a apunt destacable, no es comença a parlar de la reunió en sí fins la segona columna del text, ja que la primera es dedica a les declaracions més contundents del president, així com a la rebuda que aquest va tenir a la plaça Sant Jaume un cop tornat a Barcelona.

	Dimensió estilística: es pren la “decepció” de Mas com a pròpia, així com la seva intenció d'internacionalitzar el conflicte a Europa: “consistirà en carregar-se de raons democràtiques”, diu el diari. Dimensió retòrica: des de les lamentacions inicials, no hi ha un discurs retòric articulat de forma clara. S'opta per la prudència, davant l'enigma sobre la decisió que prendrà Mas. Nivell connotatiu: la cita del titular: “Se ha perdido una oportunidad histórica” no té autor identificat, que en realitat és Mas. La mateixa frase, a més, és la primera que s'utilitza a la crònica, on directament s'usa sense utilitzar les cometes que sí que trobem al titular. A banda d'una fotografia on Rajoy i Mas es donen la mà abans de la reunió, també se n'hi inclou una altra amb molta càrrega simbòlica on Mas surt a saludar la gent que l'ovaciona a la plaça Sant Jaume, plena d'estelades.
--	--

A grans trets, la informació del dia 21 de setembre es centra principalment en ressaltar la figura del president Mas a través de fotografies i articles⁵⁷. Alhora, també s'inclouen dos articles titulats "El Palacio de hielo" i "Incompatibilidad de caracteres"⁵⁸ en que es destaca el caràcter fred i distant entre els caps dels executius català i espanyol en la reunió a la Moncloa. En aquest darrer article es destaca l'empitjorament en les relacions d'ambdós presidents des d'una reunió de febrer a través de l'exposició contrastada de dues fotografies.

Pel que fa als articles d'opinió hi trobem varietat. Unes, com les de José Antonio Zarzalejos o Fernando Ónega⁵⁹, s'oposen al trencament del “matrimoni” entre territoris, però sí que es mostren partidaris de reformes constitucionals. D'altres, com les d'Antoni Puigverd o Francesc-Marc Álvaro⁶⁰ creuen que els esdeveniments es precipitaran i dubten sobre la capacitat dels líders polítics de reconduir la situació. Per la seva banda, Rafael Nadal destaca a "Unidad, liderazgo y velocidad"⁶¹ que “el que hagi de succeir, que sigui com més aviat millor, perquè qualsevol escenari que se'n derivi serà millor que la paràlisi actual”. Compartint pàgina amb Nadal, Pilar Rahola parla d'Espanya com "El muro"⁶² que "diu que no es mou res perquè l'únic que els interessa de Catalunya és la seva butxaca”.

⁵⁷ Sant Jaume pide más. Josep Gisbert. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 15.

La Asamblea de Catalunya. Enric Juliana. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 16.

⁵⁸ El palacio de hielo. Silvia Hinojosa. 21 de setembre de 2012, pàgina 18.

Incompatibilidad de caracteres. Isabel Garcia Pagan. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 19.

⁵⁹ Ni ruptura ni locura. José Antonio Zarzalejos. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 20.

El sobresalto se aplaza. Fernando Ónega. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 20.

⁶⁰ ¿Bastarán dos cabezas frías? Antoni Puigverd. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 20.

Estadista viene de Estado. Francesc Marc-Álvaro. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 20.

⁶¹ Unidad, liderazgo y velocidad. Rafael Nadal. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 23

⁶² El muro. Pilar Rahola. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 23.

L'editorial del dia⁶³, a més, és una ratificació del discurs de Mas. Parla de vies obsoletes, d'interpretacions restrictives de la Constitució per part de Madrid, d'una nova etapa plena d'incerteses amb una creixent pujada de l'independentisme sobre el qual "Mas no s'ha referit explícitament en cap moment". Finalment, i de forma contundent, l'editorial demana eleccions anticipades per donar la veu al poble de Catalunya un cop esgotada la via del pacte fiscal "perquè cada partit exposi les seves propostes per al futur de Catalunya".

Durant els dies següents del no de Rajoy al pacte fiscal, La Vanguardia obre de forma clara el debat sobre el futur d'una Catalunya independent a la Unió Europea (imatge 14). També exposa opinions de nous catalans, immigrants que es mostren favorables a la separació d'Espanya. Tanmateix, fruit de l'ebullició dels fets recents, l'opinió es mou majoritàriament en relació a la qüestió catalana i el diari no defuig de parlar dels mals de l'Estat en alguns dels seus editorials⁶⁴. També es recullen declaracions amb signe amable i d'altres d'allò més agressives, com, per una banda, les del ministre d'exteriors, José Manuel García Margallo, afirmant que "la solució passa per reconèixer el fet català i la identitat hispana" o, per l'altra, les de José Bono, on afirmava que "prefereixo morir a veure Espanya trencada". En general, pot afirmar-se que en referència al volum, la informació de La Vanguardia durant els dies següents a la reunió pel pacte fiscal és plena de connotacions negatives respecte el model d'Estat i obre el meló independentista, respecte al qual es situa de bracet, però competint de tu a tu amb la idea de la reforma constitucional, centre i fil conductor de la vertadera línia editorial del diari.

No obstant aquesta premissa, el diari no s'està d'exposar tant informativament com gràficament les reticències i dificultats per assolir un model federal, que algun dia surt molt mal parat a les pàgines del diari del Grupo Godó, especialment els dies següents al rebuig de Rajoy al pacte fiscal (imatge 15).

Ampliación interna de la Unión Europea

Arturk Alai i Minet

Estos días aparecen en los medios declaraciones de personalidades políticas catalanas, españolas y europeas sobre el proceso que Catalunya vendría que seguir para permanecer o volver a ingresar en la Unión Europea. En muchos casos estas declaraciones se limitan a ser meras conjeturas, más o menos intencionales o políticamente motivadas. Pero en el mundo del derecho -no sé si también en el mundo de la política- que realmente provoca consecuencias jurídicas son los hechos, y no las especulaciones.

Un hecho es que los tratados de la UE no regulan el estatus jurídico de un Estado miembro después de un proceso de secesión o disolución. Generalmente, el proceso de secesión comporta un desplazamiento permanente del poder soberano.

Este tipo de desplazamientos provocan cuestiones legales que se han de resolver. El Estado sucesor está obligado por todos o algunos de los tratados internacionales del predecesor y el Estado sucesor se ve afectado por las obligaciones y derechos que afectan al predecesor y al Estado sucesor (sucesor o predecesor) manifiesta la personalidad jurídica en una organización internacional y en un tratado internacional. El hecho es que una Catalunya independiente puede reclamarle herencia de los tratados de la UE firmados por España.

A. BARRA, profesor adjunto de Derecho Constitucional y Comparado de Estado

dera de los tratados firmados por España (como Ucrania lo hizo con los que la URSS había ratificado). En cualquier caso, hay que analizar cada tratado, para saber si ya no le afectaría el tratado por la ruptura (como frontera interna) o en cualquier caso, le afectaría en la misma medida, que el resto de los Estados miembros.

Otro hecho trascendental es que los ciudadanos residentes en Catalunya, sean catalanes, españoles o del resto de la UE, son poseedores de unos derechos fundamentales recogidos en la carta de derechos fundamentales de la UE y que cualquier decisión que to-

me un ente europeo no puede lesionar estos derechos. Esta máxima es evidente e indiscutible para cualquier persona con una mínima formación jurídica. No se puede hacer una interpretación restrictiva de los derechos fundamentales, y mucho menos en el seno de la UE, que vive como garante de su protección. Además de estos derechos, tenemos que incluir otros adquiridos con trascendencia económica, como la sujeción de aranceles, la libre movilidad de personas, etcétera.

Olvir esta realidad e interpretar que Catalunya tiene que pedir la admisión: como miembro sobre la base del artículo 49 del tratado de la Unión sería equiparar Catalunya con Italia, Noruega o Armenia, donde los ciudadanos no tienen ningún derecho europeo, ni aplica el ordenamiento jurídico de la UE y hay aranceles y fronteras. Además, es una interpretación sesgada de la realidad jurídica que se afirma y del mismo artículo 49 del tratado.

También es un hecho que, una vez alcanzada la independencia, nos encontramos ante un cambio radical del escenario político y social, catalán, español y europeo. Ello que destaca, además, que es un proceso de secesión en particu-

lar y siempre implica un grado de incertidumbre. Esta incertidumbre se supera emergiendo estabilidad económica, jurídica y política, y eso requiere aplicar necesariamente una respuesta al hecho a la luz jurídica que se plantea. La ampliación interna es respetuosa con los derechos fundamentalmente de las personas y con la democracia y asegura la necesaria estabilidad jurídica y política a la UE, reforzando al mismo tiempo el sentido europeo por todos partes. La UE, además, tiene la posibilidad de hacer prevalecer a los ciudadanos sobre los Estados, el hecho de Jean Monnet.

la base del artículo 49 del tratado de la Unión sería equiparar Catalunya con Italia, Noruega o Armenia, donde los ciudadanos no tienen ningún derecho europeo, ni aplica el ordenamiento jurídico de la UE y hay aranceles y fronteras. Además, es una interpretación sesgada de la realidad jurídica que se afirma y del mismo artículo 49 del tratado.

También es un hecho que, una vez alcanzada la independencia, nos encontramos ante un cambio radical del escenario político y social, catalán, español y europeo. Ello que destaca, además, que es un proceso de secesión en particu-

La manifestación de la Diada reivindica la declaración de Catalunya como nuevo Estado europeo

Pedir el ingreso en la UE y negociar

Jordi Sellarés Serra

Una manifestación del Onze de Setembre Barcelona

rompe de lugar a dos elementos nuevos que no son únicos, se crean una España sin Catalunya ni una España y los dos unidades.

con pocas ratificaciones e ignorados en los años noventa, que tragan prácticas nuevas. Ninguna norma europea prevé

ca se deduce en 1991 y Rusia oculta su lugar actualizadamente. Las nuevas repúblicas independientes de Asia Central, en cambio, al

el un accionista se marcha. Si este quiere seguir en el club tiene que pedir entrar como nuevo asociado. Una Catalunya segregada, el

Imatge 14: La Vanguardia, 22 de setembre, 2012

⁶³ Los tiempos que vienen. Editorial. La Vanguardia, 21 de setembre de 2012, pàgina 22.

⁶⁴ La recentralización de Wert. Editorial. La Vanguardia, 22 de setembre de 2012, pàgina 26.

España ante Catalunya

Leve giro español: menos acritud y brotes de un federalismo sobrevenido

Rajoy intenta el apaciguamiento y nadie habla ya de elecciones catalanas 'ilegales'

LA CRÓNICA

Enric Juliana
Madrid

Un fantasma recorre España. De la margen izquierda de la ría de Bilbao al palacio de San Telmo de Sevilla, de la calle Gobelos de Barcelona al despacho de Felipe González en la calle Gobelos de Madrid, de la mansión de Julio Iglesias en Miami a la Fundación Alternativas, del entreno del último discurso de José María Aznar en México al Escol-

mer República. El general Joan Prim i Prats ya lo había advertido: "Mientras yo viva, no habrá república en España". Prim envió a Isabel II al exilio en 1868 y quiso entronizar una dinastía liberal. Tanteó la opción portuguesa y acabó escogiendo a la casa de Saboya. Amadeo I fue el primer rey votado por el Parlamento español. El día que el príncipe piomontés desembarcó en Cartagena, Prim, tiroteado en la calle del Turco de Madrid, yacía en un ataúd. El italiano aguantó dos años. "Non capisco nulla, siamo in una gabbia di pazzi" ("no en-

LA HERENCIA MARAGALL

El denigrado federalismo asimétrico comienza a tener insospechados adeptos

PRIMEROS MOVIMIENTOS

Las posiciones de fondo no han cambiado, pero hay un ajuste de tonos

na, comienza a salir gente del armario federal. Felipe González y Julio Iglesias, José Antonio Griñán y Patxi López, Juan Luis Cebrián y algunos de los articulistas de la prensa de Madrid que no se han echado al monte de la indignación. González, el hombre que ve crecer la hierba, ha desempolvado la expresión *federalismo asimétrico*, que hace años rechazó con gesto abrupto. Barcelona, marzo del 2002. Auditorio de la Pedrera: "Pasqual, esto que nos estás diciendo no, no puede ser". Pasqual Maragall, piedra, cuchara y manzana, ayer sonrió.

autoritarias de Asia Central. Rauda como un tuit, Alicia Sánchez-Camacho se apuntó de inmediato al mensaje de las "elecciones ilegales". Piscina sin agua. Horas después, Mariano Rajoy interpretaba desde Galicia los compases de la nueva partitura: "En España es posible crear puntos de encuentro". Después del educado portazo en la Moncloa -que Artur Mas esperaba y en buena medida necesitaba-, la mano medio tendida. Esbozo de estrategia electoral en clave perfectamente marianista: bajar el tono, no movilizar al adversario. Los institutos

NINOTS

TONI BATLLORI

Imatge 15: La Vanguardia, 24 de setembre, 2012

4.2.4. Convocatòria d'eleccions anticipades

El procés segueix i el dia 25 de setembre, en la sessió del control al Govern al Parlament de Catalunya, el president Artur Mas convoca eleccions anticipades per al 25 de novembre. La Vanguardia acull amigablement la decisió del president.

El dia 26, el diari titula a portada "Habla, Catalunya", un titular que referma la posició de Mas per donar la veu al poble, en paraules seves, per "iniciar un procés de gran envergadura" i que La Vanguardia ja defineix com a procés d'autodeterminació.

La crònica política principal de les pàgines interiors és especialment interessant per a l'anàlisi.

Anàlisi de la crònica principal⁶⁵

Entrada	La cuestión catalana
Titular	Mas convoca elecciones y abre el proceso de autodeterminación
Subtítols	El presidente se ofrece para lograr la conquista de la soberanía y luego

⁶⁵ Mas convoca elecciones y abre el proceso de autodeterminación. Política. Jordi Barbeta. la Vanguardia, 26 de setembre 2012, pàgines 12-13.

	abandonar la política / Los comicios del 25 de noviembre darán la medida de la voluntad soberanista de los catalanes / La previsión del president es lograr “los objetivos nacionales” en “una o dos legislaturas”.
Lead	Con un discurso sereno, optimista y sin ningún dramatismo, el presidente de la Generalitat, Artur Mas, abrió ayer el proceso de autodeterminación para que Catalunya recupere la soberanía que perdió en la guerra de Sucesión de 1714. Un auténtico desafío que empieza con unas elecciones anticipadas al 25 de noviembre y que piensa continuar Mas convocando a los catalanes a ejercer su derecho colectivo a la autodeterminación.
Foto i peu	Els diputats catalans, asseguts als seus seients de l'hemicicle del Parlament, observen atents el discurs del president Mas. Peu: <i>“La voz de la calle”. Mas convoca elecciones en busca del aval ciudadano al proceso abierto.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: es tracta d'una de les cròniques de Barbeta que més càrrega i simbolisme atorguen al president Mas. No se li critica absolutament res, ens tot al contrari. Es titlla el seu discurs de “serè, optimista i sense cap dramatisme” a més d'utilitzar expressions i paraules que honoren el comportament del president i que es destaquen a continuació (vegeu a dimensió retòrica). Dimensió enunciativa: Barbeta elabora un text amb un missatge de clar suport al president Mas en una situació de tensió institucional clara i amb un repte sense precedents comparables que s'empren des de Catalunya. Dimensió pragmàtica: no s'insta a prendre acció o decisions, ja que s'aplaudeix de forma evident tots els passos empresos per Mas. Dimensió estructural: l'estructura del text és pràcticament una “oda a Mas” en el seu conjunt. Es comencen destacant adjectius per entendre l'abast de la decisió política presa: històric, sense precedents, etc., i es segueixen destacant declaracions del president fins pràcticament acabada la crònica només interpel·lades per alguna expressió de suport de l'ex president Pujol. Mas remarca la necessitat d'emprendre aquest camí, legitima el procés i dona viabilitat a un Estat català. Finalment es citen les opinions del govern espanyol així com de la resta de partits catalans de forma molt breu en comparació amb la resta del text. Dimensió estilística: el discurs de Mas no es pren explícitament com a propi, però el text és pràcticament en el seu conjunt dedicat al president i al seu discurs. La crònica, a més, comença amb tota una declaració d'intencions. Càrrega emocional per una banda i afirmació d'afinitat amb la decisió de Mas. La frase “abrió (el Parlament) ayer el proceso de autodeterminación para que Catalunya recupere la soberanía que perdió en la guerra de Sucesión de 1714” és més que discutible en termes històrics. Barbeta elabora un text que és un clar reflex de la ruta política empresa

	per Mas. Dimensió retòrica: crònica amb gran pes simbòlic, nacionalista i emotiu. Expressions com “O consigue su objetivo de recuperar la soberanía de Catalunya o perece en el intento”; “Mas (...) ha optado por emular al libertador americano”; “Mas lo quiere todo pacífico y democrático, pero está dispuesto a morir – políticamente se entiende – con las botas puestas”; “Mas se cargó de razones”; “Mas plantea el proceso como un objetivo nacional y no como una batalla política ni partidista” o “para dejar claro que la retirada es imposible” son un “massatge” en termes periodístics al president. Contràriament, es carrega contra els partits contraris a la consulta: “PP, PSC y Ciudadans reaccionaron escandalizados, casi rasgándose las vestiduras”. Pel que fa al procés, se’n destaca la importància: “Por algo sería que representantes diplomáticos de Estados Unidos y Alemania siguieran el discurso del presidente catalán desde la tribuna de invitados”. Barbeta fa referència dues vegades a la sobirania perduda el 1714, un fet que en termes històrics, és més que discutible. Per altra banda, es destaca la decisió de Mas de no presentar-se un cop Catalunya “assoleixi la sobirania”. Davant d’això, La Vanguardia destaca que aquestes declaracions “van deixar bocabadats fins i tot els diputats de CiU”. Nivell connotatiu: el titular parla obertament d’autodeterminació i els subtítols avancen el caràcter simbòlic i emotiu de la crònica: “el presidente se ofrece a liderar la conquista de la soberanía y luego abandonar la política”. Per altra banda, les il·lustracions de <i>Ninots</i>, a càrrec de Toni Batllori, són l’únic element mínimament crític en les dues pàgines dedicades a la notícia. Es mostra un Mas anunciant eleccions i, posteriorment, corrent per començar la campanya electoral.
--	--

La informació sobre la convocatòria d’eleccions és pràcticament un monopoli a les pàgines de política del diari, que es combina amb la reacció per part del Govern de Madrid al procés català i amb la crisi del PSC.

L’editorial⁶⁶ (imatge 16), en la línia de la crònica principal, de nou torna a prendre com a pròpia la via de Mas cap a les eleccions, a qui no només s’elogia a nivell personal (“Mas, asumiendo de lleno su responsabilidad, anunció que se retirará una vez...”), sinó també al seu discurs (“en un discurso que no orilló los efectos de la crisis y los riesgos para el Estado de Bienestar...”). La via de les eleccions empresa pel president serà ratificada pel diari en editorials posteriors⁶⁷.

⁶⁶ Mas da la palabra al pueblo. Editorial. La Vanguardia, 26 de setembre de 2012, pàgina 26.

⁶⁷ Una consulta de autodeterminación. Editorial. La Vanguardia, 27 de setembre de 2012, pàgina 22.

Mas da la palabra al pueblo

EL presidente de la Generalitat, Artur Mas, anunció ayer la convocatoria de elecciones anticipadas para el próximo 25 de noviembre. La decisión, comunicada por la mañana a los miembros del Govern y a la presidenta de la Cámara catalana, la hizo pública el jefe del Ejecutivo catalán en el discurso de apertura del debate de política general en el Parlament, y es consecuencia directa tanto de la negativa del presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, a negociar la propuesta de pacto fiscal que Mas le presentó en la Moncloa, como de la histórica manifestación de la Diada, en que centenares de miles de ciudadanos salieron a la calle para pedir un “Estado catalán en Europa”. Se trata, quién puede dudarlo a estas alturas, de una situación excepcional: la mayor crisis de la relación entre Catalunya y España desde la transición. Por ello, Mas responde con una decisión también “excepcional” como es la convocatoria de elecciones a mitad de la legislatura y con un claro objetivo: redefinir la relación de Catalunya con España. El president entiende que una vez fracasado el intento de negociar una nueva financiación con el Estado, que era el eje central del programa electoral de CiU en las pasadas elecciones y lo que interpreta como la última oportunidad para propiciar el encaje de Catalunya en el marco jurídicopolítico vigente, es a los ciudadanos a quienes corresponde marcar qué pasos seguir a partir de ahora, la hoja de ruta de la llamada “transición nacional”. Y hacerlo a través de las urnas.

El president, en un discurso que no orilló los gravísimos efectos cotidianos de la crisis y los riesgos para el Estado de bienestar, ni tampoco los durísimos ajustes abordados por su Govern para reducir el déficit, no disimuló en ningún momento el carácter plebiscitario de la

convocatoria. El Parlament, recordó, ha aprobado en varias ocasiones la no renuncia al derecho de autodeterminación. “Ahora se trata de ejercer este derecho”, afirmó. Para Mas, la nueva etapa “aconseja y requiere una nueva legitimidad”, tanto en el ámbito interno catalán, como en relación con el Estado y la comunidad internacional, que sólo puede materializarse en el veredicto de los ciudadanos, sea el que sea. Por eso, las del próximo 25 de noviembre se prefiguran como las elecciones más trascendentales para el futuro de Catalunya y del Estado español desde la recuperación de la democracia.

Sería una ingenuidad pensar que la decisión no está exenta de incertidumbres y dificultades. De muchas dificultades: el president se ofreció ayer, ni más ni menos, que a “encarar un proceso de autodeterminación”. Por eso, Mas, asumiendo de lleno su responsabilidad, anunció que se retirará “una vez Catalunya haya alcanzado los objetivos nacionales que el pueblo catalán decida”. Unos objetivos que prefiere que se logren en la próxima legislatura, “mejor que en dos, si es posible”.

En todo caso, Mas convocó ayer a las urnas tanto a los ciudadanos que asistieron a la manifestación de la Diada como a los que no lo hicieron; tanto a los que fueron pero no votarían sí al Estado propio, como a los que no estaban en la marcha pero sí que apoyarían una Catalunya soberana en la UE. El clamor de una manifestación gigantesca, como la de la Diada, tiene que ser atendido, pero en democracia los votos son la única herramienta y el único baremo válido para traducir la voluntad de los ciudadanos. La decisión de Mas es clarificadora: el pueblo tiene que hablar. Asumiendo los riesgos, pero también las oportunidades. Es en este punto donde reside precisamente la grandeza de la democracia.

Imatge 16: La Vanguardia, 26 de setembre, 2012

La línia editorial segueix empenyent el procés. A més de la informació, la opinió és un factor determinant per corroborar l'afinitat de La Vanguardia amb la proposta de Mas i jugar d'una forma més que propera amb la independència. Mitjançant nombrosos articles que apel·len a la il·lusió en contra dels temors⁶⁸ pel procés, com el de Francesc Marc-Álvaro o d'altres que directament parlen de futur Estat independent per deixar enrere l'etapa de l'independentisme⁶⁹ com el de Ferran Requejo, tots dos situats en destacats espais d'opinió de diferents números del diari, entre d'altres, es demostra amb fets aquesta afinitat editorial amb el procés.

En menor mesura, també podem trobar-hi opinions en contra. Una de les més significatives, el mateix dia 26 de setembre, la de Francesc de Carreras⁷⁰. En dies posteriors, també les de Fernando Ónega⁷¹, Xavier Mendoza⁷² o José Antonio Zarzalejos⁷³.

Aquest és el moment en que, possiblement, els ideals sobiranistes i la independència toquen sostre en nivell d'importància dins la línia editorial del diari del Grupo Godó.

⁶⁸ El miedo contra la ilusión. Francesc Marc-Álvaro. La Vanguardia, 27 de setembre 2012, pàgina 26.

⁶⁹ La hora de la profesionalidad. Ferran Requejo. La Vanguardia, 28 de setembre 2012, pàgina 26.

⁷⁰ Lo siento, niego la mayor. Francesc de Carreras. La Vanguardia, 26 de novembre 2012, pàgina 30.

⁷¹ La preindependencia. Fernando Ónega. La Vanguardia, 29 de setembre, pàgina 19.

⁷² ¿Es posible el reencuentro Catalunya-España? Xavier Mendoza. La Vanguardia, 30 de setembre, pàgina 26.

⁷³ Contra la amnesia y la confusión. José Antonio Zarzalejos. La Vanguardia, 30 de setembre, pàgina 39.

4.2.5. Eleccions 25 de novembre, 2012

Les eleccions, que segons La Vanguardia havien pres el caràcter de plebiscitàries, van estar precedides, però, per una campanya electoral on diferents i confosos fets van acumular-se. El més important, sense dubte, l'acusació del diari *El Mundo* sobre Mas, a qui acusava de tenir comptes a bancs suïssos. Una informació que el diari espanyol al·legava haver extret d'un suposat informe policial que mai va sortir a la llum.

Sens dubte, un contratemps en la triomfal campanya de Mas, a qui diferents enquestes, incloses les de La Vanguardia, acostaven o fins i tot atorgaven majoria absoluta. El diari del Grupo Godó va encarregar-se, però, de titllar de falses les acusacions d'*El Mundo* des de bon principi amb grans titulars a portada com els següents: “Mas: nos quieren destruir pero yo no daré marcha atrás”, “Mas: a mi sucesor no lo destruirán, no dependerá de España”, “Mas denuncia al juez que lo quieren frenar con injurias”, “Interior no halla el supuesto informe policial contra Mas” o “El fiscal considera la acusación contra Mas “radicalmente falsa””. Tots ells, corresponents als dies anteriors als comicis electorals.

L'estratègia en campanya de Mas va passar aleshores del triomfalisme al victimisme. La Vanguardia vinculava l'acusació amb una suposada estratègia des de l'Estat i el Govern del PP per desestabilitzar i debilitar el president. Ho feia de forma contundent, amb titulars com “El PP opta por el “acoso y derribo” para desestabilizar la mayoría de Mas”⁷⁴.

Independentment de les estratègies pre-electorals, el resultat, tenint en compte el que pronosticaven les enquestes, no va ser, ni molt menys, el que pràcticament ningú s'esperava, tampoc CiU.

Dels 62 escons que la federació havia aconseguit el 2010, es passaven a 50. Un cop dur per a Mas que La Vanguardia titllava de “dur càstig”.

Anàlisi de la crònica principal⁷⁵

Entrada	
Titular	Fracaso excepcional
Subtítols	CiU sufre un retroceso de 12 escaños en vez de la mayoría excepcional que pidió su líder / Madrid celebra el resultado como una victoria y da por abortado el plan soberanista / El líder de CiU emplaza tácticamente a ERC a formar un Govern de coalición
Lead	En contra de todos los pronósticos, Artur Mas no ha conseguido la “mayoría excepcional” que pedía al pueblo catalán para liderar el proyecto soberanista y el fracaso también ha sido excepcional. CiU ha sufrido un importante descalabro de 12 diputados que abre enormes interrogantes

⁷⁴ El PP opta por el “acoso y derribo” para desestabilizar la mayoría de Mas. Jordi Barbeta. La Vanguardia, 20 de novembre 2012, pàgines 10-11.

⁷⁵ Fracaso excepcional. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 26 de noviembre 2012, pàgines 16-17.

	sobre el futuro político inmediato. La apuesta del president Mas por incorporar al programa de CiU el horizonte del Estado propio para Catalunya ha tenido efecto contrarios a los buscados. Anoche en Madrid los dos principales partidos españoles, PP y PSOE, respiraron aliviados. La número dos del PP, María Dolores de Cospedal, llegó a proclamar el “fracaso” de la “aventura secesionista.
Foto i peu	Gràfica amb els resultats electorals
Observacions	Dimensió lèxica: crònica sense masses qualificatius o mots lèxics per a l'anàlisi. Un dels pocs i el més destacat, és el de “fracàs excepcional”. Dimensió enunciativa: el text de Barbeta destaca els resultats de les diferents forces que han obtingut representació parlamentària. Ho fa de forma pràcticament descriptiva, sense fer ús de l'anàlisi, després de mesos on el diari havia avalat i aplaudit el rumb emprès pel president Mas. Dimensió pragmàtica: no s'opta ni s'insta a cap acció concreta. Tan sols es descriu la realitat: la picada d'ullet de Mas a Junqueras per entrar al Govern. Dimensió estructural: peça estructurada a partir de la derrota inesperada de Mas i el comportament electoral dels votants. Dimensió estilística: no es pren la veu de ningú. Es tracta d'un text molt descriptiu. S'insisteix diferents cops en la sorpresa pel resultat de Mas, una de les possibles raons del qual s'apunta que podria ser una campanya electoral amb “greus acusacions”, en referencia a la informació d'<i>El Mundo</i> que apuntava a comptes bancaris de Mas a Suïssa. Dimensió retòrica: no hi ha un fil o línia retòrica al llarg del text. Aquesta vegada, tampoc s'apel·la al simbolisme. Tot i no dubtar en titllar de fracàs el resultat de Mas, la crònica de Barbeta no és especialment dura amb el president. En algunes ocasions, fins i tot, es dedica a desacreditar els atacs provinents de l'oposició, com el de Ciutadans. “La euforia de Albert Rivera fue tal, que pese a tener 41 escaños menos que Artur Mas, se permitió exigir la dimisión del líder de CiU”. Nivell connotatiu: un titular de grans dimensions descriu gran part de la crònica: fracàs excepcional. També el <i>Ninots</i> de Toni Batllori, on es veu un Mas que rep un cop de puny i un Junqueras que pretén salvar-lo de la caiguda. Finalment, es destaquen gràficament els resultats i es comparem amb els dels anteriors comicis.

L'editorial de La Vanguardia del mateix dia 26 de novembre (imatge 17), que comença i es destaca a la portada del diari, tampoc és especialment severa amb Mas, sinó que també es limita, a grans

trets, a descriure els resultats i les possibles futures conseqüències d'aquests. Deixa, però, algunes frases que especifiquen i volen indicar el rumb que el diari preferiria i que passaria per centrar-se en la crisi i en oblidar-se, aparcar o repensar la qüestió sobiranista.

En trobem diferents exemples. Només començar l'editorial, en el seu fragment destacat a la portada del diari, s'especifica que els resultats obliguen al president a "reflexionar sobre la crisi econòmica i sobre el dret a decidir sobre la independència de Catalunya". Ja en les pàgines interiors, també s'afegeix que "el vot dels catalans ha tingut més en compte la crisi i els seus efectes que l'horitzó de la independència. Tots els partits hauran de prendre'n nota de cara al futur" o que "després d'aquestes eleccions i els resultats, la pregunta és com queda el projecte de convocar en aquest propera legislatura una consulta per a que el poble de Catalunya decideixi el seu propi futur amb l'horitzó d'un Estat propi. És cert que els resultats obtinguts pels grups polítics partidaris de la consulta gairebé doblen als que la rebutgen. Però també ho és que l'escenari que resulta de les eleccions d'ahir aconsella una reflexió profunda. La suma del bloc sobiranista o independentista ha quedat pràcticament igual que el 2010. Aquest fet és significatiu de que no s'hagi explicat suficientment als catalans un projecte transcendental, que els ciutadans sàpiguem amb claredat què es pretén quan se'ls proposa l'Estat propi".

Mas precisará apoyos

► VIENE DE LA PORTADA

Los catalanes, que acudieron de forma notable a las urnas (casi el 70% de participación), han preferido disgregar el voto, lo que conforma un hemicycle muy compartimentado, y apoyar a las fuerzas que han crecido respecto al 2010 y, en especial, la ERC de Oriol Junqueras, que dobla sus parlamentarios, así como la ICV de Joan Herrera, Ciutadans de Albert Rivera, que da un salto espectacular, y la Candidatura de Unitat Popular (CUP), que tendrá por vez primera representación en el hemicycle.

Mas, en un discurso realista, asumió anoche esa pérdida de apoyos y, que en la nueva situación que han dado las elecciones, CiU debe presidir el futuro Govern porque no existe otra alternativa. Pero Convergència i Unió debe ser muy consciente de que ha sufrido un importante castigo de los electores y que la mayoría excepcional que su líder pedía no ha salido bien parada. Antes al contrario: los resultados son un serio revés para la formación nacionalista. Es cierto que la segunda fuerza, ERC, ha quedado a 29 escaños, pero Mas dijo que precisará apoyos parlamentarios y corresponsabilidad de otras fuerzas en el ejecutivo. Puso mucho énfasis en la situación económica – vino a responsabilizarla de los malos resultados – y también dijo que mantiene su proyecto de celebrar una consulta para que los catalanes decidan su futuro con respecto a España para iniciar el proceso hacia la independencia.

Pero no lo tendrá fácil, ni mucho menos, ya que los dos hipotéticos socios, Esquerra y PSC, pedirán compensaciones. A la pregunta que se formulan ahora muchos de por qué anticipó las elecciones, Mas dijo que no se arrepiente porque el objetivo era escuchar la voz de las urnas ante una situación nueva marcada por la manifestación independentista de la Diada. Teóricamente CiU tendrá suficiente con PSC o ERC, pero parece necesario que en las primeras conversaciones no se cierre ninguna puerta. Por lo tanto, una situación nueva en la que la capacidad política de diálogo y acuerdos pondrá a prueba a todos. Tampoco será cómodo para Artur Mas el papel de CiU en Madrid y el trato que le dispensará el gobierno y el PP en el futuro.

Por lo que respecta al resto de las fuerzas políticas, el descenso del PSC ha sido también muy contundente. Ha perdido ocho escaños, ha pasado a ser la tercera fuerza en Catalunya y vuelve a ser por segunda vez consecutiva el peor resultado de su historia. Una derrota que queda parcialmente velada por el severo descenso de CiU. Pero es evidente que los socialistas deberán seguir reflexionando y tomar decisiones sobre su papel en Catalunya. El PP, por su parte, que celebra lógicamente como un éxito el mejor resultado de su historia en unas autonómicas catalanas, sigue estancada en la cuarta fuerza política a pesar de haber ganado un escaño. Eso es así porque no ha logrado el crecimiento que se podía esperar al proponer la opción de mantener el statu quo de Catalunya con España. Es decir, no ha sabido atraer el voto de los catalanes que tradicionalmente no habían acudido hasta ahora a las urnas de las autonómicas, que sí lo han hecho para votar por Ciutadans, que ha triplicado su presencia en el Parlament. Un voto que no han recogido ni el PP ni el PSC.

Lo que se desprende de todo ello es que los resultados de CiU, PSC y PPC revelan a las claras que los catalanes, que en esta ocasión acudieron en masa a votar, ha castigado a los partidos que gobiernan, o lo han hecho recientemente, tanto por su manifiesta incapacidad ante la crisis, como por los duros ajustes presupuestarios y especialmente por los recortes en los servicios sociales, como por la falta de alternativas a la férrea austeridad impuesta que no sólo hunde las economías familiares, sino que ensombrece cada día más el horizonte colectivo. El profundo malestar de la sociedad, también, atención, el sector de las clases medias que se empobrecen paulatinamente, y que apenas ha aparecido en la campaña, ha frenado el apoyo a estos partidos y ha fortalecido a los grupos más pequeños. Todo ello significa que el voto de los catalanes ha tenido más en cuenta la crisis y sus efectos que el horizonte de la independencia. Todos los partidos deberán tomar buena nota de ello de cara al futuro.

En el análisis de los resultados electorales de ayer no puede pasar por alto la acusación de corrupción lanzada desde *El Mundo* a Artur Mas mediante un supuesto borrador policial en plena campaña electoral. Un asunto que, sin duda, ha influido en el candidato y que le ha obligado a defenderse incluso con la presentación de una querrela, mientras el PP y el Gobierno han seguido proyectando sombras sobre la honorabilidad de Mas. Debido al hecho de que Convergència se halla implicada judicialmente en el caso Palau de la Música, un caso cuya tramitación está alargándose en demasía – aunque otrosí ocurre con el caso Gürtel que afecta al PP –, la dura campaña política-mediática ha empañado sin duda la imagen del candidato-presidente de cara a su electorado y ha provocado la abstención y la fuga de votos de su coalición hacia ERC. Un partido este liderado por un político, Oriol Junqueras, que ha destacado y ha sorprendido por su tono mesurado y dialogante, en contraste con la radicalidad de quienes le precedieron en la formación republicana. A partir de ahora, a Junqueras con toda probabilidad le tocará asumir funciones de gobierno, por lo que deberá dar realmente su talla política.

Después de estas elecciones y los resultados, la pregunta es cómo queda el proyecto de convocar en esta próxima legislatura una consulta para que el pueblo de Catalunya decida su futuro con el horizonte de un Estado propio. Es cierto que los resultados obtenidos por grupos políticos partidarios de la consulta casi doblan a los que la rechazan. Pero también lo es que el escenario que resulta de las elecciones de ayer aconseja una reflexión profunda. La suma del bloque soberanista o independentista ha quedado prácticamente igual que en el 2010. Este hecho es significativo de que no se ha explicado suficientemente a los catalanes un proyecto trascendental, que los ciudadanos sepan con claridad qué se pretende cuando se les propone el Estado propio, en qué manera el proyecto será beneficioso para todos o incluso si será viable en el actual contexto español y europeo y cuáles son las alternativas.

En definitiva, unas elecciones que no han dibujado un escenario nuevo, mucho más difícil y complicado para la coalición gobernante y, en especial, para su presidente, Artur Mas.

Imatge 17: La Vanguardia, 26 de novembre, 2012

Així doncs, La Vanguardia demana prudència davant el projecte sobiranista, però, amb l'afirmació final, es mostra escèptica sobre que el motiu principal de la caiguda de Mas sigui la idea de l'Estat propi en sí, sinó el fet de no haver-la explicat i detallat suficientment. Tampoc s'oblida de destacar l'acusació de corrupció llançada per *El Mundo* contra Mas en plena campanya electoral. Un tema que, per La Vanguardia, "sens dubte ha influït sobre el candidat".

Així doncs, Mas, obligat a Governar i a pactar per poder fer-ho amb estabilitat, signa amb l'Esquerra republicana d'Oriol Junqueras el pacte d'estabilitat parlamentària el 18 de desembre de 2012. Un pacte amb el qual La Vanguardia no està gens conforme, com demostra la seva editorial del dia posterior a la signatura de l'acord⁷⁶, on titlla d'”incomprensible” la cessió de la federació nacionalista (CiU) a les pressions del seu nou soci.

4.2.6. Declaració de sobirania

Tot i així, i fent un salt a múltiples declaracions, especulacions i desavinences entre partits que la qüestió sobiranista suposa, s'arriba a una nova data clau: la declaració de sobirania del poble de Catalunya proclamada pel Parlament.

“Amplio apoyo del Parlament a la declaración sobiranista”, titula el diari el 24 de gener del 2013, juntament amb una foto dels tres líders dels grups que van donar suport total al text: CiU, ERC i ICV (Artur Mas, Oriol Junqueras i Joan Herrera). El pacte, també es qualifica d'”amplia majoria” al titular principal de la crònica principal de la secció de Política⁷⁷, aquesta vegada escrita per Josep Gisbert.

Anàlisi de la crònica principal⁷⁸

Entrada	La cuestión catalana
Titular	El Parlament aprueba por amplia mayoría la declaración de soberanía
Subtítols	Los diputados de CiU, ERC e ICV avalan la resolución que quiebra las filas del PSC
Lead	Una amplia mayoría de 85 diputados –todos los de CiU, ERC e ICV-EUiA y uno de la CUP- de los 135 que tiene el Parlament, aprobó ayer la declaración de soberanía y el derecho a decidir del pueblo de Catalunya en el primer pleno ordinario de la nueva legislatura. Una votación, que supone el inicio del proceso para la convocatoria de una consulta de autodeterminación, cuya preparación había centrado la actividad política de las últimas semanas y que acabó arrojando una escena con dos bandos claramente diferenciados en favor y en contra del ejercicio del derecho a decidir, aunque con matices en cada uno de ellos.
Foto i peu	Gran part dels diputats del Parlament, drets davant l'aprovació de la declaració de sobirania i el dret a decidir.

⁷⁶ Dudas razonables del pacto. Editorial. La Vanguardia, 19 de desembre 2012, página 19.

⁷⁷ Aquest titular ens servirà especialment per contrastar, més tard, el canvi ideològic del diari amb el transcurs del temps.

⁷⁸ El Parlament aprueba por amplia mayoría la declaración de soberanía. Josep Gisbert. Política. La Vanguardia, 24 de gener 2013, pàgines 10-11.

	Peu: <i>La mayoría por el derecho a decidir recibió en pie y con aplausos el resultado de la votación.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: “amplia” majoria; "(sobre el PSC) no suscribir a la declaración a pesar de que durante la campaña del 25-N se había expresado a favor del derecho a decidir". L'adjectiu "amplia" atorga hegemonia a la decisió del Parlament i "a pesar" descriu la contradicció del PSC respecte les seves anteriors afirmacions. Dimensió enunciativa: el text destaca la divisió en blocs del Parlament en referència al dret a decidir de Catalunya. Aquest cop, la crònica no és a càrrec de Jordi Barbeta, sinó de Josep Gisbert. Com pot comprobar-se, la manca d'anàlisi i interpretació personal efectuada en el text contrasta amb la feta per Barbeta en la majoria de les seves cròniques anteriors referents a dates clau. Aquest canvi es produeix després de les eleccions anticipades convocades per Mas on el president va perdre força electoral. Com s'ha comentat, La Vanguardia havia qüestionat en algun editorial el rumb sobiranista emprès. Dimensió pragmàtica: crònica molt descriptiva i enumerativa dels fets. No demana cap acció concreta a ningú, sinó que es limita a descriure. Dimensió estructural: peça estructurada a partir dels resultats de la votació en favor i en contra de la declaració de sobirania. Seguidament, destacant els blocs que aquests han comportat al Parlament i seguidament, es fa menció específica a la divisió que la qüestió ha creat al PSC. Després, a més d'explicar els continguts més destacats de la declaració, també s'ofereixen declaracions dels partits contraris a aquesta. Dimensió estilística: no es pren la veu de ningú. Es tracta d'un text molt descriptiu. Es remarca el fet que la declaració de sobirania obre el camí per declarar una consulta d'autodeterminació. Dimensió retòrica: no hi ha un fil o línia retòrica al llarg del text. Tampoc s'apel·la al simbolisme. Nivell connotatiu: titular on es destaca l'“amplia majoria” a favor de la declaració de sobirania. Un destacat, també amplifica més detalladament els punts del document i s'aporta una gràfica sobre els gairebé dos terços de diputats a favor de la proposta. A diferència d'altres ocasions, no es dona caràcter obertament simbòlic a il·lustracions o destacats de la crònica. No obstant, de forma indirecta, sí que es dona suport a la declaració, especialment a través de les il·lustracions de Toni Batllori a <i>Ninots</i>, situades just a sobre la crònica. També mitjançant el text adjunt situat a la dreta de la crònica principal i escrit pel que normalment és el cronista polític del diari, Jordi Barbeta, no s'està d'elogiar el gest del Parlament català, a més d'afegir al seu text un punt d'èpica tot citant personalitats com Espriu en el seu text titulat “Esto lo cambia todo”.

L'editorial del dia⁷⁹ també s'encarrega de destacar la importància i l'amplitud de l'aprovació. Destaca que la sessió del dia 23 de gener de 2013 “visualitza una majoria parlamentària molt ample de casi dos terços al voltant del denominat dret a decidir. Es un fet que ningú pot ignorar”, afirma La Vanguardia.

En les pàgines d'opinió, Pilar Rahola⁸⁰ compara la declaració catalana amb la constitució dels Estats Units tot explicant que “‘Nosaltres, el poble’, és l'única realitat jurídica que defineix una nació”. Francesc-Marc Álvaro també parla al seu article⁸¹ d'un “catalanisme viu” i sobre la necessitat de treballar per allò que va votar l'electorat, que segons Álvaro, és el dret a decidir, un fet que fa de la declaració, una part del treball necessari per assolir aquesta demanda ciutadana i, per tant, es tracta d'una declaració democràtica.

Durant els dies següents es destaca el rebuig del Govern espanyol a la declaració, encara que afloren els dubtes sobre si té valor jurídic o només polític i, per tant, no pot ser recorreguda pel Tribunal Constitucional. No obstant, el tema més tractat els dies següents és la crisi al PSC degut al vot indisciplinat d'alguns diputats que es van abstenir a la votació sobre la declaració de sobirania desobeint així el posicionament majoritari del Consell Nacional del partit. Molts dels articles d'opinió existents al diari durant aquests dies es centren en aquest tema, però sense oblidar-se de vincular-lo amb el compromís dels socialistes amb el país i amb la que, majoritàriament, consideren com a necessària transició catalana. Alguns exemples els trobem en escrits com els de Rafael Nadal⁸² o, de nou, Pilar Rahola⁸³.

Contràriament al que havia passat en dies tant destacats com el de la manifestació per la independència del 2012, durant els dies següents a l'aprovació de la declaració de sobirania al Parlament, no trobem cap article d'informació o opinió a La Vanguardia criticant aquest fet o el procés català en general. Tan sols, com a notes informatives, s'hi troben declaracions de membres del PSOE apostant per un model federal, d'empresaris reclamant reobrir el diàleg pel pacte fiscal i del possible trencament entre Convergència Democràtica i Unió Democràtica per les reticències respecte la qüestió sobiranista.

⁷⁹ Declaración con amplia mayoría. Editorial. La Vanguardia, 24 de gener 2013, pàgina 18.

⁸⁰ We the people. Pilar Rahola. La Vanguardia, 24 de gener 2013, pàgina 19.

⁸¹ Una declaración democrática. Francesc Marc-Álvaro, 24 de gener 2013, pàgina 21.

⁸² La meceración de Catalunya. Rafael Nadal. La Vanguardia, 25 de gener 2013, pàgina 19.

⁸³ Dejar lastre. Pilar Rahola. La Vanguardia, 25 de gener 2013, pàgina 19.

4.3. BLOC 3: MARXA ENRERE

4.3.1. Reunió secreta Rajoy-Fainé-Godó

Situem-nos ara al dia 16 d'abril del 2013. Aquest cop, no ens fixem en les pàgines de La Vanguardia, sinó en la informació de la qual es van fer ressò els mitjans de comunicació i que apuntava a una reunió a la Moncloa entre el president espanyol, Mariano Rajoy, el president de La Caixa, Isidre Fainé i el del Grupo Godó, Javier Godó, per “tractar la situació política catalana”.

Aquesta informació, revelada pel portal *Economia Digital*, explica que tots tres mandataris van conversar sobre com apaivagar el sobiranisme a Catalunya. Diaris com l'Ara, confirmaven a través de les seves fonts a la Moncloa, el contingut polític de la reunió i la majoria dels mitjans restants es limitaven, tan sols, a confirmar que aquesta s'havia produït.

Així doncs, podria el 16 d'abril del 2013 ser considerat com un punt d'inflexió pel que fa a la línia editorial de la La Vanguardia, inclosa dins el Grupo Godó? Mitjançant l'anàlisi podrem comprovar-ho.

Casualitat o no, els dies 16, 17 i 18 d'abril, els titulars a portada són d'un to d'allò més moderat:

- Dia 16: *El conseller de Justícia solo ve una consulta si es pactada*
- Dia 17: *División en el Govern sobre cómo afrontar la consulta*
- Dia 18: *Els consellers que defienden la consulta pactada ya son mayoría*

Després d'aquests tres dies, cap portada de La Vanguardia va dedicada a la qüestió catalana fins el dia 9 de maig, el més següent. Si s'hi torna a fer menció és per la ineludible suspensió de la declaració de sobirania catalana a mans del Tribunal Constitucional.

No obstant, i tot i que no s'analitzarà la crònica en profunditat, podem comprovar que, per a aquest dia, La Vanguardia tan sols hi dedica una pàgina amb informació que pràcticament esquivava les reaccions polítiques. La crònica es complementa amb una notícia sobre la creació de la comissió sobre el dret a decidir, que s'inclou a la següent pàgina. A partir d'aquí, reguitzell d'informacions en clau econòmica i amb centre neuràlgic a les Corts espanyoles. L'editorial del diari tampoc hi dedica un espai per a l'anàlisi ni tampoc hi trobem cap article d'opinió que faci referència a l'anul·lació de la declaració.

Observem doncs, un canvi en la rellevància i amplitud que La Vanguardia atorga al mateix tema, el de la declaració sobiranista, si en comparem el volum d'informació i el pes que se li atorga entre el dia de la seva proclamació, el 23 de gener, i el de la seva suspensió a mans del TC, el 9 de maig.

En la mateixa línia, el dia següent, la notícia passa a ocupar un lloc testimonial a la portada del diari, amb un petit titular situat a la part inferior dreta de la portada. Dins les pàgines d'opinió s'hi dediquen dues pàgines en que sí que es defensa la legalitat del text al “no tenir efectes jurídics”⁸⁴.

Curiosament, veiem com ni les cròniques dels dies 9 o 10 de maig estan escrites pel cap de política de La Vanguardia, Jordi Barbeta, qui havia estat l'encarregat de seguir la “qüestió catalana” fins aleshores.

En la mateixa línia, missatge conciliador el dia 11 de maig. “Rajoy y cuatro ministros allanan el dialogo con Mas” es el titular a portada, acompanyat d'una fotografia on Rajoy, Mas i el ministre Fernández Díaz s'agafen de bracet en un moment distès davant les càmeres.

Durant el mes de maig, el diari s'implica, a grans trets, en la defensa de la immersió lingüística, qüestionada per la llei Wert. També hi ha una important i destacada cobertura en relació al repartiment del dèficit asimètric que, segon diu La Vanguardia, vol Rajoy però no els barons populars.

4.3.2. 11 de setembre, 2013

Tornem a arribar a un 11 de setembre, ara ja el de l'any 2013. Seguint la línia aglutinadora de sensibilitats i masses de l'any 2012, l'Assemblea Nacional Catalana va convocar per a la data una ambiciosa cadena humana que havia de recórrer Catalunya des d'El Pertús fins a Vinaròs, aproximadament uns 400 quilòmetres. Amb el nom de “Via catalana cap a la independència”, la manifestació va ser un èxit amb la participació d'1.600.000 ciutadans, segons el Departament d'Interior de la Generalitat.

Els dies anteriors a la Via, la informació de La Vanguardia mostra prèvies de la manifestació i informació amb anuncis de diàleg entre els presidents Mas i Rajoy⁸⁵. El diàleg és el missatge més clar entre informacions i opinions del diari. Pel que fa al procés, hi trobem opinions a favor i en contra. Especialment crític amb el president Mas és Fernando Ónega⁸⁶, que demana diàleg “per evitar la confrontació”. També José Luis Álvarez⁸⁷, qui parla del possible futur estat independent com un país sense barreres clares entre els poders.

Com no podia ser d'altra forma, degut al seu caràcter històric i d'efervescència social, la Via catalana és la notícia principal del 12 de setembre a La Vanguardia. Li dedica pràcticament tota la portada, amb una gran foto del pas de la Via per Barcelona. Només a la segona pàgina, però, el

⁸⁴ El TC suspendió la declaración soberanista por 8 votos a 4. José Maria Brunet. La Vanguardia, 10 de maig 2013, pàgina 14.

⁸⁵ Rajoy y Mas rompen el hielo en vísperas de la Diada. La Vanguardia, 7 de setembre 2013, portada.

⁸⁶ Al borde de la esquizofrenia. Fernando Ónega. La Vanguardia, 7 de setembre 2013, pàgina 17.

⁸⁷ Fin y forma de una Catalunya radical. José Luis Álvarez. La Vanguardia, 9 de setembre 2013, pàgina 18.

director José Antich reclama a “La hora de la política”⁸⁸, gestos i diàleg per part de Rajoy amb Catalunya davant un moviment en favor de la consulta que Antich veu com “irrenunciable”.

Igual que el 2012, la mobilització de la Diada rep una gran cobertura per part de La Vanguardia. Hi dedica 15 pàgines, incloent-hi les corresponents a les reaccions per part del partits espanyols o l’agressió feixista que es va produït a la seu de la Generalitat a Madrid. En totes les pàgines s’hi afegeixen fotografies de la Via al seu pas per diferents punts del país, alguns d’ells emblemàtics com el Camp Nou. Els colors de la senyera i l’estelada es fan evidents en cada una d’elles.

En la mateixa línia que el director, l’Editorial⁸⁹ del dia també és una petició al diàleg entre Rajoy i Mas per “donar respostes a aquest repte”. L’escrit, tot i reconèixer el caràcter massiu i majoritari del moviment, que descriu com a sobiranista i independentista, no reconeix que la secessió sigui la resposta adequada per afrontar el repte. La Vanguardia aposta, tot concloent el text, per buscar “vies que s’hauran de sotmetre al respecte de les lleis i a al principi democràtic”.

La crònica principal de la secció de política, escrita de nou per Jordi Barbeta, titula “Movilización sin precedentes por la independencia de Catalunya”.

Anàlisi de la crònica principal⁹⁰

Entrada	Onze de setembre
Titular	Movilización sin precedentes por la independencia de Catalunya
Subtítols	Centenares de miles de personas se incorporan a la Via catalana que recorre el país
Lead	La Via catalana cap a la independència figurará sin lugar a duda en los anales de la historia de Catalunya. El Departament de Interior calculó que fueron 1.600.000 ciudadanos los que con las manos entrelazadas protagonizaron ayer una movilización sin precedentes en forma de cadena humana que recorrió el litoral desde El Pertús hasta Vinaròs. La iniciativa tenía como referente la cadena organizada en 1989 por las tres repúblicas bálticas, Estonia, Letonia y Lituania que al cabo de dos años proclamaron su independencia de la Unión Soviética.
Foto i peu	La cadena humana en un dels seus trams a través d’un bosc del Penedès. Peu: <i>Varias files en 400 kilómetros: Imagen aérea de la Via a su paso por el Penedès.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: "punto de no retorno", "un ingrediente épico (en

⁸⁸ La hora de la política. José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 12 de setembre 2013, pàgina 2.

⁸⁹ Reto para la política. Editorial. La Vanguardia, 12 de setembre 2013, pàgina 32.

⁹⁰ Movilización sin precedentes por la independencia de Catalunya. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 12 de setembre 2013, pàgines 14-15.

	referència a la pluja)" o "quedó en evidencia que la transversalidad del movimiento supera las fronteras de los partidos" son un conjunt d'expressions que porten connotacions positives al moviment i deixen clar que no té marxa enrere. Dimensió enunciativa: Jordi Barbeta torna a fer-se càrrec de la cobertura de la crònica principal. Ho fa en un moment en que La Vanguardia ha començat a traçar la marxa enrere respecte el suport al procés català, però també en una data simbòlica, on els sentiments nacionals són pràcticament ineludibles per part dels mitjans catalanistes. Dimensió pragmàtica: text molt més neutre que el del 12 de setembre de 2012. No obstant podem trobar-hi afirmacions que apunten la manifestació de 2013 com un "punt de no retorn". "Nada està escrito sobre lo que va a deparar el futuro, però està claro que se ha conformado en Catalunya una mayoría social que rechaza el actual estatus político que regula la relación entre Catalunya y España", afirma La Vanguardia, quan la manifestació és clarament en pro de la independència i no d'un altre "estatus polític" com afirma Barbeta. Així doncs, es deixen entreveure les intencions per reclamar una "tercera via" del diari. Dimensió estructural: text estructurat a partir de la descripció de la manifestació, les característiques d'aquesta, els seus assistents i les noves vies de futur del procés independentista vistes per diferents personalitats com Mas o Carme Forcadell. Finalment, s'hi inclouen les reaccions del Govern espanyol i els actes feixistes que es van produir a la delegació de la Generalitat a Madrid. Dimensió estilística: Barbeta pren per seves les idees de Mas sobre el ritme del procés: "Mas insiste en hacer la cosas con seny, porque de lo contrario no saldrá bien", diu el periodista sense utilitzar cometes per destacar que aquelles paraules no son seves. Text, en general, neutral i molt descriptiu, tot i algunes frases que li atorguen un rerefons nacionalista, però amb matisos escèptics i prudents sobre el procés. Dimensió retòrica: pel que fa a la retòrica, la crònica va de més a menys, ja que al principi s'hi inclouen declaracions més contundents i amb un punt d'èpica: "proceso de no retorno; la lluvia no disuadió a los participantes sinó todo lo contrario, fue un ingrediente épico...". En canvi, aquest to deriva en un de més prudent si avancem: "El proceso catalán no tiene marcha atrás, no está escrito y plantea algunas incógnitas entre los propios soberanistas, sobre todo respecto al ritmo". Nivell connotatiu: el titular principal és contundent, tot incloent la paraula independència sense matisos. També ho són els destacats de la crònica que destaquen el civisme o diuen coses com: "el proceso llega a un punto de no retorno". A les il·lustracions de <i>Ninots</i> de Toni Batllori, a més, es dibuixa Rajoy aixafant manifestants catalans amb una Constitució. La fotografia de la Via en el seu pas per un pont del Penedès també dóna una gran força a la informació.
--	---

Els dies posteriors, el diari ressalta l'impacte de la Via catalana en els partits polítics i el Govern espanyol. Des de La Vanguardia s'espera una reacció per part de les institucions espanyoles. Ho expressa Pilar Rahola en un article d'opinió⁹¹, on assegura que “no existeix el problema català, sinó que el problema el té Espanya”. Rahola rebutja les actituds violentes davant el procés català després dels atacs d'un grup de feixistes a la delegació de la Generalitat a Madrid. El diari té un to especialment amable amb el ministre d'Exteriors, José Manuel García Margallo, que va dir “prendre consciència” de la manifestació, assegurant que “s'ha d'escoltar al carrer”. Un exemple n'és l'article d'Enric Juliana⁹² que, no obstant, ressalta les dificultats per aconseguir un diàleg amb Madrid degut a les pressions de l'ala més dura del PP i de la premsa de Madrid.

La negativa a la consulta des de la capital espanyola de la boca de la vicepresidenta Sáez de Santamaría, que argumentava que “no cabia a la Constitució”, fa però, que el director José Antich es mostri preocupat per les difícils condicions per establir diàleg⁹³. De fet, diferents informacions tan sols apuntaven que des de Madrid es plantejava una millora de finançament, tal com reflecteix el titular a portada de La Vanguardia el 14 de setembre: “El Gobierno rechaza la consulta y ofrece mejorar la financiación”. No obstant, i degut a la resposta de Rajoy a la carta que Mas li havia enviat setmanes abans en la que demanava al president espanyol que autoritzés una consulta legal al principat, la posició d'Antich canvia en un parell de dies (15 de setembre)⁹⁴. Antich veu aleshores esperances en l'escrit de Rajoy que, tot i ser ambigu, considera “que no tanca portes” a la consulta.

4.3.3. Acord de data i pregunta

El temps passa i el Govern de Rajoy no mou la seva posició sobre la consulta sobiranista. Tot i els esforços de La Vanguardia per ressaltar les possibilitats de diàleg amb titulars com els de l'1 de novembre: “El Gobierno reconoce que el dialogo está “echando a andar””, les institucions catalanes segueixen amb el seu full de ruta. El 12 de desembre, enmig d'un cert abandonament de la informació referent al procés per part dels mitjans de comunicació, els partits favorables a la consulta acorden una pregunta i una data per la celebració del referèndum. Serà el 9 de novembre del 2014.

El titular a portada és tendenciós: “Mas desafía Rajoy con pregunta y fecha”. Ahora es destaca la pregunta doble acordada per CiU, ERC, ICV i CUP: “Vol que Catalunya sigui un Estat? / En cas afirmatiu, vol que aquest sigui independent?”. Casualitat o no, la part de la pregunta més ressaltada i amb una tipografia més gran és la primera, que no fa referència a la independència.

⁹¹ El otro lado. Pilar Rahola. La Vanguardia, 13 de setembre 2013, pàgina 21.

⁹² Los sediciosos. Enric Juliana. La Vanguardia, 13 de setembre 2013, pàgina 12.

⁹³ Los márgenes del diálogo. José Antich. La Vanguardia, 13 de setembre 2013, pàgina 2.

⁹⁴ Una respuesta interesante. José Antich. La Vanguardia, 15 de setembre 2013, pàgina 2.

Anàlisi de la crònica principal⁹⁵

Entrada	La cuestión catalana
Titular	“Quiere que Catalunya sea un Estado? Y si es así, ¿independiente?”
Subtítols	Mas anuncia la consulta para el 9 de noviembre, aniversario de la caída del muro de Berlín / El president logra en tiempo récord un acuerdo transversal para legalizarlo en el Congreso / Rajoy asegura que la consulta “no se celebrará” y que no piensa negociar ni discutirlo
Lead	El desafío catalán está en marcha. El president de la Generalitat, Artur Mas, anunció ayer la convocatoria de un referéndum soberanista en Catalunya el 9 de noviembre de 2014 – fecha que coincide con el 25º aniversario de la caída del muro de Berlín – para formular a los catalanes dos preguntas encadenadas: “¿Quiere que Catalunya sea un Estado? I si es así, ¿independiente?”. Se trata de un acontecimiento que no tiene precedentes en la historia y en esos términos se pronunció el president.
Foto i peu	Els negociadors per la pregunta i data de la consulta, explicant els resultats del seu acord de la boca del president Mas davant una munió de periodistes. <i>Peu: El president Mas, con los líderes de los partidos soberanistas ayer en la galería gòtica del Palau de la Generalitat.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: “desafío catalán”. Una de les moltes paraules utilitzades per descriure el procés des que aquest va començar. Paraula amb connotacions negatives. Dimensió enunciativa: la crònica de Jordi Barbeta es publica en un moment on la qüestió catalana havia quedat "adormida" degut a la carència d'informacions relacionades en les últimes setmanes i a cert estancament del procés català. Data i pregunta eren un acord que s'havia estat esperat socialment des de feia temps. Dimensió pragmàtica: text molt neural. No sembla voler produir cap tipus d'efecte ni reacció. Dimensió estructural: la crònica de Jordi Barbeta es limita a presentar declaracions d'un i altre cantó. Es comença per Mas, es segueix per Rajoy i membres de la Unió Europea com Van Rompuy i es clou amb Rubalcaba. Dimensió estilística: “desafío catalán” repetit dues vegades al text. Dimensió retòrica: text sense dimensió retòrica, sinó que és purament informatiu. Tan sols a l'inici s'apunta el fet com un esdeveniment sense

⁹⁵ “¿Quiere que Catalunya sea un Estado? Y si es así, ¿independiente?”. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 13 de desembre 2013, pàgines 12-13.

	“precedents a la història” i, més tard, es recorda que “en comptades ocasions la dreta i l’esquerra espanyoles han sumat forces com ara”. Nivell connotatiu: el titular és la notícia mateixa: la pregunta doble acordada pels grups sobiranistes catalans. Al <i>Ninots</i> de Toni Batllori es mostra un Mas fent de vaquer i preparat per batre’s a Rajoy i Rubalcaba tot pronunciant la pregunta de la consulta. Per la seva banda, la fotografia que es presenta, marca el caràcter solemne i d’importància de l’esdeveniment, amb la mirada de molts periodistes interessats en els fets.
--	--

L’editorial del dia⁹⁶ és una declaració d’intencions. Per una banda, reconeix el mèrit de l’acord aconseguit per Artur Mas “en unes circumstàncies difícils”. Per altra banda, però, expressa que quan Rajoy diu que la consulta no es celebrarà “no és retòrica”. També s’alegra de l’acord perquè “dona temps per a la política” i per al pacte. Com a punt important, ressalta que l’acord no s’aguanta sobre “una majoria aclaparadora al Parlament”⁹⁷, degut a la recent desvinculació del PSC i al “no arribar als dos terços” de suport a la cambra. El text conclou tot afegint que en un “moment complex”, “qualsevol il·lusióisme al respecte seria una irresponsabilitat (...). La Catalunya moderada, socialment majoritària, aprecia la democràcia participativa, desitja el pacte, rebutja la intransigència i no donaria suport a aventurismes, que, amb tota seguretat, no es donaran. Temps per a la política”.

De forma subtil, Rafael Nadal, en un article d’opinió⁹⁸ parla sobre “Lo que pagarán las élites” (imatge 18). L’article és una picada d’ullet a les elits catalanes amb interessos econòmics, a donar suport a la sobirania catalana en tots els casos, “ja que el seu futur està lligat al de Catalunya”. En canvi, afirma que poden jugar “a favor o en contra de la independència” ja que són les que “hi tenen més a perdre”. Demana, doncs, que donin suport a la consulta i a un major grau de sobirania, autogovern, autonomia, etc., en tots els casos. D’aquesta manera, dona suport al procés sobiranista encara que no es mulli sobre la independència. Nadal critica la irresponsabilitat de les elits, aquelles que, segons ell, són la veu cantant de les terceres vies. El periodista avisa dels danys col·laterals segurs tant si el procés triomfa i la consulta s’acaba realitzant com si fracassa, degut al caos polític que es pot desencadenar al principat.

⁹⁶ Pregunta, fecha y tiempo político. Editorial. La Vanguardia, 13 de desembre 2013, pàgina 24.

⁹⁷ Mesos abans, La Vanguardia titllava el suport a la declaració de sobirania d’“ampli” quan tampoc comptava amb el PSC. Ara, titlla la mateixa majoria com a “no aclaparadora”. Vegeu peu de pàgina número 78.

⁹⁸ Lo que pagarán las élites. Rafael Nadal. La Vanguardia, 13 de desembre 2013, pàgina 28.

Rafael Nadal

Lo que pagarán las élites

El tiempo político se ha consumido –ya tenemos pregunta– y en Catalunya sigue sin producirse la aparición en escena de las clases dirigentes, de las élites, de las terceras vías o de los representantes de la antigua burguesía y del gran empresariado. Muchos nos hemos quedado sin voz reclamando la irrupción de estos sectores, que en buena medida protagonizaron la política del *peix al cove* y tensaron la cuerda de las infraestructuras y de la financiación. Pero parece que han decidido inhibirse para limitarse a mirar y esperar. Deberemos aceptar que ya no se presentarán, que su fuerza no apuntalará el proceso político de Catalunya.

Resulta incomprensible, porque por más vueltas que le den, el debate soberanista que inspira la acción política acabará en un éxito rotundo o en un fracaso dramático, sin medias tintas, ni salidas interpretables. Si al final los catalanes deciden libremente su futuro en las urnas, sea cual sea el resultado, el proceso habrá resultado un éxito, porque habrá certificado la soberanía de Catalunya y habrá blindado el compromiso de los ciudadanos con el país. Por el contrario, si la consulta no llega a celebrarse, estaremos ante un fracaso incuestionable, que comportará el descrédito de los partidos mayoritarios y de las instituciones y un probable colapso del sistema político propio. Este escenario acarrearía la frustración de un segmento enorme de la población y durante muchos años Catalunya tendría graves dificultades para gobernarse.

Por eso, sorprende la pasividad de estos sectores que han traicionado escandalosamente su liderazgo durante la crisis económica y ahora se abstienen en el momento más trascendente de la historia contemporánea de Catalunya. A veces parece que su única estrategia sea cruzar los dedos o tocar madera. No han puesto encima de la mesa la propuesta de tercera vía de la que parecían partidarios, ni han utilizado sus recursos para forzar la actitud negociadora del Gobierno de Madrid. Tampoco se han querido implicar directamente en el debate; no han aportado datos, contactos,

reflexiones, ni propuestas a favor o en contra de la soberanía; no se han sumado a los anhelos independentistas, pero tampoco han expuesto argumentos favorables al statu quo.

Tal vez recen para que el tren descarrile antes del choque, pero no parecen percatarse de que su inhibición puede provocar el cumplimiento de la profecía autocumplida que anuncia grandes catástrofes en caso de éxito de la independencia; quizás creen

Más allá de la desmoralización y la conflictividad derivadas del fracaso, deberían tener presente que España y Catalunya ya no son las de los años setenta y que una vuelta atrás no reproduciría la lógica política del final del franquismo. El centralismo sería hoy mucho más rígido, sectario y beligerante: España ya no es la suma de regiones antecuidadas que seguían la estela catalana sin disputarle el liderazgo; las autonomías han generado sus pro-

pias élites, que, en defensa de sus intereses, necesitan frenar la competencia catalana. Si Catalunya no encuentra una salida propia al callejón sin salida –independencia o pacto, pero por decisión propia y soberana–, las clases dirigentes se reencontrarán en el escenario humillante de *La escopeta nacional*.

La dimisión de las élites no revela sólo una incompetencia, es una frivolidad. Cuando se dan grandes confrontaciones colectivas, los individuos y las entidades suelen perder la opción de escoger libremente su bando: la historia, las circunstancias personales y las decantaciones colectivas acaban escogiendo por ellos; por eso, muchos ciudadanos prefieren escenarios menos entusiastas, pero más racionales, que permiten dirimir individualmente las responsabilidades.

En Catalunya hace tiempo que se ha impuesto la lógica colectiva de las reivindicaciones soberanistas y una hipotética derrota no sería un fracaso exclusivo de los catalanes que son partidarios de ellas. No hay más que leer las proclamas que inspiran la acción política española, para entender que la confrontación será entre el Estado y Catalunya en su conjunto. De manera que también es el conjunto de los ciudadanos de Catalunya el que acabará ganando o perdiendo la partida, incluidos los contrarios al derecho a decidir. Las élites, que tienen más intereses, también son las que tienen más que perder. Pueden jugar a favor o en contra de la independencia, pero no contra la soberanía. Su suerte está irremediablemente ligada a la de Catalunya. Deberían pensar en ello.●

que provocarán una marcha atrás automática haciendo circular dudas y miedos; o piensan que todo acabará como si no hubieran pasado nada, que podrán volver a la situación previa a la negociación del Estatut y reanudar la política del mercadeo que tan bien simbolizaron las reivindicaciones de algunas infraestructuras.

No son conscientes de que ya no podrá ser así. Puede que más adelante haya nuevas oportunidades, pero no en esta generación marcada por el fracaso: la decadencia del sistema autónomo de partidos pondría el destino de Catalunya en manos de la política española, que no olvidaría el reto que ha encarado y aprovecharía a fondo la debilidad coyuntural de Catalunya para blindarse y evitar nuevos desafíos. La re-centralización preventiva sería automática, más a fondo de la que ya se ha puesto en marcha.

Imatge 18: La Vanguardia, 13 de desembre 2013

Els dies posteriors a la Via, la qüestió catalana tornava a ser a l'ordre del dia de La Vanguardia. “Mas prepara una ofensiva internacional bajo el lema *Let us vote*”, titula el dia 15 a portada, on s'explica la intenció del Govern de prioritzar el missatge per a la votació dels catalans a la opció de la independència. També el dia 16 es destacava que “Mas pedirá otra cita a Rajoy para que permita la consulta”.

4.3.4. Canvi de direcció a La Vanguardia

Expliquem ara els fets dels dies 18 i 19 de desembre del 2013, on es va fer efectiu a La Vanguardia el relleu a la direcció. José Antich, després de 14 anys al capdavant de la redacció va passar el relleu a Màrius Carol, habitual articulista del diari i conegut home conservador i monàrquic.

El 18 de desembre, Antich, tot acomiadant-se a la seva habitual carta de director⁹⁹ demanava als lectors “confiança” amb el nou director. Abans de marxar, però, també anunciava la incorporació dins la secció d’opinió de nous col·laboradors: l’expresident del Consell d’Estat, Francisco Rubio Llorente, que debutava el mateix dia; el ponent constitucional Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón i l’historiador Borja de Riquer, així com l’escriptor Albert Sánchez Piñol mitjançant dos articles mensuals.

Si ens fixem què representen i quina ideologia tenen aquestes noves incorporacions, comprovarem que les dos primeres són de coneguda vessant moderada i antiindependentista. Francisco Rubio Llorente, tot i declarar-se contrari a la secessió, havia declarat¹⁰⁰ que una consulta “no seria impossible davant una negativa que podria provocar “efectes impredecibles”. El seu primer article al diari¹⁰¹ comença reconeixent que “dono per suposat que la honrosa invitació a col·laborar amb La Vanguardia té alguna relació amb les meves opinions sobre el problema de la independència de Catalunya”. Algunes de les seves remarques més destacades sobre el tema són, per exemple, que “la independència de Catalunya seria tràgica per Catalunya i per Espanya”, “els catalans per sí mateixos no tenen dret a decidir-la, ni com a dret moral ni com a dret jurídic”. Tot i aquestes afirmacions, Rubio Llorente es mostra partidari que el Govern central autoritzi una consulta.

Per altra banda, Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón és un polític i jurista espanyol considerat com un dels pares de la Constitució vigent. Es tracten doncs, de nous col·laboradors afins a la línia editorial que ara predica La Vanguardia sense embuts.

Pel que fa al nou director, Màrius Carol, contràriament a Antich, evitarà en la majoria de ca, articles dedicats a l’anàlisi de la qüestió catalana. Carol prendrà una nova línia en les cartes del director que destacaran a partir d’aleshores, per reflexions personals sobre la societat i l’actualitat, gairebé sempre evitant el tema català.

Ja amb ell a la direcció, la línia del diari continua mirant, igual que els darrers mesos, amb escepticisme l’independentisme. Tampoc li atorga majories socials, com demostra l’enquesta que publica La Vanguardia el 22 de desembre, en diumenge¹⁰². Es mostra un empat tècnic entre partidaris i detractors de la independència. No obstant, La Vanguardia juga amb l’engany, ja que tot guiant-se per les preguntes del referèndum, suma als partidaris del NO a la independència aquells que han votat SÍ a la primera pregunta, i que, per tant, volen un Estat. Es tracta d’un 8,4% dels enquestats que davant una sola pregunta sobre la voluntat o no d’independència, no se sap què decidirien finalment. El diari, però, comet aquesta mala pràctica informativa, que destaca de forma sense complexos als seus titulars més destacats.

Alhora, l’enquesta exposa la suposada pèrdua de suport social que experimenta el referèndum respecte les últimes enquestes que hi feien referència. Finalment, també es ressalta que dos de cada tres enquestats donaria suport al pacte fiscal i a un blindatge competencial. Així doncs, comprovem que es tracta d’una enquesta tendenciosa, no només per la mala pràctica informativa comentada sinó per les preguntes efectuades i que donen més força a la idea de les terceres vies.

Les dades de l’enquesta són aprofitades per l’editorial del dia, que, en el seu darrer paràgraf assegura que “els catalans són cada vegada més conscients del que està en joc. La crítica i el

⁹⁹ Feina feta. José Antich. Carta del director. La Vanguardia, 18 de desembre 2012, pàgina 2.

¹⁰⁰ <http://www.lavanguardia.com/politica/20131003/54388375232/rubio-llorente-posible-consulta-catalunya.html>. [Consultat 20 d’abril del 2014]

¹⁰¹ Principios y conveniencias. Francisco Rubio Llorente. La Vanguardia, 18 de desembre 2013, pàgina 21.

¹⁰² Empate. La Vanguardia, 21 de desembre 2012, Portada.

malestar amb l'actual estat de les coses és molt gran, però les posicions pactistes no decauen, al contrari, creixen. Per això, encara hi ha marge per a l'entesa des de la moderació, és a dir, des d'una intel·ligent predisposició al diàleg, a Barcelona i a Madrid". Veiem doncs, que La Vanguardia segueix apostant pel diàleg. Un diàleg que diu que creix, però que, per les pròpies informacions que el diari ofería aleshores, no s'evidenciava enlloc.

Altres missatges encarats al diàleg i allunyats de l'independentisme durant els següents dies son, per exemple, el discurs de la nit de Nadal del Rei Joan Carles I, al que el diari dedica una àmplia cobertura i espai al número del dia 25 de desembre¹⁰³. Missatge per a Catalunya al titular: "El Rey alienta a trabajar por un país unido que reconozca la diversidad". La paraula "unitat" va ser el centre del discurs del monarca.

I més auto-negació de la realitat per part de La Vanguardia el dia 28 de desembre. El mitjà titula a la secció de política "Rajoy cierra la puerta a la consulta: sí al dialogo, no a dividir", un titular on el diari fa una afirmació – sí al dialogo, no a dividir – que no remarca entre cometes i que, per tant, pren com una afirmació pròpia (imatge 19). Tot i la notícia, relacionada amb unes noves declaracions de Rajoy rebutjant la petició de consulta, l'editorial del dia¹⁰⁴, torna a reclamar la necessitat d'obrir converses, sobretot a mesura que s'acosti la data del referèndum, anunciat pel 9 de novembre. De nou, el text afirma l'existència d'una divisió social al principat, "com posa de manifest la recent enquesta de La Vanguardia" (Vegeu peu de pàgina número 96).

Rajoy cierra la puerta a la consulta: sí al diálogo, no a dividir

El presidente dice que trabajará para evitar un perjuicio a los catalanes por el proceso soberanista

RAMÓN DEL ROSO
La cuestión catalana es la que más preocupa a los españoles en este fin de año. La Vanguardia, como a la Vanguardia, tiene a la recuperación económica. Tanto que el presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, le dedica ayer una entrevista especial en su intervención en el Consejo de Ministros al comienzo del año. La demanda de entender una consulta en Cataluña que los el único asunto político que está en el debate es un momento económico del país del momento. Como en otras ocasiones, Rajoy quiere una política que le permita responder a la petición de entender una consulta en Cataluña sobre la autodeterminación.
"No hablo de nada en su intervención", Rajoy afirma, "pero sí me interesa mucho. Tanto como me interesa a la Constitución, pero lo voy a poder explicar". Le mismo que el presidente de la Generalitat, Artur Mas, y el resto de partidos políticos que participan en la lista a las elecciones autonómicas del 20 de diciembre.
"Nada que ofrecer para darle la presidencia del Gobierno, y sí Rajoy tiene un claro propósito a Mas: "Hoy como que no se me

Imatge 19: La Vanguardia, 28 de desembre, 2014

Imatge 20: La Vanguardia, 31 de desembre, 2014

"Divisió" també és la paraula que ressalta el diari del discurs d'any nou del president de la Generalitat, Artur Mas. "Mas pide la consulta aunque admite que provoca división", titula el dia 31 de desembre a portada (imatge 20). Sembla doncs, que per la línia del diari, la consulta ha pres, sempre de forma dissimulada, algunes connotacions negatives.

¹⁰³ El Rey alienta a trabajar por un país unido que reconozca la diversidad. Mariángel Alcázar. Política. La Vanguardia, 25 de desembre 2013, pàgines 12-13.

¹⁰⁴ Rajoy, la consulta y el diálogo. Editorial. La Vanguardia, 26 de desembre 2013, pàgina 20.

4.3.5. Negativa del Congrés al referèndum

Situem-nos ja al 2014 i recuperem, abans de res, l'afirmació feta per una editorial del diari el 13 de desembre del 2013 (Vegeu peu de pàgina número 90) on s'afirmava que la majoria del Parlament que va donar suport al pacte d'una data i pregunta per celebrar la consulta sobiranista no s'aguantava sobre una "majoria aclaparadora". Contrastar l'hemeroteca de La Vanguardia ens serveix per adonar-nos del canvi de qualificatius que s'atribueixen a les mateixes majories per part del mitjà amb tan sols el pas d'unes setmanes.

El 17 de gener del 2014, dia en que el Parlament català va aprovar demanar al Congrés espanyol la transferència de competències per convocar referèndums, de nou sense el suport del PSC (3 diputats del qual van votar-hi a favor tot trencant la disciplina de vot), l'editorial del diari qualificava la majoria parlamentària de "sòlida". Tot i que aquesta no arribava als dos terços de diputats a favor de la iniciativa, fet que en l'ocasió del 13 de desembre del 2013 tampoc es donava, el text afirmava en aquest cas, que tot i no aglutinar estrictament aquesta suma, "políticament, es pot parlar de dos terços. No és una dada menor, no ho és", afirma el diari.

Així doncs, el suport o no del PSC condiciona que la majoria al Parlament pugui considerar-se com a sòlida o no? Quins són els motius dels canvis de posició constant de La Vanguardia? Una possible raó serien els fets del 16 de gener del 2014, quan el Congrés dels diputats espanyol va negar de forma contundent la petició de Catalunya per poder convocar el referèndum després de mesos en que el diari s'havia esforçat en remarcar que les portes del diàleg i l'acord acostaven posicions.

La negativa i el contundent rebuig per part de la gran majoria de forces espanyoles podrien haver fet trontollar els esquemes de la línia editorial del diari que, possiblement, esperava algun gest cap al principat. De fet, Rajoy ni tan sols va oferir una millora de finançament, una possibilitat que alguns mitjans, inclosa La Vanguardia, havien apuntat com a probable els dies abans del debat al Congrés.

La crònica principal del 9 d'abril analitza el debat al Congrés. "Oportunidad perdida", titula a portada La Vanguardia, juntament amb una fotografia d'una representant del Parlament, Marta Rovira (ERC) estenent la mà al president Rajoy mentre ell i la vicepresidenta Sáez de Santamaría miraven cap al cantó contrari (imatge 21).

Imatge 21: La Vanguardia, 9 d'abril 2013

Dins les pàgines de política el titular és “El dialogo no encuentra vía”.

Anàlisi de la crònica principal¹⁰⁵

Entrada	La cuestión catalana
Titular	El dialogo no encuentra vía
Subtítols	El Congreso rechaza por amplia mayoría las propuestas catalanas de negociación y pacto / Rajoy y Rubalcaba mantienen su posición de no negociar nada que afecte “a la soberanía” / La delegación catalana afirma la legalidad de su propuesta y la falta de voluntad para aceptarla
Lead	Toda la expectación que había suscitado el debate sobre la cuestión catalana en el Congreso se centraba en comprobar qué posibilidades existían de abrir vías de diálogo que ofrezcan una salida acordada y satisfactoria al proceso soberanista catalán, pero quienes abrigaron esperanzas se vieron nuevamente frustrados. El diálogo estuvo en boca de todos pero no encuentra la vía que lleve a alguna parte. Hasta Josep Antoni Duran i Lleida, abanderado del diálogo, siempre dispuesta a buscar hasta debajo de las piedras, tuvo que reprocharle al presidente del Gobierno español, Mariano Rajoy, que adoptara una actitud cerrada a cal y tanto.
Foto i peu	Rajoy, en un moment del debat, tot efectuant un gest contundent amb el dit. <i>Peu: El presidente del Gobierno, Mariano Rajoy, durante su intervención ayer en el debate de la proposición de la consulta catalana.</i>
Observacions	Dimensió lèxica: “quienes abrigaban esperanzas, se vieron nuevamente frustrados”. Amb l’ús de la paraula “nuevamente” es posa èmfasi en les esperances frustrades. “Hasta Josep Antoni Duran i Lleida, abanderado del dialogo, siempre dispuesto a buscar hasta debajo de las piedras, tuvo que reprocharle...”. De nou, i igual que en cròniques analitzades anteriorment, es fa ús del "hasta" a l'hora de parlar de Duran, atorgant-li a aquest una posició de més importància que a altres personalitats catalanes. Aquest pes pel polític català queda evidenciat al concedir-li la darrera frase de la crònica: "Duran lo resumió y lo reiteró en tres palabras: "Queremos negociar y votar, negociar y votar"". Per altra banda, “La posición del Gobierno fue secundada como nunca por el principal partido de la oposición” també remarca l'excepcionalitat del moment amb aquest "como nunca".

¹⁰⁵ El dialogo no encuentra vía. Jordi Barbeta. Política. La Vanguardia, 9 d’abril 2014, pàgines 10-11.

	Dimensió enunciativa: Barbeta escriu la crònica en una situació límit per a les condicions de diàleg i de forta confrontació institucional entre institucions catalanes i espanyoles. Dies abans, però, ja se suposava que el diàleg no s'obriria. A més, aprofitant el context socio-polític de descrèdit del socialisme espanyol, s'afirmava, després de la negativa de Rubalcaba a permetre la consulta, que “El líder socialista hizo luego esfuerzos enormes para intentar demostrar que PP y PSOE son muy distintos, echando mano del currículum autonomista de los socialistas siempre en defensa de los estatutos”. És evident que el capítol dels estatuts en aquest context social està valorat negativament pels catalans, sobretot tenint en compte l'última experiència amb l'Estatut del 2006. És doncs una manera de desacreditar Rubalcaba i el PSOE. Dimensió pragmàtica: el missatge d'acció política va clarament dirigit als partits polítics espanyols contraris a la consulta. Això pot evidenciar-se clarament en una de les últimes frases de la crònica: "pero Turull y Herrera y Duran y Coscubiela insistieron una y mil veces que el objetivo es democratico y que es legal si se asume la reciente sentencia del Tribunal Constitucional teniendo en cuenta que lo que se solicita no es n referéndum de autodeterminación, sin una consulta no vinculante para conocer la voluntad de los catalanes y que se podría organizar de común acuerdo. Dimensió estructural: la crònica inicia negant les possibilitats del Congrés a la consulta a Catalunya. Els representants del Parlament, però, es presenten com a vencedors del debat pel que fa als seus objectius: mostrar una lluita de legitimitats desigual pel que fa a força institucional. També es presenten en positiu en el moment que van oferir obrir el diàleg: "Y eso que Turull había llegado a mostrarse dispuesto a "negociar para mejorar"". Seguidament, es ressalten algunes declaracions de Mas efectuades després del debat al Congrés, on assegurava que el procés seguiria endavant, per després donar pas a les contrarèpliques dels diferents partits espanyols del Congrés. Dimensió estilística: “...la cuestión catalana enfrenta como dijo Artur Mas a un David dialogante y democrático contra un Goliath intransigente...”. Barbeta pren per bona i pròpia l’afirmació de Mas. A més, no utilitza cometes per destacar quines paraules i quines no van ser pronunciades pel president. Així doncs, paraules com “dialogante y democrático” o “intransigente” passen a ser considerades del mitjà. Dimensió retòrica: “se desgañitaron casi suplicando un pacto y el resultado fue una mayoría aplastante en contra”. “Todo fue en vano. La respuesta fue no, no y no”. “Prisidente y líder de la oposición coincidieron además en una posición que contrasta con lo que opina la mayoría de los catalanes en los sondeos: “Catalunya goza de la mayor cota de autogobierno de toda su historia”, como queriendo decir “¿De qué se quejan ustedes?””
--	---

	Nivell connotatiu: a nivell de titular i fotografia, no trobem elements connotatius clars a favor o en contra d'una opció o altra. La fotografia de Rajoy té un rerefons de fermesa, de no permetre el procés català. Per altra banda, el <i>Ninots</i> de Toni Batllori il·lustra els líders del PP, PSOE i UPyD atacant no els diputats catalans al Congrés, sinó a un català amb barretina, és a dir, a la voluntat del poble català.
--	---

Tot i que ja se'n sabia el més que provable resultat abans que es donés, el debat a les Corts espanyoles va aixecar gran expectació de mitjans informatius. Tot i la tancada en banda del PP i el PSOE pel que fa a la consulta sobiranista, durant els dies següents sembla que La Vanguardia segueix resistint-se a acceptar que la solució pactada, o tercera via, no troba camí. Titulars com “Mas insta a Rajoy a plantear una reforma constitucional” del dia 10 d'abril, “Rubalcaba y Duran reafirman la urgència de abrir una via de dialogo” del dia 11 o “Rubalcaba reafirmará su propuesta de reforma de la Constitución” del dia 14, en són alguns exemples.

Tornant al 9 d'abril, curiosament, la secció d'internacional de La Vanguardia ressaltava com a notícia principal que "Quebec se aleja de la secesión" tot exposant que "els federalistes partidaris del Canadà unit, guanyen per majoria absoluta".

5. Conclusions

5.1. Valoració evolutiva de les cròniques principals

Si volem extreure unes conclusions de l'estudi, hem de prendre com a referència obligatòria els diferents anàlisis de les cròniques principals corresponents a les dates especificades com a clau. A continuació, es citaran una per una les dimensions exposades pel sociòleg Van Dijk a l'hora de fer un anàlisi del discurs mediàtic. A partir d'aquí, s'efectuarà un repàs general del que ha donat de sí l'evolució en la forma de ser i d'escriure les cròniques per part del seu autor que, de forma pràcticament unànime, a excepció d'una ocasió, ha estat el periodista Jordi Barbeta.

Dimensió lèxica:

L'anàlisi des de 2010 comença emprant mots i expressions per marcar una clara distinció entre Catalunya i Espanya, explicitant clarament la condició nacional del principat amb frases com "el denominado debate sobre el estado de la nación", en referència al que seria el debat de política general a les Corts espanyoles. Els partits hegemònics de l'Estat s'identifiquen com quelcom rebutjable ("la sentencia y sus patrocinadores", en referència a les retallades sobre l'Estatut). Aquesta línia en el discurs és present també en la celebració de les Diades nacionals, on es pot comprovar, des de bon principi, el tracte de veneració amb que el diari tracta la figura de Duran i Lleida ("Hasta Duran tuvo que recordar al presidente...").

Alhora, les paraules amb connotacions negatives envers el tripartit són un dels punts més clars de l'anàlisi lèxic. Rebuig, insatisfacció o càstig, entre d'altres mots que La Vanguardia dedica al govern d'esquerrers abans i després de la seva derrota a les eleccions del 2010. En els anàlisis, també s'hi troben paraules dirigides a exposar la tensió institucional entre administracions catalana i espanyola com "advertència" o "indignació".

Una tensió i mal estar que desemboca en l'explosió social sobiranista de l'11-S del 2012, on el diari usa expressions com "nunca antes", "el clamor fue inequívoco", "desbordó todas las previsiones" o "las banderas esteladas superaron en una dimensión enorme a la cuatribarrada oficial". Un conjunt ple de mots o formes connotatives com "mai", "inequívoc", "va desbordar" o "enorme".

I d'aquest punt de gran simbolisme es passa a la decepció pel rebuig del pacte fiscal, al qual es fa referència emprant expressions com "ni una brinza de esperanza", "se ha perdido una oportunidad histórica" o "está cerrado (el Govern espanyol) a cal y tanto".

A partir d'aquí, la figura de Mas i el seu missatge s'idealitzen a través de frases que es refereixen al seu discurs com quelcom "serè, optimista i sense cap dramatisme", en referència a la convocatòria d'eleccions anticipades. No obstant, degut al fracàs que aquestes suposen per a CiU, la cròniques passen a ser estèrils i pràcticament no usen paraules o expressions que puguin marcar tendència. Tan sols, algunes dirigides als socialistes o d'altres que segueixen ratificant el rumb de Mas com "no suscribir a la declaración a pesar de que durante la campaña del 25-N se había expresado a favor del derecho a decidir (en referència al PSC)" o "amplia mayoría", respectivament.

La marxa enrere definitiva de la Vanguardia respecte al procés i, sobretot, respecte a la independència té una excepció puntual pel que fa al llenguatge: el dia de la Via catalana, on s'usen mots com "punt de no retorn" o "un ingredient èpic" (en referència a la pluja). A excepció d'aquest moment, les cròniques no fan ús de llenguatge interpretatiu i tan sols alguna expressió ressaltada repetidament com "desafiament" (en referència al procés) marca un canvi de signe en la línia del diari. Finalment, la pèrdua d'esperança i la frustració tornen a marcar el dia del rebuig del Congrés espanyol al referèndum a través d'expressions com "se vieron nuevamente frustrados".

Dimensió enunciativa:

Els diferents discursos de Jordi Barbeta, qui normalment escriu totes les cròniques principals, comencen situant-se en un moment d'exaltació entre l'opinió pública catalana per la sentència contra l'Estatut durant l'etapa del tripartit, en que, amb la formació del Govern d'esquerres molt desgastada a mode general, l'absència de lideratges polítics era evident. Les primeres cròniques analitzades deixen veure "petjades" de l'autor de crítica al tripartit. Barbeta sol prendre des d'un inici fins a l'etapa on es fa més visible la línia sobiranista del diari, multitud de declaracions del president Mas. Precisament en aquest moment, l'independentisme és hegemònic socialment, i el diari l'amplifica sobretot en les cròniques següents a la manifestació de l'11-S del 2012. El missatge de Barbeta es centra sense embuts en la independència i mostra un Estat espanyol tancat en banda.

La caiguda electoral de CiU fa prendre un to purament descriptiu a la crònica d'aquella ocasió, un fet que també es dona en la proclamació de la declaració de sobirania, aquesta escrita per Josep Gisbert, clarament amb manca d'anàlisi i interpretació personal.

Unes característiques i un Jordi Barbeta que reapareixen el dia de la Via catalana degut al seu caràcter simbòlic. Barbeta, però modera el to en els propers escrits, tot i que en l'últim, referent al debat al Congrés sobre la consulta, torna a usar un llenguatge centrat en el suport al referèndum, sempre, però, vinculat al diàleg.

Dimensió pragmàtica:

L'acció que des del diari es demana, concretament a la classe política, varia al llarg de l'anàlisi efectuat. La sentència contra l'Estatut crida a "una enorme responsabilitat" als dirigents polítics per gestionar la manifestació del 10-J del 2010, alhora que es remarca que "l'auge sobiranista obligarà a CiU a assumir l'evolució ideològica de les seves bases".

La propera dimensió purament pragmàtica que evidenciem és durant la Diada del 2011 tot destacant i assumint el capicua pronunciat per Màrius Serra: "català, a l'atac". I en la mateixa data d'un any més tard, amb la gran manifestació per un nou Estat a Europa, es dirigeixen clars missatges als polítics, de qui es diu que "hauran de revisar estratègies i anàlisis sobre la realitat catalana". "I més que cap altre serà al president de la Generalitat, Artur Mas, a qui li correspondrà administrar el pronunciament independentista multitudinari", afegeix La Vanguardia aquell dia, on també s'apunta que "ni governs ni partits podran ignorar el fenomen sorgit de la societat civil".

Amb el NO de Rajoy al pacte fiscal, i tot titllant de "coratge" les accions de Mas, es subscriu amb el pla del president pel que fa al procés i, per tant, amb l'acció política empresa. Un fet que també es dona quan es convoquen eleccions anticipades.

No trobem més crides a l'acció fins la Diada del 2013, on s'afirma que la societat demana un "nou estatus polític per a Catalunya", quan en realitat, el crit unànim va ser el d'independència. Per tant, es fa una crida a buscar una sortida o una tercera via a les institucions.

Finalment, només la darrera crònica sobre el debat al Congrés segueix demanat acció política per obrir el diàleg entre Catalunya i l'Estat al voltant de la consulta.

Dimensió estructural:

Cròniques estructurades jeràrquicament amb rellevància normalment sempre atorgada a declaracions o accions de CiU o el president Mas i a actes simbòlics. Més tard, estructurades amb el diàleg com a element principal. En general, sempre es deixen les respostes o declaracions dels polítics de Madrid en últim terme. De totes maneres, és difícil fer una valoració conjunta de les cròniques en referència a aquesta dimensió, ja que el fet d'haver seleccionat només algunes cròniques, ens fa defugir de l'anàlisi de moltes altres on, per exemple, les declaracions de polítics del Govern espanyol, especialment les de Rajoy, passen a ser les principals, contràriament a quan La Vanguardia donava més visió i importància a Mas, al procés i a l'auge sobiranista.

Dimensió estilística:

La crònica del 10-J, que obre el nostra anàlisi, no pren com a pròpia la veu de ningú, sinó la del conjunt de forces catalanistes, pràctica que es manté en diferents nivells fins la manifestació del 2012, on el clam d'aquesta, el d'independència, es pren com a veu pròpia del mateix diari.

Després del rebuig al pacte fiscal, La Vanguardia pren la decepció d'Artur Mas per aquest fet com a seva, alhora que acull paraules en la línia del president sobre el procés com a part de la seva línia editorial: "consistirà en carregar-se de raons democràtiques", diu el diari. Una pràctica que es manté fins a la data referent a la convocatòria d'eleccions anticipades.

A partir d'aleshores, s'encadenen dues cròniques on aquesta pràctica no es produeix i una tercera, on es fa de forma minsa i dubtosa. La dimensió estilística es recupera, tot i que de forma mínima, a la crònica sobre l'anunci de la data i la pregunta de la consulta sobiranista, on trobem la repetició de paraules que marquen tendència, en aquest cas "desafiament", en referència al rumb de Mas. Finalment, la crònica sobre el debat al Congrés pren, de nou, expressions usals o destacades del president Mas com, per exemple, "...la cuestión catalana enfrenta como dijo Artur Mas a un David dialogante y democrático contra un Goliath intransigente...", entre d'altres.

Dimensió retòrica:

L'ús d'expressions la funció de les quals és la persuasió va de més a menys, per finalment, tornar a pujar si ens fixem en l'evolució de les cròniques analitzades. Especialment les referents al 10-J del 2010, l'11-S del 2011 i l'11-S del 2012 estan plenes de llenguatge simbòlic. S'usen citacions de personalitats del món cultural català amb gran pes social o es deixen en minoria les veus contràries al moviment sobiranista.

Expressions especialment encarades a la persuasió les trobem en la crònica referent a la convocatòria d'eleccions anticipades: "Mas (...) ha optado por emular al libertador americano"; "Mas lo quiere todo pacífico y democrático, pero está dispuesto a morir – políticamente se entiende – con las botas puestas"; "Mas plantea el proceso como un objetivo nacional y no como una batalla política ni partidista" o "para dejar claro que la retirada es imposible", en referència al procés sobiranista.

Troblem una manca d'expressions d'aquest tipus, especialment en les cròniques de dates electorals com la del 28-N del 2010 i la del 25-N del 2012, o també en la referent a la data de la proclamació de la declaració de sobirania. Aquest darrer exemple és un clar signe de l'abandonament interpretatiu de La Vanguardia respecte al sobiranisme, un element que el diari recupera, en part, en l'última crònica, referent al debat sobre la consulta a les Corts, on es fa tot el possible per mostrar els impossibles dels partits catalans per afavorir el diàleg i on, fins hi tot, es vol mostrar el tracte de menyspreu per part dels polítics espanyols com Rubalcaba respecte a Catalunya: "'Catalunya goza de la mayor cota de autogobierno de toda su historia", como queriendo decir "¿De qué se quejan ustedes?"

De tota manera, les cròniques de La Vanguardia, al no ser textos d'opinió explícits, no articulen al llarg de les seves línies un discurs retòric clar. Tan sols podem identificar-ne expressions com les exposades, de signe persuasiu.

Nivell connotatiu:

el nivell connotatiu de les cròniques és un elements que ens ajuda a remarcar l'evolució ideològica del mitjà. En manifestacions com les del 10-J del 2010, igual que en les dues grans manifestacions independentistes de les Diades del 2012 i 2013, l'ús de titulars i fotografies de grans dimensions és evident, però també lògic d'emprar des de l'òptica catalana degut a l'excepcionalitat del moment.

No obstant, altres elements marquen millor aquesta evolució. Per exemple, l'ús d'una bandera catalana fusionada amb una d'europea com a element visual previ a les cròniques i que vol mostrar la vocació no només europeista del principat, sinó també les seves aspiracions d'ascens nacional a nivell de la Unió Europea. Aquesta bandera s'inclou en les cròniques de la Diada del 2011 i la del 2012.

Els titulars subjectius també marquen tendència: "Catalunya no se rinde"; "Diada con espadas en alto". A més, la paraula "independència" ja és el centre del debat i també dels titulars i subtítols: "Catalunya se moviliza más que nunca por la independencia".

L'ús de titulars entre cometes, però que no destaquen la persona que els ha pronunciat, també s'utilitzen de forma habitual al diari ("Se ha perdido una oportunidad histórica").

La figura de Mas, la més destacada en un inici, va perdent força no només als titulars, sinó també en les fotografies de les cròniques principals, on el protagonista passa a ser, sovint, Rajoy. El simbolisme a nivell visual també perd força per la decaïda de textos adjunts que parlen sobre el procés i que, en moltes ocasions, trobàvem al costat de la crònica principal durant el bloc de l'auge sobiranista del diari i no trobem en les últimes cròniques.

5.2. Valoració evolutiva de l'anàlisi general

Després d'analitzar aquests 4 anys de línia editorial de La Vanguardia respecte l'independentisme (2010-2014), podem observar diferents etapes ideològiques, cada una amb la seva corresponent interpretació de la realitat així com també la seva intenció d'influència en la opinió pública. Podria dir-se que el diari del Grupo Godó ha seguit i s'ha adaptat a la opinió social hegemònica (sempre marcant una línia conservadora) durant períodes com els darrers mesos del tripartit d'esquerrers, la victòria electoral de Mas i, fins i tot, durant i després la gran manifestació per la independència de l'any 2012. Ha estat a partir d'un moment clau, centrat en la reunió secreta entre Rajoy, Fainé i Godó que la línia editorial del diari ha fet un gir prou destacable contrària a la que, segons la majoria d'enquestes, és l'opinió social majoritària a Catalunya.

La Vanguardia, per la seva voluntat d'hegemonia i d'arribar a les grans majories socials, no s'ha col·locat en cap trinxera durant o després de l'esclat del moviment sobiranista. S'ha pogut observar, però, que per quantitat de peces relacionades amb la independència, així com per la opinió majoritària del diari, la idea secessionista tampoc ha estat considerada un disbarat, rebutjable ni s'ha menystingut, sinó que fins i tot ha resultat ser tot el contrari en segons quins moments.

El diari mai ha defugit de la voluntat de diàleg amb les institucions de l'Estat. Ni després de les eleccions de 2010 que van proclamar Artur Mas president de Catalunya per primera vegada, ni durant les grans manifestacions independentistes, ni, òbviament, en els temps recents, on la crida al diàleg és el missatge més destacat..

Com s'ha comentat, però, tot i no situar-se en una trinxera, la ideologia i el suport de La Vanguardia al sobiranisme ha estat quelcom que s'ha pogut apreciar de forma molt clara en alguns moments i amb reticències en altres. Des de l'etapa del Govern de Montilla fins a l'actualitat, el soufflé sobiranista al diari de Javier Godó ha experimentat la trajectòria d'una muntanya russa. Pujades i baixades que, després de l'anàlisi de quatre anys, desconcerten especialment en els darrers temps. Igual que ha passat amb l'estabilitat política dels darrers anys, sembla com si el moviment independentista també hagués descol·locat o traspasat els fonaments ideològics del diari.

Aquestes anades i vingudes en la línia editorial son més que evidents si ens fixem no només en la informació, sinó també amb els col·laboradors i redactors del diari. El canvi en el volum d'articulistes a favor i en contra del sobiranisme s'ha fet notar amb força en un marge relativament estret de temps. També les seves opinions. En períodes concrets, col·laboradors estrella del diari com ara Pilar Rahola han deixat de banda l'anàlisi del procés quan, mesos enrere era pràcticament el monopoli dels seus articles. En alguns casos, potser és cert que per manca de successos relacionats, informativament es requeria aparcar momentàniament el tema, però aquest no n'és el cas. També hi ha hagut un canvi en la direcció. De José Antich s'ha passat a Màrius Carol, un, aquest darrer, que ha marcat una nova línia en la redacció de les cartes del director, menys centrades

en la qüestió catalana, precisament en un moment polític que el cap de política del diari, Jordi Barbeta, ha qualificat d'històric en nombroses ocasions a les seves cròniques.

Barbeta, per cert, ha estat un dels eixos sobre els que s'ha basat aquest anàlisi. Les seves cròniques, un referent informatiu de la política catalana, han patit un canvi substancial pel que fa al seu tractament i a la seva redacció. Això s'ha fet notar i de valent, sobretot en la caiguda en l'ús d'expressions patriòtiques, simbòliques o, en alguns casos, amb tics parcials, tot passant a la redacció de textos transparents, descriptius tan sols dels fets del dia anterior i que manquen de reflexió, anàlisi o interpretació personal.

Si ens centrem en el que ha donat de sí l'anàlisi del **Bloc 1**, podrem comprendre que la qüestió catalana, si més no en els termes que ara es defineix, no era la línia principal del diari. Després de la sentència que retallava l'Estatut del 2006 amb la posterior manifestació en defensa del text i de la voluntat de reconeixement com a Nació del 2010, passant per l'onze de setembre i, finalment, per les eleccions catalanes del 28 de novembre d'aquell mateix any, l'objectiu de La Vanguardia és, per volum i contingut, fer caure el Govern tripartit encapçalat per José Montilla. El president i el PSC, juntament amb els partits que li donaven suport (ERC i ICV-EUA), són constantment l'ase dels cops de gran part de la informació i l'opinió del diari.

Si ens fixem en la informació que tracta el sobiranisme en aquest bloc, troben que, tot i no ser majoritària, també aporta elements per a l'anàlisi que ens permeten prendre perspectiva i compararlos amb els d'altres etapes.

Tot i que el clam majoritari de la marxa del 10-J va ser "independència", tal com ratifiquen multitud d'articulistes de La Vanguardia exposats en l'anàlisi, "la veu" del diari, de la mà del seu director José Antich, segueix negant aquest com a corrent principal de la marxa.

A més, des de les seves cròniques, Jordi Barbeta s'atreveix fins i tot en convidar a l'acció al Govern. Expressions prou clares ho destaquen: "l'auge sobiranista obligarà a CiU a assumir l'evolució ideològica de les seves bases". Una de tantes altres afirmacions que s'han citat en l'anàlisi de les cròniques principals.

Tot i que la independència no és la prioritat, el diari ja demana aleshores una reacció de les institucions espanyoles. "Escoltin-la" (a Catalunya), reclama una de les editorials.

No obstant, un cop passats un parell de dies de la manifestació per l'Estatut, la qüestió catalana passa ràpidament de llarg. La societat catalana no torna a despertar-se per un "tema nacional" fins a la Diada, on una sentència judicial que posa en entredit el model d'immersió lingüística al principat torna a fer créixer el soufflé nacionalista.

Davant fets com aquest, La Vanguardia evita exaltacions extremes. A través de personalitats com Miquel Roca i Junyent, les cartes de José Antich o de forma més clara, les editorials, entre molts d'altres, es demana més autogovern, respecte per a Catalunya, que s'escoltin els seus clams, però mai s'aposta per la independència directa o indirectament. Tan sols algun article d'opinió la planteja com a possibilitat, mai fàcil d'aconseguir o reparadora de tots els mals el país.

És de justícia apuntar, però, que un cop el diari s'ha cobrat el tripartit i ja amb Mas de president, els missatges amb càrrega nacional i sobiranista pugen de nivell. Mas, aleshores avalat i fins i tot idealitzat pel diari després d'una recent victòria electoral amb el pacte fiscal com a promesa estrella, comença a emetre missatges en clau sobiranista que La Vanguardia reproduïx i destaca. El president és la cara més visible de les portades del diari i, si més no, de les seccions de política.

La crítica a les esquerres, en general, segueix centrant l'inici del **Bloc 2** d'aquest treball. Tot i haver caigut a Catalunya, La Vanguardia segueix furgant en la ferida socialista, aquest cop la del PSOE. Davant d'una greu crisi econòmica unida al descrèdit des de Catalunya per la sentència de l'Estatut, Zapatero i alguns dels seus ministres com Carme Chacón, centren la crítica del diari als voltants de l'11 de setembre del 2011. Una Diada, on els missatges en clau sobiranista d'Artur Mas s'elevan encara més i La Vanguardia també s'encarrega de ressaltar amb més força. A l'anàlisi se n'han destacat alguns com "Diada con espadas en alto". Els missatges del futur nacional del país, el greuge fiscal que percep la societat catalana, el pacte fiscal i, especialment, el dilema lingüístic són alguns dels temes principals. Alhora, el concepte de "transició nacional", pronunciat per Mas, és un dels més destacats.

La claredat del president és quelcom que la Vanguardia també destaca. Es parla del final del doble llenguatge català, tant característic de l'època de Jordi Pujol.

De la contundència i simbolisme de les declaracions i cròniques de Mas i La Vanguardia respectivament, però, passem al moment que marca l'inici del suport del diari al sobiranisme: la manifestació de la Diada de l'any 2012 que, segons dades de la Generalitat va fer sortir al carrer més d'un milió i mig de persones. La contundència de la manifestació en favor de Catalunya com a nou Estat d'Europa fa que el diari parli sobre la independència desacomplexadament. La cobertura dels actes de la Diada, a diferència d'altres anys, no es limita als dies següents, sinó que passa a convertir-se en el tema central de la línia editorial del diari. La qüestió catalana passa a monopolitzar els titulars principals de les portades de La Vanguardia durant gairebé un mes sense pràcticament treva o excepció.

La dimensió connotativa que pren la informació del diari és clarament favorable al moviment, cosa que no treu que també s'hi afegeixin escrits d'opinió contraris. La independència deixa de ser una idea per passar a ser quelcom possible. La Vanguardia obre el debat sobre la viabilitat d'una possible Catalunya independent, els seu futur a Europa i parla obertament de la impossibilitat d'ignorar el moviment. No obstant, des de l'editorial es segueix essent prudent respecte l'objectiu final del moviment, la independència, i es segueix tenint present el pacte fiscal, pendent de la reunió entre Mas i Rajoy a Madrid durant les setmanes següents.

La negociació, però, no dona bons resultats i La Vanguardia, a través de les seves pàgines, dona per pràcticament morta la via del diàleg amb Madrid. En moltes ocasions, també amb els titulars, presenta la voluntat de negociació del Govern Rajoy com quelcom impossible i les informacions presenten connotacions informatives i gràfiques que exposen una idea d'Espanya com "un mur". El suport del diari al procés segueix i es referma amb la convocatòria per part de Mas d'eleccions anticipades per al 25 de novembre del 2012 al Parlament de Catalunya, que La Vanguardia aplaudeix i valora com a "necessàries".

La campanya electoral d'aquests nous comicis, tacada per les informacions que vinculen Artur Mas amb corrupció, a més, fa emprendre al diari una campanya de descrèdit contra les Madrid. Dedica titulars reaccionaris contra les institucions de l'Estat durant els dies previs a les eleccions de forma consecutiva.

No obstant, i de forma inesperada, els resultats electorals no són els esperats per a CiU, que perd 12 escons. La Vanguardia comença a qüestionar des de les seves editorials la ruta política empresa pel president de la Generalitat. No obstant, seguirà donant suport, de moment, al procés. Un exemple és la cobertura que el diari fa de la declaració de sobirania. Tot i tractar-la amb una crònica amb menys

contingut interpretatiu que moltes altres (aquesta no l'escriu Barbeta) es titlla d' "àmplia majoria" el suport del Parlament a la iniciativa.

El volum d'informació i suport del diari al procés, però, decau de forma espectacular després de la reunió secreta entre Rajoy, Fainé i Godó, revelada pels mitjans de comunicació el 16 d'abril del 2013, i per, suposadament, tractar la qüestió catalana. Aquest fet dona inici al **Bloc 3** d'aquest anàlisi. A partir d'aquest moment, la qüestió catalana pateix una important desatenció per part de La Vanguardia. Destaca, fins i tot, la poca rellevància informativa que es dona a l'anul·lació de la declaració de sobirania a mans del Tribunal Constitucional.

A partir d'aquí, els titulars que s'aporten es dirigeixen a revifar les vies de diàleg entre les administracions catalana i espanyola.

Només després de la demostració de força del sobiranisme en la realització de la Via catalana cap a la independència, el diari recupera el llenguatge simbòlic, tot destacant la força i importància del moviment, però mai defugint des de les veus més importants del diari (director i editorial) la necessitat del diàleg, que segons La Vanguardia, cada vegada troba més ponts.

Aquesta idea també és la principal un cop acordades entre els partits partidaris de la consulta la data i la pregunta per a realitzar-la. Per cert, aquell dia, l'editorial nega entre línies però de forma clara la possibilitat d'efectuar la consulta i demana un esforç a les administracions per obrir el diàleg. Tot i l'ascens d'opinions contràries al procés, en general, l'equilibri entre col·laboradors que en són partidaris o contraris existeix i s'uneixen a cròniques que, de nou, tornen a mancar d'interpretació i es limiten a la descripció dels fets.

Entre tot, el desembre del 2013 el diari canvia el seu director i, amb ell, s'hi incorporen nous articulistes afins a les tesis de diàleg de la línia editorial de La Vanguardia. També es publiquen noves enquestes que fan referència al procés i que, fent un mal ús del rigor professional, s'interpreten amb trampes per afavorir les intencions de convicció social del diari.

Deixant de banda temps en que Mas monopolitzava les portades i les seccions de política de La Vanguardia, Mariano Rajoy passa a ser la cara més visible del mitjà a l'hora de parlar sobre la qüestió catalana. Respecte al president espanyol, el diari fins i tot en pren declaracions com a pròpies que s'usen en titulars i en cròniques. Pel que fa a Mas, ja no se'n fa un seguiment com el de mesos enrere. A través de titulars on se'l vincula amb el "desafiament" o amb la "divisió social" se'l desacredita en favor de personatges més afins a la tercera via com Duran i Lleida.

Si ens fixem en com s'interpreten les majories a La Vanguardia també hi observem un canvi substancial. Després de titllar d' "àmplia" la majoria que va votar a favor de la declaració de sobirania, el 13 de desembre, aquesta mateixa majoria a la cambra catalana es va qualificar de "no aclaparadora" mesos més endavant. Finalment, i davant la imminència del debat per demanar la transferència de competències per celebrar referèndums al Congrés dels Diputats, el diari defineix la mateixa majoria com a "sòlida". El debat a les Corts espanyoles crea una nova reacció momentània de La Vanguardia, que lamenta el rebuig a la petició i torna a usar un llenguatge d'allò més interpretatiu i tendencios de la mà de Jordi Barbeta.

Fins als temps recents, però, el diari segueix insistint en la necessitat de diàleg i de reforma constitucional, que, no obstant, de moment, es troba encallada.

En **resum**, les conclusions principals que s'extreuen d'aquest treball són les següents:

- La Vanguardia ha canviat la seva línia editorial en relació al sobiranisme.
- La reunió entre Godó, Fainé i Rajoy marca un abans i un després pel que fa a aquesta línia.
- La Vanguardia ha deixat de donar suport explícit a l'opció independentista, que els darrers estudis qualifiquen de majoritària a Catalunya.
- La Vanguardia mai ha rebutjat a les terceres vies i al diàleg com a opció.
- Mas ha deixat de ser la cara més visible al diari.
- Les cròniques relatives a dates rellevants rebutgen a la interpretació personal i al discurs simbòlic després de la reunió de Godó amb Fainé i Rajoy.
- El canvi en la direcció del diari reafirma el canvi de línia editorial respecte el sobiranisme.

6. Bibliografia

- *Alcoceba, Jose Antonio, i Gradys Mathieu. Manual De Buenas Prácticas Para El Tratamiento De Los Jóvenes En Los Medios De Comunicación. Guía elaborada a partir de un análisis de noticias de prensa, radio y TV. 2007.*
- *Aracil, Rafael, Mayayo, Andreu i Segura, Antoni. Diari d'una postguerra. La Vanguardia Española (1939-1946). 2010.*
- *Huertas Claveria, Josep M^a. Una historia de La Vanguardia. 2006*
- *Barrera del Barrio, Carlos. Sin mordaza. Veinte años de prensa en democracia. 1995.*
- *Gaziel. Història de La Vanguardia (1881-1936) i nou articles sobre periodisme. 1994.*